

ÖVERSIKTSPLAN 2006

Potential Vårgårda

2006 - 2015

Vårgårda kommun

Antagen KF 2006-06-21

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
Allmänt om översiktsplan	6
Översiktsplanering i Vårgårda kommun	6
Samband med andra dokument	7
Arbetsmetod och tidsplan	9
2. Syftet med den översiktliga planeringen	10
Översiktsplanens funktion	10
Vårgårdas vision och övergripande mål	10
Övergripande frågor i översiktsplanen	10
Hållbar utveckling	11
3. Utgångsläge	13
Läget i regionen	13
Beskrivning av kommunen	13
Näringsliv, kommunikationer, utbildning, fritid	14
4. Regionala frågor	16
Regional utvecklingsvision	16
Regionala samband	16
Mellankommunala frågor	16
5. Nulägesbeskrivning, mål och strategier	18
5.1 Boende	18
5.2 Näringsliv	21
5.3 Infrastruktur	25
5.4 Hälsa och trygghet	34
5.5 Utbildning	37
5.6 Miljö	40
5.7 Kultur och fritid	51

6. Miljö och riskfaktorer

58

Skred- och översvämningrisker	58
Djurhållning	59
Miljöfarlig verksamhet	59
Markföroreningar	60
Buller, vibrationer	61
Kraftledningar och elektromagnetiska fält	61

7. Mark och vattenanvändning

63

Utveckling i stort	63
Bebyggelsens utveckling	63
Utveckling områdesvis	65
Verksamheter	70
Infrastruktur	71
Social och kommersiell service	81
Miljö	82
Kulturmiljö och fritid	82
Konsekvenser och miljöbedömning	83
Konsekvensbeskrivning	87

8. Bestämmelser och rekommendationer

99

Generella rekommendationer	99
Områdesvisa regler och rekommendationer	101

Bildförteckning

Bild 0	Framsida. Cyklister Foto: Ari Eklund, Vårgårda Fotoklubb	1
Bild 01.	Principskiss	8
Bild 02.	Skörden bärgas Foto: Magnus, Vårgårda Fotoklubb	12
Bild 03.	Vy över Östadkulle Foto: Stig-Olov Tingbratt	13
Bild 04.	X2000 vid Vårgårda station Foto: Ari Eklund, Vårgårda Fotoklubb	17
Bild 05.	Murartorget i Vårgårda Kommunens bild	19
Bild 06.	Center of Innovation, Vårgårdas företagsnätverks symbol Foto: Ari Eklund, Vårgårda Fotoklubb	21
Bild 07.	E20 södra infarten till Vårgårda Kommunens bild	25
Bild 08.	Kraftledning Kommunens bild	28
Bild 09.	Vattenkraft Kommunens bild	31
Bild 10.	Tumbersdeponin Kommunens bild	31
Bild 11.	Särskilda boendet Vårgården Foto: Magnus, Vårgårda Fotoklubb	34
Bild 12.	Kreativt klassrum Kommunens bild	37
Bild 13.	Vatten ger liv Kommunens bild	40
Bild 14.	Torpstuga i Ljungås Kommunens bild	51
Bild 15.	Hols kyrka Kommunens bild	52
Bild 16.	Rest sten Kommunens bild	52
Bild 17.	Hällekista vid Södra Härene Foto: Magnus, Vårgårda Fotoklubb	54
Bild 18.	Gravsten vid Hol Kommunens bild	57
Bild 19.	Sommarbetande häst Kommunens bild	59
Bild 20.	Kv. Bryggaren Kommunens bild	81

Diagramförteckning

Diagram01.	Befolkningsutvecklingen i Vårgårda år 1970-2006	15
Diagram02.	Flödesschema in och ut-pendling från Vårgårda kommun, år 2005-2006	17
Diagram 03.	Ohälsotal	35

Tabellförteckning

Tabell01.	Folkmängd efter församling och år	15
Tabell02.	Antal boende per lgh	19
Tabell03.	Riskklasser	60

Kartförteckning

Karta01.	Vårgårda i regionen	14
Karta02.	Nyckelbiotoper	23
Karta03.	Vägnät	26
Karta 04.	Linjenät	29
Karta 05.	Energi och master	30
Karta 06.	Markförhållanden	41
Karta 07.	Stora opåverkade områden	44
Karta 08.	Naturvård	45
Karta 09.	Mark och vattenreglering	47
Karta 10.	Kulturminnesvård	53
Karta 11.	Friluftsliv	56
Karta 12.	Miljörisker	62
Karta 13.	Planerad utbyggnad Vårgårda tätort	66
Karta 14.	Utbyggnadsområden i Vårgårda tätort	67
Karta 15.	Markanvändning FÖP	72
Karta 16.	Förordningar och rekommendationer	73
Karta 17.	Östadkulle och Mörkabo	74
Karta 18.	Ornunga och Årred	75
Karta 19.	Horla	76
Karta 20.	Fly	77
Karta 21.	Bergstena och Hol	78
Karta 22.	Samlad beb. Vårgårda tätort	102
Karta 23.	Samlad beb. Asklanda, Lagmansholm, Närunga, Ljurhalla	103
Karta 24.	Samlad beb. Hol och Fly	104
Karta 25.	Samlad beb. Östadkulle, Bergstena, Horla	105
Karta 26.	Gällande detaljplaner	110

Tack för all hjälp med vår ÖP06!

Till

Kommuninvånare

Förtroendevalda

Kommunanställda

Alla företagare

Alla som i övrigt hjälpt till eller

känner sig delaktiga

Särskilt

Patrik Torin och elever på Sundlergymnasiet

1. Inledning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunen. Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandatperioden ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Vårgårdas översiktsplan 90 (antagen av kommunfullmäktige 1991-04-24) behöver på flera sätt förnyas. Till stora delar är denna fortfarande aktuell men under ett drygt decennium har både lagstiftning och omvärld förändrats varför en översyn och omarbetning varit nödvändig.

Allmänt om översiktsplan

En översiktsplan (ÖP) är kommunens samlade måldokument vilken skall redovisa kommunens intentioner för hur mark- och vattenområden i kommunen skall användas. ÖP:n skall även ses som ett utvecklingsdokument för hela kommunen. ÖP:n ska vara ett centralt och levande dokument där kommunens *målsättningar löpande konkretiseras* och relateras till all annan planering som berör den fysiska miljön. Översiktsplanen grundas på de *politiska målen* under varje mandatperiod, och den är direkt sammanlänkad med övriga måldokument i kommunens verksamhet. Avsikten är att planens mål ska tillgodoses och kunna realiseras inom en tioårsperiod. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att många målsättningar är långsiktiga och att en fullgod måluppfyllelse inte alltid kan nås på tio år.

Översiktsplanen ska innehålla en redovisning av de allmänna intressena och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid efterföljande beslut om användningen av mark- och vattenområden. Den ska även redovisa frågor inom kommunen som berör andra kommuner, så kallade mellankommunala intressen. Vidare ställer lagstiftningen krav på att frågor som berör människors hälsa och säkerhet redovisas. Slutligen ska även de nationella intressen som finns inom kommungränsen redovisas, så kallade riksintressen. Övervägandena i planen ska även konsekvensbeskrivas på ett tydligt sätt.

Översiktsplanering i Vårgårda kommun

I samband med att PBL trädde i kraft 1987 infördes krav på obligatoriska översiktsplaner. Den första översiktsplanen för Vårgårda kommun, ÖP 90, antogs av kommunfullmäktige 1991. Den byggde i stor utsträckning på de förhållanden och värderingar som gällde under 1980-talet. Flera nya krav har tillkommit sedan dess. Medborgarnas möjligheter att medverka i planeringsprocessen har stärkts och det ställs också högre krav på översiktsplanens innehåll och konsekvensbeskrivning.

Utdrag ur plan- och bygglagen (PBL)

2 kap 1§

Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en, från allmän synpunkt, god hushållning.

4 kap §1

Översiktsplanen ska redovisas de allmänna intressen enligt 2 kap. och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Vid redovisningen ska riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken anges särskilt. Av planen ska framgå:

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och iaktta gällande miljökvalitetsnormer.

Översiktsplanens innebörd och konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet.

Miljöaspekterna har fått större tyngd i all samhällsplanering. Agenda 21, FN:s handlingsprogram för nationellt och internationellt miljöarbete och EU:s miljöhandlingsprogram understryker den fysiska planeringens betydelse och vikten av lokala insatser. Den kommunala översiktsplaneringen ska främja en hållbar utveckling. Krav har införts på miljökonsekvensbeskrivningar i planprocessen.

Utdrag ur Miljöbalken

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och innefattar bland annat det som tidigare var naturresurslagen, naturvårdslagen och miljöskyddslagen.

1 kap 1 §

Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken ska tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan, värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas, den biologiska mångfalden bevaras, mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

I miljöbalkens **3 kap** finns grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden.

Regeringen kan meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller på miljön i övrigt, så kallade miljökvalitetsnormer. Dessa anges i miljöbalkens **5 kap**.

Utdrag ur Socialtjänstlagen

Socialtjänsten har skyldighet att medverka i samhällsplaneringen. I **3 kap 2 §** står det:

Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen ska bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden ska också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir tillgängliga för alla.

Socialnämnden ska även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och ungdom, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden ska i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

Den enskilda kommunens beroende av omgivningen ökar. Möjligheterna för politiker på kommunal nivå att forma verkligheten har blivit mer begränsad på många områden i takt med att den statliga styrningen ökat. Globaliseringen har förändrat de ekonomiska förutsättningarna för både enskilda och näringsliv och därmed kommunerna. Detta avspeglas bl a i ökad konkurrens för företagen och högre krav på arbetsmarknaden.

Avregleringen inom olika områden har medfört förändrade efterfrågan. Avregleringen på bostadsmarknaden, med ett minimalt statligt engagemang i bostadsbyggandet, har medfört helt andra förutsättningar för byggandet.

En aktualitetsförklaring av ÖP 90 antogs av kommunfullmäktige 1998-12-09. Det är värt att notera att huvuddragen i ÖP 90 fortfarande består. En fördjupad del av översiktsplanen (FÖP) för Vårgårda tätort togs fram i mitten av 90-talet, vilken antogs av kommunfullmäktige 1998.

Samband med andra dokument

Översiktsplanen (ÖP) fungerar som ett paraplydokument där övergripande vision, mål och strategier läggs fast. ÖP ska stå i samklang med andra övergripande planer och program inom kommunen, såsom bostadsförsörjning, miljövard, kulturminnesvård, omsorg och utbildning (se bild 1). Beroende på prioriteringar och tyngd i frågorna har underlagen olika kvalitet och omfattning. ÖP ska vara vägledande vid beslut och vid framtagande av nya dokument.

Fördjupad översiktsplan för Vårgårda tätort 1998 (FÖP)

Den fördjupade översiktsplanen för Vårgårda tätort är till stora delar aktuell. Den ska fortsätta att tjäna som underlag för beslut inom tätorten, dock med undantag av de förändringar som redovisas i denna översiktsplan.

Bild 1. Principskiss

Samband med verksamhetsplanering

Översiktsplanen är ett politiskt dokument som ska fungera som vägledning för att åstadkomma en gynnsam utveckling. För att ÖP ska kunna genomföras på ett effektivt och demokratiskt sätt måste genomförandet ske inom ramen för kommunens normala budgetarbete. Det innebär dels att ÖP ska vara ett viktigt underlag i budgetarbetet, dels att genomförandet av planen kommer vara beroende av kommunens finansiella utveckling och ställning i stort.

Kommunens ställningstaganden i ÖP utgör direktiv för den verksamhet och verksamhetsplanering som nämnder och förvaltningar utför. ÖP:s angivna mål,

ställningstagande och rekommendationer ska konkretiseras i uppföljningsbara verksamhetsmål och omsättas i konkreta åtgärder och aktiviteter. Resultatet av utförda insatser ska redovisas till kommunfullmäktige i samband med ordinarie årsredovisning.

I syfte att skynda på genomförandet av ÖP ska kommunen aktivt nyttja alla möjligheter att söka extern medfinansiering genom statsbidrag och samverkan över administrativa gränser. Inom EU finns olika fonder och program ur vilka bl a kommuner kan ansöka om stöd. Kommunen ska fortlöpande hålla sig informerad om förutsättningarna att få finansiellt stöd från EU för olika projekt.

Planprocessen

```

graph TD
    A[Planprogram] --> B[Samrådshandling]
    B --> C[Utställningshandling]
    C --> D[Revidering av Utställningshandling]
    D --> E[Antagen handling]
            
```

Samråd feb-okt 2004
Samrådsredogörelse

Samråd april-juni 2005
Samrådsredogörelse

Utställning jan-mars 2006
Utlåtande

Antagen av KF juni 2006

Arbetsgång

Arbetet med översiktsplanen (ÖP) följer en process som är reglerad i PBL. Ett programförslag som dels grundar sig på de diskussioner som har förts med de som bor och verkar i kommunen, dels på utredningar och andra dokument, har legat till grund för planarbetet. Vidare har ett mål- och strategidokument tagits fram som även det har legat till grund för arbetet.

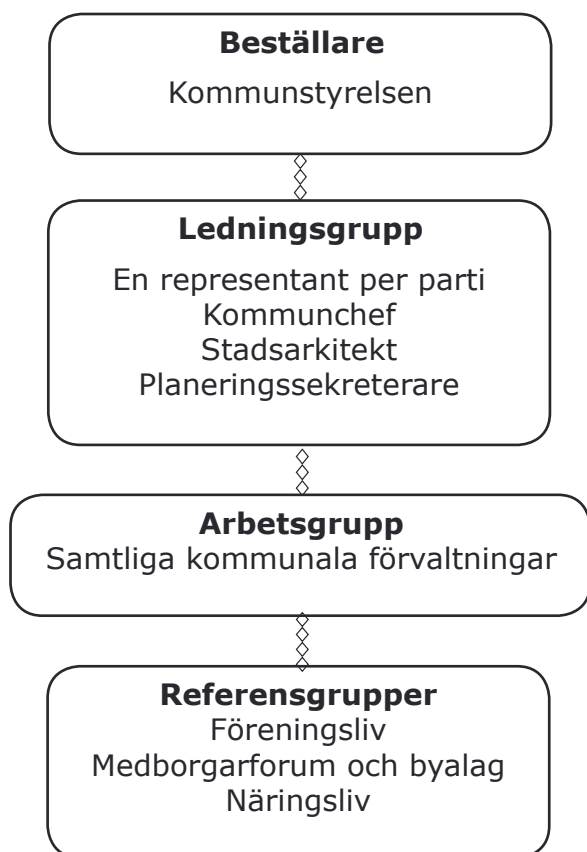
Utifrån planprogrammet samt mål- och strategidokumentet har en samrådshandling tagits fram. Samrådshandlingen har varit ute för samråd med bland annat kommuninvånare och myndigheter. Därefter har yttranden och synpunkter arbetats in till en utställningshandling.

Utställningshandlingen måste ställas ut i minst två månader. Därefter tas en antagandehandling fram som ska tas upp till kommunfullmäktige för antagande.

Arbetsmetod och tidsplan

Arbetsorganisation

Översiktsplanen (ÖP) behandlas och beslutas av kommunfullmäktige. År 2001 beslutade Kommunstyrelsen att ta fram en ny ÖP för Vårgårda kommun samt att utse ledningsgrupp och arbetsgrupp. Ansvariga för projektledning och samordning har varit kommunchef, planeringssekreterare och stadsarkitekt.

Delaktighet

Kommunens översiktsplan berör alla som bor och verkar i kommunen. ÖP:n är ett strategidokument vilket redovisar Vårgårda kommuns tankar om sin utveckling under planperioden. I arbetet med ÖP har många varit delaktiga i framtagandet av olika förslag, målsättningar och strategier för kommunen.

Vårgårda kommun har aktivt arbetat på olika nivåer för att öka medborgarnas delaktighet i ÖP-arbetet. Under våren 2003 anordnades medborgarmöten både på landsbygden och i Vårgårda tätort. Syftet med dessa möten var att samla planeringsunderlag till programförslaget. Föreningar och byalag från flera kommuner har därefter skrivit utvecklingsplaner för sin bygd. Synpunkterna från denna dialog har sedan arbetats in i ÖP. Även skolan har engagerat sig i arbetet med ÖP:n bl a har gymnasieungdomar arbetat med planeringsfrågor genom olika skolarbeten.

Under samrådstitiden (våren 2005) anordnade kommunen sju samrådsmöten ute i de olika kommundelarna, samt ett i tätorten. Synpunkter och tankar har tagits med i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

För att underlätta spridning och information samt öka medborgarnas inflytande i ÖP-arbetet har ÖP-materialet framställts digitalt. Allt material har varit tillgängligt på kommunens hemsida.

ÖP-arbete varje år

- Genomgång av aktualiteten.
- I budgetarbetet gå igenom vilka åtgärder som kan genomföras.
- Uppföljning av åtgärder och måluppfyllelse.

Varje mandatperiod:

- Aktualitetsförklaring av ÖP i kommunfullmäktige.

Ledningsgruppen:

Stig-Olov Tingbratt (c) Ordförande

Christer Forsmark (s)

Per-Åke Davidsson (fp)

Bjarne Isaksen (m) -050405

Ove Josefsson (m) 050406-

Jan Carlsson (kd)

Sven Samuelsson (mp) -021231

Bengt Nyberg (mp) 030528-

Kjell Karlsson Kommunchef

Sabina Talavanic Stadsarkitekt

Linda Billberg

Jofridur Gudmundsdottir

Sara Brodin

Malin Lind

Planeringssekreterare

-040531

040601-050131

050201-051101

051001-070101

Arbetsgruppen:

Lennart Lomberg Miljöförvaltningen

Sven-Åke Mökander Kultur- och fritidsförvaltningen

Eva Westlund Utbildningsförvaltningen

Tore Norén Tekniskförvaltningen

Ann-C Andersson

Karin Kindstedt

Magdalena Magnusson

Socialförvaltningen

-030930

-031001-040210, 050407-

040211-050406

2. Syftet med den översiktliga planeringen

Syftet med den översiktliga planeringen är att skapa ett gemensamt handlingsprogram för hela kommunen. Den skall dels följa PBL och redovisa mark och vattenanvändningen men också ge kommuninvånare möjlighet att påverka sin vardagsmiljö då översiktsplanen kan ses som ett pågående samtal med politiker och tjänstemän. En översiktsplan blir aldrig färdig, då dokumentet ständigt behöver aktualiseras men ÖP är ett dokument vilket visar Vårgårda kommuns tankar och strategier för den närmaste framtiden.

Översiktsplanens funktion

Vårgårdas ÖP-06 har flera funktioner. Den skall bli ett gemensamt handlingsprogram som visar hur kommunen ser på användning av mark och vatten och hur olika verksamheter skall bedrivas. Planen ska också vara en vägledning inför beslut i plan- och bygglovsfrågor. Den är dessutom en överenskommelse mellan kommunen och länsstyrelsen om hur riksintressena inom kommunen ska tillgodoses. Översiktsplanen är dock inte juridiskt bindande.

ÖP-06 ska även ses som en utvecklingsplan för hela kommunen, vilket innebär att planens mål och strategier ska vara vägledande för kommunens arbete. Därför har den fått benämningen ”Potential Vårgårda”.

En attraktiv miljö och en välfungerande infrastruktur är viktiga förutsättningar för att Vårgårdaborna ska få en bra vardagsmiljö. Detta tillsammans med en allsidig arbetsmarknad ger förutsättningar till ekonomisk tillväxt och ett fungerande socialt liv. Genom den fysiska planeringen ska kommunen skapa möjligheter till en gynnsam bebyggelseutveckling som innehåller goda bostadsmiljöer, arbetsplatser och service.

Vårgårda är idag en attraktiv kommun. Attraktionskraften ligger i den variationsrika naturen, de rimliga boendekostnaderna, de korta pendlingsavstånden, det välfungerande näringslivet, de starka föreningarna, småskaligheten etc. Kommunens fysiska planering ska verka till att ställa om Vårgårda kommun till ett mer ekologiskt samhälle, där alla tillsammans måste vidta åtgärder för att vi ska få en långsiktigt hållbar utveckling.

Sedan den förra översiktsplanen upprättades har kommunen formulerat en ny miljöpolicy och antagit lokala miljömål. För att nå dessa mål föreslås ett antal åtgärder inom kommunens olika verksamhetsområden. Med utgångspunkt i de värden som finns i den befintliga miljön och genom att bygga vidare på tidigare planering ska Vårgårda formas för framtiden till en ännu mer attraktiv, välfungerande och tillgänglig miljö.

Vårgårdas vision och övergripande mål

Vårgårda är en landsbygdskommun belägen i en expansiv region och följaktligen är detta faktum en stor del av kommunens identitet liksom en stor tillgång. Kommunen har antagit en vision. En vision kan sägas vara en viljeförklaring och ett önskescenario som är tänkt att uppnås på mycket lång sikt. Enligt visionen ska Vårgårda kommun upplevas som bäst i Västsverige att:

- födas och växa upp i
- leva och bo i
- medverka till att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle
- arbeta och driva företag i
- åldras i till livets slut

Strategier och mål är något som slås fast och tydligt visar hur kommunen skall arbeta för att nå visionen.

Det finns idag fem kommunövergripande mål där ett av de viktigaste är servicemålet: att kommunen ska erbjuda en god kommunal service och goda levnadsvillkor till sina kommuninvånare, så att befolkningen ökar årligen.

Övergripande frågor i översiktsplanen

Utifrån Vårgårdas vision att skapa en god framtida utveckling har fokus lagts på sju utvecklingsområden: boende, näringsliv, infrastruktur, hälsa och trygghet, utbildning, miljö samt kultur och fritid (redogörs för i kapitel fem).

De sju områdena har analyserats utifrån ett antal övergripande frågor som är gemensamma för alla insatsområden: hållbar utveckling, jämställdhet, etnisk mångfald, internationalisering, samarbete, aktiva invånare/demokrati, marknadsföring och landsbygdsutveckling.

Hållbar utveckling

Vid FN:s konferens för miljö och utveckling i Rio 1992 antog Sverige handlingsprogrammet Agenda 21. Det innebär bland annat att samhällsplaneringen ska bedrivas så att en långsiktigt hållbar utveckling uppnås utan att kommande generationers möjligheter till försörjning äventyras.

Hållbar utveckling innebär en tillväxt som tar hänsyn till människa, miljö och ekonomi. Dessa tre faktorer samspelar och är beroende av varandra. Ekonomisk tillväxt och utveckling ger sysselsättning, vilket gynnar social utveckling. Omvänt främjar den sociala välfärden den ekonomiska utvecklingen. Dessa samband har präglat svensk politik under lång tid. Vad som tillkommit är insikten om att miljöhänsyn och miljövänlig produktion inte är en bromskloss utan tvärtom en drivkraft för ekonomisk och social utveckling. Om miljöansvaret vägs in i alla politiska beslut och inom alla samhällssektorer redan från början kan vi skapa en hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling. Hörnstenarna för arbetet med hållbar utveckling i Vårgårda kommun är de lokala miljömålen.

Jämställdhet

I mer än 25 år har jämställdhet varit en politisk fråga i Sverige. Till största delen har det handlat om arbetslivet och den demokratiska representationen. I jämställdhetslagen (1991:443) regleras frågor om jämställdhet i arbetslivet ”främja kvinnors och mäns lika rätt ifråga om arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet”. Inom andra områden har jämställdhetsfrågan inte varit i samma fokus. Frågan om jämställdhet ska finnas med där politiska beslut fattas och resurser fördelas.

I Vårgårda kommun sammanställdes en jämställdhetsplan med mål och strategier år 1997 som sedan uppdaterades år 2000.

Integration och mångfald

I Sverige har 1,7 miljoner invånare utländsk bakgrund. Invandringen ger stora resurser till landet i form av ny kompetens. Många invandrare har dock, av olika anledningar, haft svårt att komma in på arbetsmarknaden. Följden av det är att det kan vara svårt att komma in i det svenska samhället med segregering och andra problem som följd. Det är viktigt att ta tillvara den mångfald av kunskap, erfarenhet och kompetens som

finns tillgänglig. Särskilt aktuellt blir detta i en framtid där det kommer att bli svårt att rekrytera personal till flera olika yrken. De av kommunens invånare som har utländsk bakgrund måste få samma förutsättningar som alla andra för att få ett bra liv. I Vårgårda finns flera positiva tendenser i integrationsarbetet bl a en bra introduktion och att en större procent får arbete i kommunen. Men det finns flera frågor att arbeta vidare med bl a en ökad integration i de bostadsområden som erbjuds.

I ett avtal med Migrationsverket från 1985 regleras kommunens mottagande av flyktingar (vuxna och barn) till 25 personer om året. Invandrarbyrån ansvarar för att integrera flyktingarna i det svenska samhället.

Internationalisering

Samverkan och beroendet av omvärlden ökar. Marknaden blir alltmer globaliserad och många företag, organisationer och föreningar har internationella kontakter. Internationaliseringen är både en möjlighet och ett hot. Vårgårda kommun kan dra nytta av influenser och kontakter från hela världen. Samverkan mellan länder måste ske för att ekologiska, ekonomiska och socialt hållbara system ska uppnås. Samtidigt som internationalisering är positivt flyttas många av besluten från vårt närområde. Inom EU tas många beslut som påverkar kommunen och som är svårare för oss att påverka eftersom det är svårare att sätta sig in i den processen än i den svenska. För att vi ska kunna dra nytta av internationaliseringsprocessen och avvärja de hot som kan uppstå genom denna process är det viktigt att vi samarbetar i de samverkansorgan som finns i regionen och i landet. För att kunna arbeta mer samordnat med dessa frågor så har kommunfullmäktige antagit en internationell strategi och en arbetsgrupp har tillsatts för att arbeta med dessa frågor.

Samverkan

När omvärlden blir alltmer globaliserad är samarbetet betydelsefullt, dels för att kunna hävda sig i konkurrensen, dels för att det ska finnas en möjlighet att påverka de större systemen, till exempel EU. Samverkan är dessutom en förutsättning för att kommunen ska utvecklas. Kommunmedborgarna ska inte känna av de administrativa gränserna utan fritt kunna få tillgång till arbete, rekreation, utbildning etc oavsett var de bor någonstans. För att detta ska vara möjligt krävs samverkan, kanske främst med kommunerna i Västra Götalandsregionen.

Det är även viktigt att samverkan sker i olika konstellationer mellan företag, olika delar av kommunens förvaltningar, föreningar, allmänheten etc för att bäst kunna utnyttja de kompetenser som finns och för att kunna effektivisera olika verksamheter.

Aktiva invånare/demokrati

För utveckling och förnyelse av ett starkt samhälle krävs aktiva och företagsamma invånare. Intresset för att aktivt ta del i de traditionella demokratiska processerna minskar dock och allt färre personer engagerar sig i politiska partier. En tillåtande samhällskultur är en förutsättning för aktiva invånare; den ger utrymme för människors initiativ, uppmuntrar och stödjer dem. Ett aktivt samhälle stimulerar till delaktighet vilket skapar trygghet.

Arbetet med översiktsplanen har bedrivits som ett aktivt utvecklings- och demokratiarbete för alla invånare i Vårgårda kommun utan att de ska behöva tillhöra något politiskt parti. Det finns ett stort intresse för att vara med och påverka, och det är viktigt att informationen är tydlig om hur man som kommuninvånare kan vara delaktig. Det är också märkbart att det blir mer intressant att diskutera samhällets utveckling med mer kunskap om de demokratiska processerna. En viktig satsning är att arbeta med barn- och ungdoms-demokrati.

Kommunfullmäktige beslutade år 1999 att tillsätta en fullmäktigeberedning med ansvar för demokratifrågor. Dess uppgift har dels varit att diskutera och pröva nya vägar för att främja demokratin i Vårgårda och dels att regelbundet träffa och diskutera gemensamma frågor med kommunens byalag. Dialogen har varit viktigt för att skapa en bättre samverkan mellan de olika kommundelarna.

Marknadsföring

I Vårgårda kommun finns det stora kvaliteter och möjligheter till ytterligare utveckling. Det är därför viktigt att marknadsföra detta för att få ytterligare företag och människor som vill flytta till kommunen. Det är av betydelse att kommunens alla aktörer tillsammans arbetar för att ge en positiv bild av Vårgårda och gör gemensamma marknadsföringssatsningar. Särskilt viktigt är det att de som bor här har en positiv uppfattning om sin hemkommun och tror på utvecklingen – varje invånare är viktig för marknadsföringen.

Landsbygdsutveckling

Vårgårda är en landsbygdskommun vilket innebär både möjligheter och hot. Landsbygden ger flera fördelar med livsmiljöer som möjliggör naturnära boende, samt småskaliga samhällen som ger möjligheter för synlighet och delaktighet. Med en liten tätort, korta avstånd till större orter och en utspridd befolkning på landsbygden kan det dock vara svårt att upprätthålla en god kommersiell och offentlig service, bra infrastruktur etc. Utbud, kvalitet och tillgänglighet till service är ändå avgörande för orternas utveckling.

Det är viktigt att fortsätta arbeta för att hela kommunen ska utvecklas, särskilt viktigt är att bibehålla och förstärka handel och service i kommunen. Den viktigaste basservicen är skolorna som bör behållas på landsbygden. Det finns även önskemål om utökad service, bland annat äldreboenden, bättre infrastruktur och utökad kollektivtrafik. Framtidens resurser får avgöra vilka satsningar som kan göras.

Bild 12. Skörden bärgas

3. Utgångsläge

Vårgårda kommun har ett centralt läge i Västra Götalands regionen med en bra infrastruktur vilket möjliggjort för flertalet företag att utvecklas positivt. Landskapets variationer speglar såväl näringsliv som bebyggelse med dess olika karaktär.

Läget i regionen

Vårgårda kommun är en av 49 kommuner i Västra Götalands län och ingår också i Västra Götalandsregionen. Kommunen har ett centralt läge i länet med närhet till Göteborg, trestadsregionen (Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan), Skövde/ Falköping och Borås. Kommunen gränsar i öster till Herrljunga, i söder till Borås och Bollebygd, i väster till Alingsås och i norr till Essunga kommun (se karta 1). Inom en timmes restid från Vårgårda kan man nå en region med över en miljon invånare.

Vårgårda tätort har ett strategiskt läge i korsningen mellan de större vägarna E20 och Rv42. E20 utgör Sveriges viktigaste vägförbindelse för godstransporter mellan Västra Götaland och Mälardalen/Stockholmsområdet. Rv42 ingår i det viktiga tvärgående större stråk vilket binder samman regiondelarna Trestad,

Alingsås/Vårgårda, Borås och Varberg. Dessutom går Västra stambanan genom kommunen med tågstopp i Vårgårda tätort. Västra Stambanan är en av Sveriges mest trafikerade järnvägar med X2000-trafik mellan Göteborg och Stockholm. Antalet passagerare är för närvarande cirka tre miljoner per år och beräknas öka till fyra miljoner år 2010. Västra Stambanan är även ett viktigt stråk för godstrafik ur ett nationellt perspektiv.

Beskrivning av kommunen

Vårgårda kommun täcker en yta av 44 300 hektar. Tre procent består av vatten, cirka halva arealen skogsmark och knappt en fjärdedel är åker- och betesmark. Från norr till söder uppvisar naturen flera olika karaktärer.

Bild 03. Vy över Östadkulle

Den tredjedel av kommunens yta som ligger norr om Västra stambanan är sammansatt av åkerbygd, hållmarker, mindre skogsområden och vidsträckt myrar. I Sävveåns dalgång, där E20 och västra stambanan går fram, är landskapet mjukt och lätt kuperat. Framförallt i väster är ån nedskuren djupt i sedimenten. Många biflöden bildar djupa raviner.

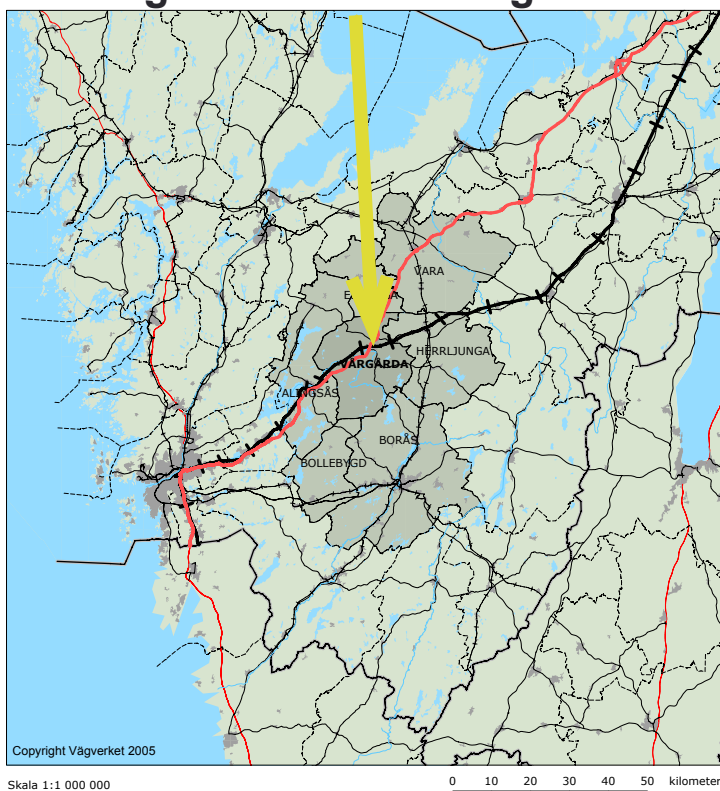
Kommunens mellersta och östra delar är gammal kulturbyggd med ett småskaligt odlingslandskap. Området är rikt på betesmark, hagar och lövskogar. Den södra delen är ett kuperat sprickdalslandskap, huvudsak-

ligen skogsbevuxet. Bebyggelse och odlingsmark är i stor utsträckning samlad till dalbottarna men små skogsgårdar förekommer också. Kommunen ligger till största delen över högsta kustlinjen (högsta havsnivån efter isavsmältningen).

Kommunen har många områden med höga natur- och kulturvärden och flera områden är av riksintresse. Det finns många fornlämningar, och ett flertal naturreservat.

Vårgårda mitt i regionen

Karta 01.

Näringsliv, kommunikationer, utbildning, fritid

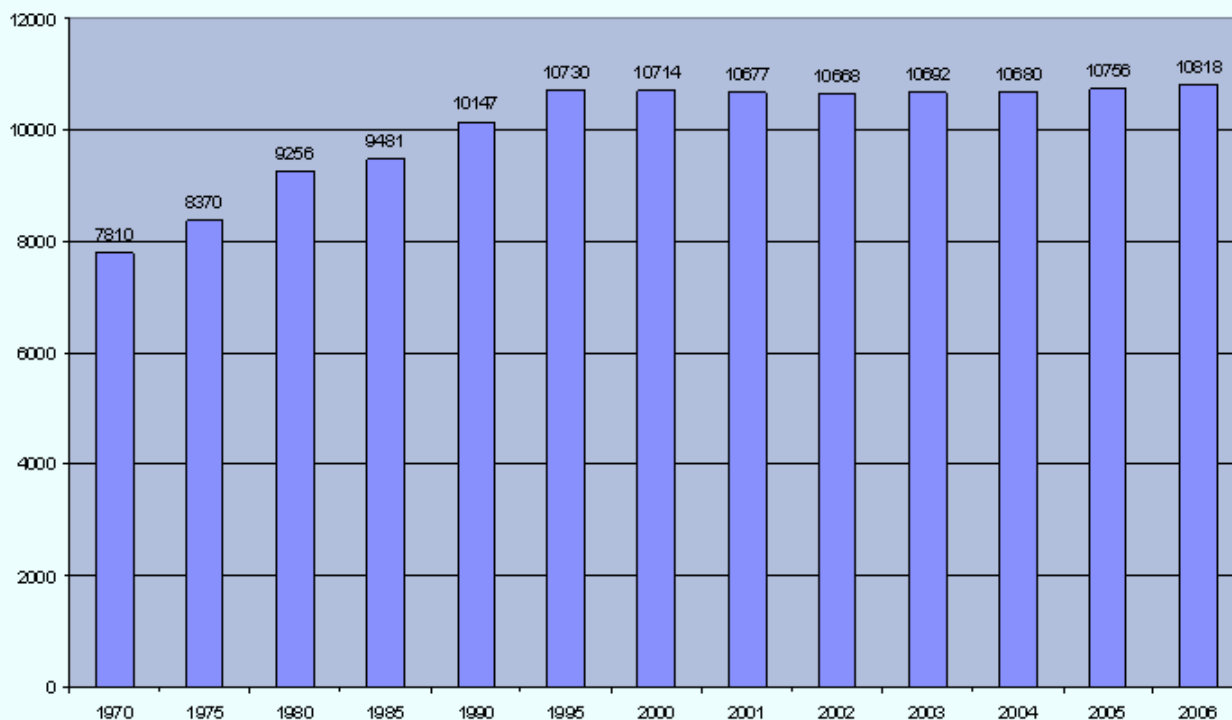
Näringslivet i kommunen är starkt och antalet arbetstillfällen har ökat de senaste åren. Näringslivet är dock inte särskilt differentierat; kommunen har en mycket stor tillverkningssektor men en liten tjänstesektor. Inom en snar framtid kommer det att finnas ett stort behov av rekryteringar inom de kommunala verksamheterna, främst inom vård och skola.

En del av kommunens befolkning pendlar till andra orter, den största delen till Alingsås. Från Vårgårda tätort är det lätt att tågpendla till bland annat Skövde,

Herrljunga, Alingsås och Göteborg. Kollektivtrafiken är delvis utbyggd på landsbygden, vilket möjliggör viss pendling in till Vårgårda tätort. Resandeunderlaget är dock ganska dåligt och det är svårt att göra några utökningar i trafiken.

Kommunen har sju skolor för år F-6 i Lena, Hol, Asklanda, Närunga och Vårgårda. Skolor för år 7-9 samt gymnasium finns i Vårgårda tätort. Det finns enstaka högskolekurser på distans i Vårgårda och inom pendlingsavstånd högskolor i bland annat i Skövde, Trollhättan, Uddevalla, Borås och Göteborg.

Det finns flera aktiva föreningar, främst starka idrottsföreningar men även Nordens största fotoklubb. Det finns ett stort och aktivt nät av kyrkor vilka har och har haft stor betydelse för kommunen. Kulturutbudet i Vårgårda är dock inte så brett.

Diagram 01. Befolkningsutvecklingen i Vårgårda år 1970-2006**Tabell 01. Folkmängd efter församling och år**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Lena	1 583	1 598	1 562	1 535	1 550	1536
Hol	1 424	1 418	1 400	1 413	1 403	1426
Skogsbygden	324	309	327	325	331	328
Nårunga	358	357	365	356	363	364
Ljur	356	348	352	346	350	354
Ornunga	353	364	367	357	366	364
Asklanda	181	174	175	174	178	176
Kvinnestad	138	136	138	138	133	133
Algutstorp	5 997	5 973	5 982	6 048	6 006	6075
Totalt	10 714	10 677	10 668	10 692	10 680	10756

Uppgifterna avser förhållandena den 31 december för valt/valda år

Befolkningsutveckling

Kommunen har cirka 10 800 invånare (december år 2006), ungefär hälften bor på landsbygden och i de mindre samhällena och hälften bor i Vårgårda tätort.

Från 1970 till 1990 ökade befolkningen med 30 procent vilket motsvarar 2 337 personer. Under denna period var tillväxten relativt jämn, i genomsnitt ca 1,5 procent årligen. Från 1990 fram till 1997 minskade ökningstakten till 0,5 procent. Med undantag för år 2001-2004 där invånarantalet minskat något finns en positiv trend att befolkningen ökar varje år. (Se diagram 1 ovan).

Kommunen har en större andel barn och ungdomar upp till 20-års ålder än riket i övrigt, men färre personer från 25 år och uppåt. Tendenserna är att ungdomarna flyttar från kommunen i 20-årsåldern för att studera eller arbeta på annan ort. En del återkommer efter avslutad utbildning.

4. Regionala frågor

Västra Götalands län är ett kontrastrikt län. Här finns glebygd, storstad, skogs- och kustlandskap förenat med stora slättbygder.

Västra Götaland är Sveriges främsta industrilän med tyngdpunkt inom bilindustri, petrokemi, skog, textil och läkemedel. Samtidigt står länet för en femtedel av landets livsmedelsproduktion och halva yrkesfisket. Nordens största hamn och stark sjöfart bidrar till att göra Västra Götaland till ett transportnav där även Sveriges näst största flygplats och flera av de största trafiklederna återfinns. Västra Götaland är ett av Nordens mest besökta turistområden med varierade livsmiljöer, rikt kulturarv och en kulturell mångfald. Här finns riksunika naturvärden och en stark miljömedvetenhet. Med andra ord: ett stort län med stora samlade resurser och stor slagkraft.

Regional utvecklingsvision

I april 2005 antog Regionfullmäktige för Västra Götalandsregionen "Vision Västra Götaland - Det Goda Livet". Visionen ersätter den regionala utvecklingsstrategin som antogs hösten 1999. Visionen har tagits fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna genom de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland. Visionen ska vara en plattform för insatser för att stärka Västra Götaland som en attraktiv region att bo och verka i.

Regionala samband

Infrastruktur (framför allt väg och järnväg) utgör ett gemensamt intresse för kommuner som berörs. Vårgårda kommun deltar i ett projekt om E20, vilket har initierats av ett 25-tal kommuner belägna längs med E20, mellan Göteborg och Stockholm, samt i angränsande områden. Syftet med E20-projektet är att åstadkomma bättre vägsystem och upprustning av vägen till gagn för trafiksäkerheten, miljön och den regionala utvecklingen. Vårgårda har en representant som sitter i ledningsgruppen för projektet.

Vårgårda kommun är medlem i Sjuhärads kommunalförbund sedan år 2004. Målet med kommunalförbundet är att tillvarata medlemskommunernas gemensamma intressen. Syftet är att stärka Sjuhäradsregionen och samverka för utveckling och effektivt resursutnyttjande inom vissa verksamhetsområden, t ex. regional utveckling (bl a EU-frågor), näringsliv, turism och marknadsföring, infrastruktur och kommunikationer, teknisk försörjning (bl a avfallshantering), utbildning och forskning samt miljö och miljötillsyn.

Kollektivtrafiken och färdtjänst samordnas genom Västtrafik AB. Både in- och utpendling är betydande

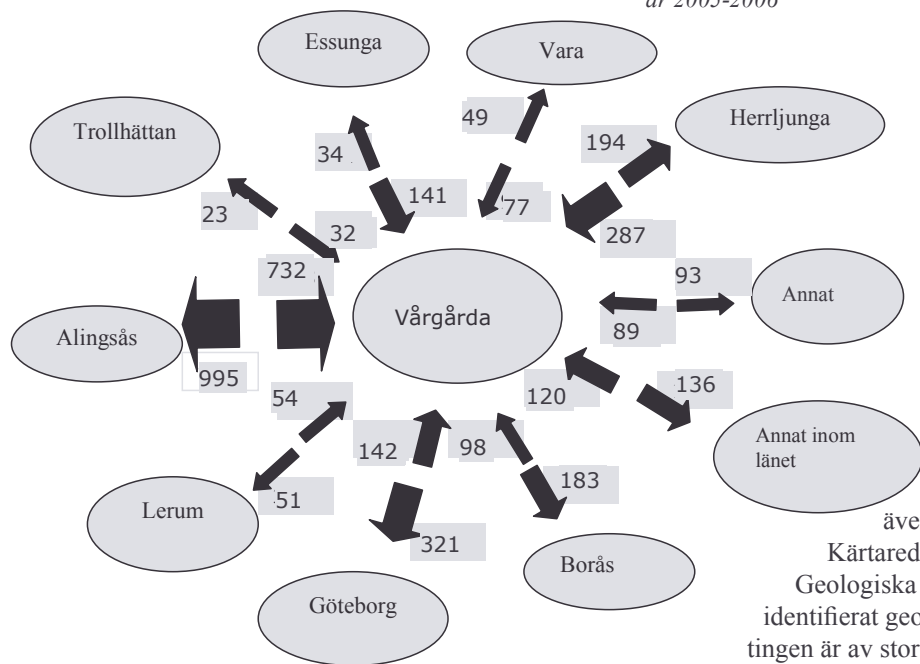
för Vårgårda kommun (se diagram 2). Enligt pendlingsstatistik från SCB pendlade ca 1750 personer in till Vårgårda år 2005, medan ca 2050 personer pendlade ut ur Vårgårda. Utbytet med Alingsås är av tradition störst. Männerna pendlar mer än kvinnorna, särskilt gäller detta inpendlingen till Vårgårda, vilket kan förklaras av industrins rekryteringskaraktär. Vårgårda tätort har en kraftig nettoinpendling per dag medan Vårgårdas landsbygd har en kraftig nettoutpendling per dag.

Mellankommunala frågor

Enligt PBL ska planläggning ske med beaktande av förhållandena i angränsande kommuner. Ett flertal frågor är oberoende av kommungränser och berör flera kommuner. Här nedan anges ett antal områden som kräver mellankommunal samordning.

- Infrastruktur i form av väg och järnväg är en viktig mellankommunal fråga. Det är av betydelse att kommunerna samarbetar för att få en mer utvecklad kollektivtrafik, framförallt spårbunden trafik. Det är även viktigt att kommunerna tillsammans arbetar för utveckling och förbättring av väginfrastrukturen.
- Vårgårda kommun är medlem i "Luft i väst" vilket är ett luftvårdsförbund för Västra Götaland. Genom luftvårdsförbundet får kommunen tillgång till modellberäkningar av luftföroreningssituationen i kommunen.
- De riksintressanta naturområdena följer inte kommungränser. Lärkemosse/ Storemosse är gemensam med Essunga kommun och Skogsbygden i söder är gemensam med Borås och Bollebygdskommuner.

Diagram02.
Flödesschema in och ut-pendling från Vårgårda kommun,
år 2005-2006

Grundvattentillgångarna är av god kvalitet och en stor del av dessa finns utspridda på mindre grundvattenmagasin, men det finns även stora magasin, t ex mellan Kärtared och Algutstorp. Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har identifierat geologiska formationer som antingen är av stor betydelse idag eller på sikt kan komma att ha stor nationell eller regional betydelse för dricksvattenförsörjningen. Vårgårdas isälvslageringar hamnar i högsta klassen, vilket innebär att de betraktas som intressanta ur ett regionalt perspektiv och således är en angelägenhet även för andra kommuner.

- Inom utbildning, hälso- och sjukvård sker samarbete med angränsande kommuner. Beträffande gymnasieskolan och räddningstjänsten samverkar Herrljunga och Vårgårda kommuner.
- Herrljunga och Vårgårda kommuner ansvarar gemensamt för Tumbergs avfallsanläggning för omhändertagande av avfall från de bägge kommunerna.
- Kommunen är medlem i Göta älvs vattenvårdsförbund. Säveåns och Nossans avrinningsområde är gemensamma intressen för flera kommuner. Alingsås, Lerum och Vårgårda kommuner samarbetar genom Mjörnkommittén i syfte att förbättra vattenkvaliteten i Mjörn.
- I Vårgårda kommun finns isälvslageringar som har stor betydelse dels som grundvattenmagasin, dels ur ett dricksvattenperspektiv.
- Remmene skjutfält är en gemensam fråga mellan Herrljunga och Vårgårda kommun.
- Kommunen samverkar med angränsande kommuner bland annat i tillstånds- och bygglovsprövning beträffande master, vindkraftverk och liknande.

Bild 04.
X2000 vid Vårgårda station

5. Nulägesbeskrivning, mål och strategier

I arbetet med översiktsplanen har fokus lagts på sju utvecklingsområden: boende, näringsliv, infrastruktur, hälsa och trygghet, utbildning, miljö samt kultur- och fritid. Målen som satts inom dessa områden har konsekvensbeskrivits i kapitel sju.

5.1 Boende

Nuläge och tendenser

Kommunen är för sin framtida utveckling beroende av att det sker en tillväxt av befolkningen. Invånarantalet har varierat negativt under senare delen av 90-talet. Från år 2001 har invånarantalet i Vårgårda kommun haft en positiv utveckling (se diagram 1). För att kunna nå målet om en årlig ökning av invånarantalet är det bland annat viktigt att kommunen skapar attraktiva boendemiljöer. Det finns idag en relativt stor efterfrågan på villatomter i tätorterna, på landsbygden samt i anslutning till sjöar och vattendrag.

Statistiskt sett finns idag två tätorter i kommunen, Vårgårda och Östadvik. Nästan halva befolkningen bor i Vårgårda tätort och det är där efterfrågan på bostäder är störst. Med den planerade utbyggnaden av VA-nätet kan förutsättningarna förbättras för en ökad utbyggnad av bostäder i bl a Östadvik och Lagmansholm.

Efter år 1990 har bostadsbyggandet i kommunen varierat. Från år 1990 med ett årligt bostadsbyggande på över 100 enheter, minskade det betydligt mellan åren 1997-2001. Bostadsbyggandet har sedan återigen tagit fart och ökade åren 2002-2005, både på landsbygden och inne i tätorten.

Bostadsmarknad i Vårgårda

Under år 2001-2005 har ett 80-tal lägenheter byggts. Enligt upprättat bostadsförsörjningsprogram ska 100 lägenheter byggas i kommunen under åren 2004-2006. Målsättningen är dessutom att minst ett 20-tal byggklara egnahemstomter i olika attraktiva lägen löpande ska finnas tillgängliga för byggnation.

Villor

Vårgårda har länge ansetts som en billig ort att bo i. Både huspriser och hyror har varit låga. Men under senare år har efterfrågan ökat och som en följd av detta har huspriserna också ökat.

En ökad efterfrågan kan förväntas av unga familjer som vill skaffa eget hus. Även nybyggnad av egnahem bör vara ett alternativ.

Utanför tätorten är efterfrågan stor på mindre gårdar och hus i sjönära lägen.

Med attraktiva boendalternativ för äldre villaägare, t ex bra lägenheter i centrum, kan fler villor komma ut på marknaden, med följd att flyttströmmarna ökar.

Bostadsrätter

Intresset för bostadsrätter är också stort, framförallt på marklägenheter. Antalet bostadsrätter i Vårgårda tätort är 233 stycken vilket motsvarar ca tio procent av alla bostäder i tätorten. I Östadvik finns 72 bostadsrätter.

Hyresrätter

I hela kommunen finns 1 505 hyresrätter (år 2005), varav 1 269 i tätorten. Av samtliga bostäder i tätorten är andelen hyresrätter 50 procent. Vårgårda Bostäders (kommunens bostadsbolag) andel av hyresrätterna är 50 procent för hela kommunen och 57,5 procent för tätorten. Antalet lägenheter (samtliga är hyresrätter) för Vårgårda Bostäder uppgår till 761 stycken.

Efterfrågan på hyreslägenheter är stor och lediga lägenheter uppstår i samband med omflyttningar men prognosen inför framtiden är att hyresmarknaden går ifrån en bostadsmarknad i brist till en bostadsmarknad i balans. Ungdomar som vill flytta hemifrån har en relativ god möjlighet att få en lägenhet inom ett halvår. För andra bostadssökande kan väntetiden bli betydligt längre. Det gäller framförallt marklägenheter och attraktiva områden i centrum.

Bild 5. Murartorget i Vårgårda

Tabell 2. Antal boende per lgh

	1990			2005			Förändring	
	Invånare	Lgh	Inv/lgh	Invånare	Lgh	Inv/lgh	Invånare	Lgh
Hela kommunen	10 147	3 683	2,76	10 756	4 427	2,43	609	744

Källor: Folk- och bostadsräkningen, Miljöförvaltningen och SCB

Anmärkning: Antal bostäder har ej justerats med hänsyn till rivning och ombyggnad.

Särskilda boenden

Särskilda boenden för äldre och funktionshindrade enligt Socialtjänstlagen

I tätorten finns det tre särskilda boenden: Kullingshemmet, Vårgården och Muraren med inriktning på äldre och funktionshindrade.

Kullingshemmet är det största boendet med ett hundratal platser uppdelat på sex avdelningar. Där finns även dagverksamhet, kök, tvätt, hårvård och fotvård.

Vårgården har 34 platser uppdelade på tre avdelningar, varav två avdelningar är anpassade för demenssjuka. På Vårgården finns också rehabenheten som består av dagrehabilitering samt arbetsterapi och sjukgymnastik. Rehabavdelningen omfattar platser för korttidsvård.

Muraren har ca 20 platser och är beläget mitt i centrum invid Murartorget.

Särskilda boenden för funktionshindrade enligt LSS

Centralt beläget, i kvarteret Najaden, finns en gruppboendestad enligt LSS för funktionshindrade med plats för fem boende (LSS=Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Behov av särskilda boenden

Enligt "Plan för äldre- och funktionshindrades boende i Vårgårda 2002-2010" finns det 160 boende i SÄBO (särskilda boenden) i Vårgårda och 17 personer (vuxna med utvecklingsstörning och psykiskt funktionshindrade) i andra kommuner.

Den största gruppen med behov av SÄBO är de demenssjuka. Enligt redovisade beräkningar i planen finns det ca 165 demenssjuka i Vårgårda.

För personer med funktionshinder finns framtida behov både av anpassade lägenheter samt fler platser i bostäder med särskild service för funktionshindrade.

Fritidsbebyggelse

Efterfrågan på fritidshusbebyggelse i kommunen är ganska svag. Det finns mer omfattande fritidsbebyggelse inom områdena Kvinnestad, Ornungasjön, Storsjön och Tåsjön. Enligt rekommendationer för bygglovsgivning i kommunens ÖP 90 begränsas byggnadsarean för fritidshus till max 60 kvm, vilket Vårgårda kommun idag anser vara för litet. Det finns en trend att fritidsbebyggelseområden i vissa lägen blir omvandlade till permanentboende. Vid Horla har flertalet fritidshus övergått till helårsboende. Här finns brister gällande vatten och avlopp samt tillgänglighet till området.

Viktiga frågor för framtiden

- Bebyggelse inom område med riksintresse
- Sjönära boende
- Omvandling av befintliga fritidshus till permanent boende
- Ungdomarnas boende

Mål och strategi

Övergripande mål

Attraktivt boende

Strategi

Allmänt

- Kommunen ska ställa krav på hållbara lösningar för ny bebyggelse och annan användning av mark och vatten.
- Inventera, marknadsföra och aktivt arbeta för att skapa attraktiva boendemiljöer i hela kommunen.
- Arbeta med bostäder för ungdomar.
- Den fysiska miljön samt boendemiljön ska utformas med god tillgänglighet för alla grupper.
- Värna om de värden som finns i befintliga områden vid bebyggelseutveckling.

Ny bebyggelse

- Kommunen ska verka för att områden för helårsboende tillskapas i sjönära lägen.
- Lokalisering av ny bebyggelse ska gå att förena med riksintresse genom att berört markområde används utan att riksintressena skadas.
- Nytt boende ska etableras där det redan finns goda kommunikationsmöjligheter.

Befintlig bebyggelse

- Kommunen ska verka för att befintliga bostadsområden blir mer attraktiva.
- Kommunen ska underlätta omvandling av fritidshusområden till helårsboende.

5.2 Näringsliv

Bild 6. Center of Innovation, Vårgårdas företagsnätverks symbol

Nuläge och tendenser

Näringslivet kan bara utvecklas samordnat med den totala samhällsutvecklingen. Boende, kommunikationer, skolor, barnomsorg, vård samt service i övrigt är centralt för företagen. När det gäller kommunal service har Vårgårda bra förutsättningar. Kommunikationer och utbudet av annan offentlig service är tillfredsställande. Handelsutbudet i Vårgårda är dock för begränsat och många åker exempelvis till Alingsås, Borås och Göteborg för inköp av sällanköpsvaror.

Företag och verksamheter

Arbetsmarknaden i Vårgårda är stark och det finns många arbetstillfällen. Detta beror bland annat på den positiva utveckling näringslivet haft under början av 2000-talet, där flera nya arbetstillfällen har skapats. De nya arbetstillfällena har främst uppstått genom att delar av befintlig företagsverksamhet lagts ut och/eller knoppats av på nya företag, men även genom tillväxt i befintliga företag.

Vad gäller företagande inom tjänste, service och handelsgrenarna är Vårgårda kommun klart underrepresenterat medan jordbruk/skogsbruk, tillverkning och byggverksamhet är starkt överrepresenterade i förhållande till riket. I Vårgårda tätort finns flera stora företag, såsom Autoliv Sverige AB, Gustavsberg Vårgårda Armatur AB och Doggy AB.

Förutsättningarna för att locka nytt företagande till kommunen är goda med tanke på geografiskt läge, kommunikationer m m. Nyföretagandet i kommunen har ökat från 5,8 procent 2003 till 7,1 procent år 2004. Det är självklart viktigt att försöka öka antalet arbetstillfällen ytterligare och inte minst att försöka bredda utbudet. Ett arbete pågår för närvarande för att öka företagande inom tjänste- och servicesektörerna.

Förvärvsintensiteten, d v s förvärvsarbete i både privat och offentlig sektor, är 82,1 procent i kommunen (år 2004). Kommunen ligger således över genomsnittet för riket (75,1 procent 2004). Marknadsförsörjningen visar hur stor del av invånarnas inkomster som kommer från privat sektor. Vårgårdas marknadsförsörjningsgrad låg stilla mellan 2002-2003 på 56,3 procent.

Den totala andelen arbetslösa och andel i arbetsmarknadspolitiska program av arbetskraften i Vårgårda kommun var vid årsskiftet 2004/2005 4,7 procent. Detta är lägre än i både för länet och riket (länet 6,1 procent, riket 6,4 procent).

Det har skett en successiv ökning av andelen invånare med eftergymnasial utbildning i Vårgårda. Trots detta upplever både företagare och politiker i kommunen att det kan vara svårt att rekrytera kvalificerad medarbetare. Här måste insatser göras för att öka inflyttningen och att marknadsföra kommunen.

Ytterligare ett skäl till kommunens starka arbetsmarknad är ett gott företagsklimat. Närmare 60 procent av företagarna i kommunen är nöjda med företagsklimatet, vilket är ett högt betyg. Sammantaget placerar Svensk Näringslivs undersökning Vårgårda kommun på en 11:e plats av Sveriges kommuner (år 2005) och nästbästa kommun i Västsverige gällande företagsklimat. Detta är mycket glädjande och satsningar måste göras för att bibehålla denna position och naturligtvis helst bli ännu bättre.

I kommunen finns det också många företag på landsbygden. I bästa fall kan antalet företag öka även här. Vårgårda kommun är för närvarande med i ett EU-program, Leader+, som handlar om bland annat tjänsteutveckling på landsbygden. Turistnäringen är hittills dåligt utvecklad i Vårgårda kommun och den kan ge ett värdefullt tillskott av arbetstillfällen både på landsbygden och i tätorten, med bland annat övernattnings- och upplevelser. Tångänsenheten bör ha stor potential i form av vandrarhem och camping men framförallt olika arrangemang och kan bli ett viktigt nav för en aktiv turistnäring i hela regionen.

Center of Innovation

Center of Innovation (COI) är ett företagsnätverk för alla verksamma företag i Vårgårda kommun vars syfte är att stärka samt påverka samspel och förståelse mellan företagen. Nätverket arbetar för företagens gemensamma intresse, gentemot myndigheter och andra organisationer, för att påverka bl a i infrastrukturella och planeringsmässiga sammanhang, såsom industriplanering, vägdragningar och bostadsområden.

COI arbetar även med att stärka Vårgårdas utveckling som en intressant ort för företagsverksamhet och tillhandahåller service till företag intresserade av etablering, t ex information om lediga lokaler.

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och om detta behov inte kan tillgodoses på ett, från allmän synpunkt, tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Jord- och skogsbruksnäringarna har idag utvecklats till att vara effektiva produktionsenheter. Näringarnas direkta och indirekta sysselsättningseffekter står för ca 12 procent av sysselsättningen i Vårgårda.

Utvecklingen inom jordbruket präglas av att gårdarna blir färre men större. Mellan åren 1990-2003 har ett hundratal gårdar ändrat karaktär. En annan trend är övergången från mjölkproduktion till köttproduktion och hästhållning. Uppgången för kött djuren kompenseras dock inte fullt tappet på mjölkkosidan. Ett resultat av utvecklingen är att kulturlandskapet tenderar att förändras genom att betad mark förbuskas och växer igen.

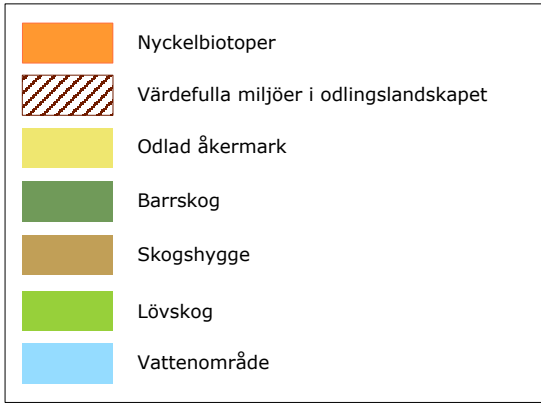
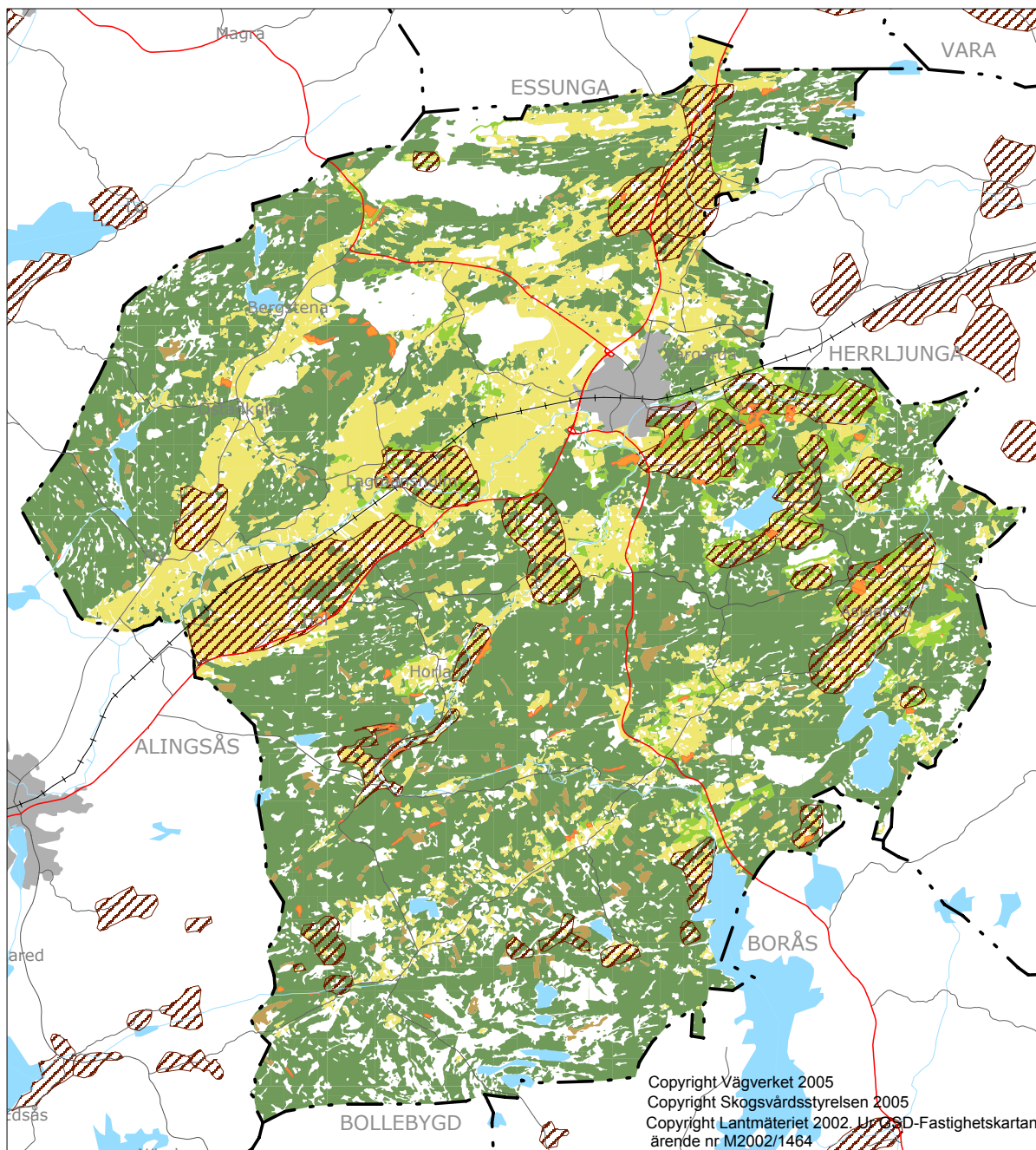
Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Det finns ca 1 460 registrerade skogsbruksfastigheter i kommunen som omfattar ca 39 700 hektar. Av den är 23 320 hektar produktiv skogsmark. 85 % av marken är privatägd. Staten, kommunen, kyrkan, bolag och stiftelser äger den övriga marken (se karta 2).

De tio största företagen (privat/offentlig sektor) i kommunen, dec. 2004.

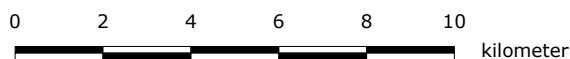
Företag	Antal anställda	Verksamhet
Autoliv Sverige AB	994	Tillverkning av säkerhetssystem till bilar
Vårgårda kommun	1000	Offentlig verksamhet
Autoflator AB	297	Tillverkning av gasgeneratorer m.m.
Gustavsberg AB	192	Tillverkning av armatur/kopplingar VVS
Doggy AB	145	Tillverkning av djurfoder
Contage AB	115	Finansiell verksamhet, media- och företagstjänster
Sundolitt AB	79	Tillverkning av isolerprodukter
Ancra ABT AB	59	Tillverkning av lyft- och surningsutrustning
Broson AB	48	CNC svarvning, rörkap, maskiner
Vårgårda Hus AB	35	Prefabricerade småhus för permanent och fritidsboende

Karta 02.

Jord- och skogsbruksområden, nyckelbiotoper och värdefulla miljöer

Skala 1:150 000

Viktiga frågor för framtiden

- Framtida arbetskraftsbehov?
- Hur samverkar företag, kommun m fl kring marknadsföring?
- Hur skall fler småföretag startas?
- Hur breddar vi näringslivet i Vårgårda med fler tjänste- och handelsföretag?
- Hur lockar vi företag till vårt nya industriområde?
- Hur kan vi utveckla turismnäringen i kommunen?
- Hur får vi tillgång till lokaler för nystartade och mindre företag?
- Hur påverkar befolkningsutvecklingen i kommunen näringslivets förutsättningar i framtiden?

Mål och strategi

Övergripande mål

Livskraftiga och framgångsrika företag.

Strategi

Mark och lokaler:

- Vårgårda skall kunna erbjuda attraktiv planlagd mark för företag. Kommunen skall även aktivt arbeta för bra lokal-lösningar.

Samverkan med näringslivet:

- Ökad samverkan mellan olika parter för att främja ett positivt företagsklimat, utveckla befintliga företag, öka antalet ny startade företag samt öka differentieringen av näringslivet i kommunen.
- Vårgårda skall erbjuda bra kommunal service.

Marknadsföring:

- Arbeta aktivt för att marknadsföra Vårgårda för både företagande och boende.

5.3 Infrastruktur

Bild 07. E20 södra infarten till Vårgårda

Enligt Miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådan anläggning. Områden som är av riksintresse för sådana anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Nuläge och tendenser

Kommunikationerna spelar stor roll i Vårgårda eftersom tätorten ligger i korsningen mellan två viktiga vägar Europaväg 20 (E20) och riksväg 42 (Rv42) (se karta 3). Västra stambanan går genom kommunen med tågstopp i Vårgårda tätort. Kommunen arbetar aktivt för att ytterligare stärka transportinfrastrukturen, bland annat för en utbyggnad av E20, utbyggnad av Västra Stambanan, förbättringar av Rv42, utbyggnad av cykelbanor och genomförande av trafiksäkerhetsåtgärder.

Kommunen medverkar i planeringen av kollektivtrafik både utanför och inom kommunen. Olika resformer samordnas så att det på lång sikt kan erbjudas fler resmöjligheter till kommuninvånarna. Till exempel har skoltrafiken samordnats med ordinarie busslinjer, vilket är ett försök att utveckla kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken och färdtjänsten samordnas genom Västtrafik AB.

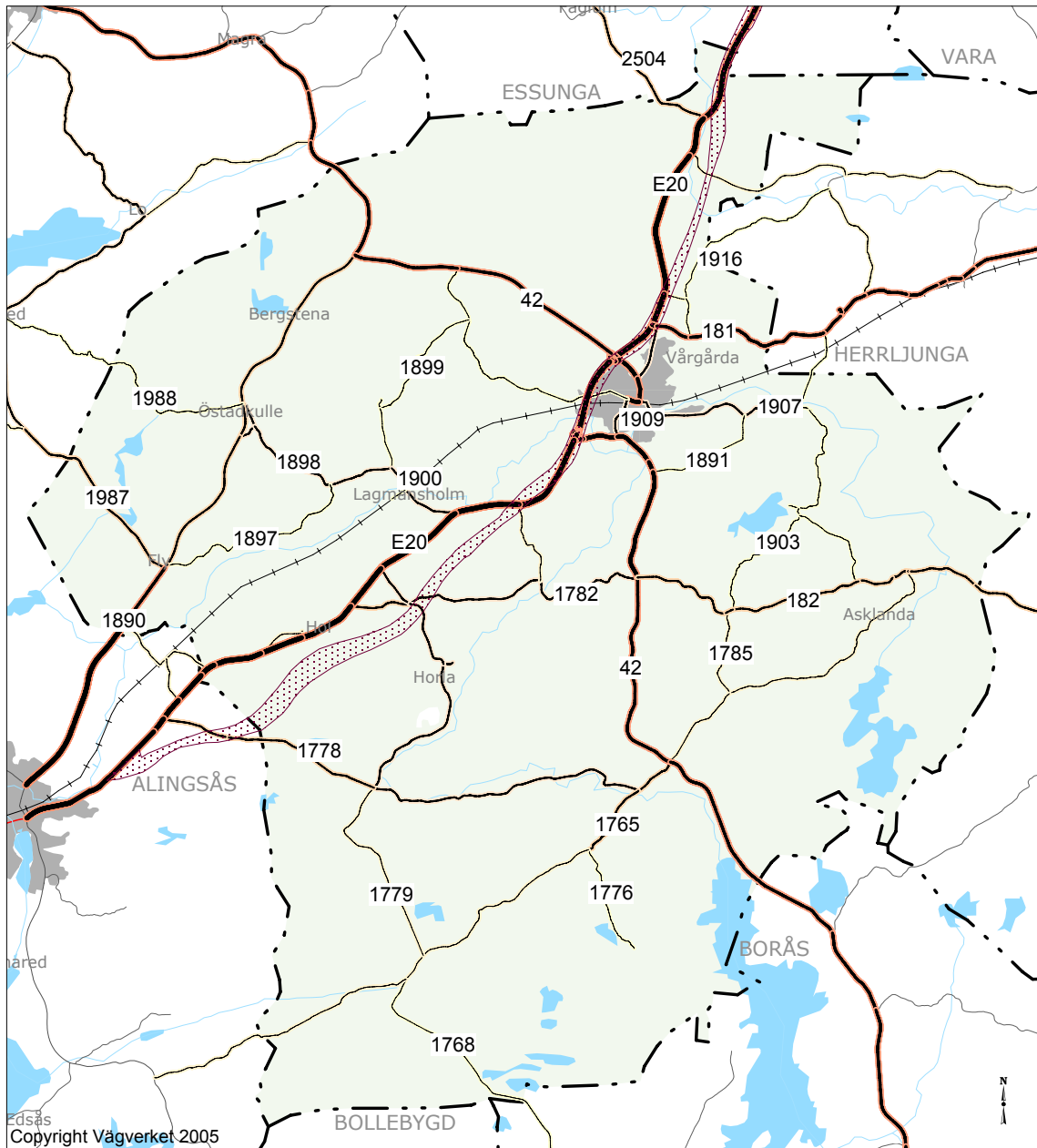
Inom IT-infrastrukturen sker en ständig utveckling, bland annat har kommunen ett eget fiber- och kopparnät i tätorten. Vidare har ett radiolänknät byggts ut. Ett bolag, Vårgårda Bredband AB, har bildats för att se till att bredband byggs ut i hela kommunen.

Järnvägar

För Vårgårda kommuns utveckling är Västra stambanan av stor betydelse. Västra Stambanan är en av Sveriges mest trafikerade järnvägar och det är den bästa förbindelsen mellan Göteborg och Stockholm. Antalet passagerare är för närvarande cirka tre miljoner per år och beräknas öka till fyra miljoner år 2010. Banan ingår i TEN-nätet (Transeuropean Network).

Västra Stambanan är även ett viktigt stråk för godstrafik ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Längs banan finns ett antal kvarvarande plankorsningar som utifrån den höga hastigheten och trafikintensiteten vore önskvärt att åtgärda. Banverket tog under 2002 fram en idéstudie för planskildheter på Västra stambanan mellan Falköping-Alingsås. Studien visar att det finns åtta plankorsningar med vägar i kommunen vilka bör stängas och/eller ersättas med planskilda korsningar.

Vägnät

Copyright Vägverket 2005

Trafikflöde - dygnsmedeltrafik 2000-2002

- <150
- 150-400
- 400-800
- 800-1500
- 1500-3000
- 3000-5000
- >5000
- Vägreservat E20

Skala 1:150 000

Vägnät

Vårgårda ligger vid korsningen mellan två viktiga vägar E20 och Rv42. Vägverket har klassat båda vägarna som riksintresse, dvs vägar som har speciella funktioner för rikets vägtransportsystem.

E20 utgör Sveriges viktigaste vägförbindelse för godstransporter mellan Göteborg - Västra Götaland och Bergslagen - Mälardalen - Stockholmsområdet. Vägens sträckning inom Vårgårda kommun har låg standard trafiksäkerhetsmässigt och är betecknad som en olycksdrabbad vägsträcka. Många plankorsningar kombinerat med mycket trafik skapar låg framkomlighet och gör att den nuvarande sträckningen av E20 upplevs som en barriär av de boende längs vägen. En ny sträckning av E20 med högre vägteknisk standard är därför önskvärd så att den befintliga vägen i större utsträckning kan nyttjas som lokal väg.

Vårgårda kommun yttrade sig i början av år 2001 om Vägverkets förslag till placering av E20, sträckan mellan Alingsås och Vårgårda. Av flera utredda alternativ förordar kommunen skogsalternativet, vilket innebär en sträckning sydost om befintlig väg. Det finns även en lokaliseringsstudie från 1997 för sträckan från Vårgårda tätort mot nordost. I studien föreslås en 100 meter bred vägkorridor kring befintlig sträckning. Ovan nämnda vägkorridor har redovisats på karta 3.

Enskilda och samfälliga vägar

Det finns ett omfattande nät av enskilda och samfälliga vägar inom kommunen. Enskild väg är väg som inte är allmän och där en enskild fastighetsägare eller samfällighetsförening är väghållare. Det finns både statliga och kommunala bidrag till enskilda vägar. Viktiga vägar kan få båda bidragen men det finns också vägar som endast får kommunala bidrag. Vårgårda kommun har ett reglemente för bidrag till enskilda vägar inom kommunen. Bidrag lämnas för enskilda vägar som tillgodoser ett kommunikationsbehov för fast boende, näringsliv eller det rörliga friluftslivet. Bidrag lämnas också för vägar som är av väsentlig betydelse som genomfartsvägar eller som uppsamlingsvägar för fritidsbebyggelse. Bidrag lämnas endast för sådana vägar som är ändamålsenliga med hänsyn till övriga vägar och omkostnaderna är skäliga med hänsyn till nyttan. I detaljplanlagda områden där kommunen är väghållare lämnas inte bidrag.

Vägar i tätorten

Tätortens huvudvägnät har utretts vid flera tillfällen, av bland annat Scandiaconsult 1991 och Flygfältsbyrå 1995. Genom de senaste årens utbyggnader har stora delar av nätet färdigställt, men ombyggnader och kompletteringar görs ändå kontinuerligt.

En trafiknätsanalys (TN-analys) för Vårgårda tätort antogs 2001 som pekar på de olika trafikantslagens

anspråk i gaturummet samt var konfliktpunkterna ligger. Analysen är genomförd enligt konceptet "Lugna gatan" med målsättningen att få ner antalet skadade och dödade i trafiken. I planeringsarbetet ser man till behovet, tillgängligheten, framkomligheten och trafiksäkerheten för alla trafikantgrupper. En målsättning är att ge "de mjuka trafikanterna", gång- och cykeltrafiken, ett större och säkrare utrymme i gaturummet.

Kommunen svarar för merparten av vägarna inom tätorten. Vägverket är väghållare för en del av de allmänna vägarna i tätorten. Under planperioden kommer en del av de allmänna vägarna att övergå i kommunal regi.

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelvägar (GC-väg) byggs ut kontinuerligt i enlighet med förslaget GC-vägnät som finns i TN-analys för Vårgårda tätort. Vid utbyggnad eftersträvas ett sammanhängande stråk med hög trafiksäkerhet genom hela tätorten. En gång- och cykelvägsplan för hela kommunen saknas emellertid.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik är en mycket viktig samhällsfunktion och betjänar allmänheten i första hand med resor till och från skola och arbete. Planeringen av kollektivtrafik kräver samverkan på nationell, regional och kommunal nivå, bland annat för att veta hur resandeströmmarna går samt för att utveckla kollektivtrafiken i regionen och landet. I Västra Götaland är det Västtrafik AB som har den samordnade rollen. Västtrafik ägs gemensamt av länets kommuner och Västra Götalands regionen. Trafiken utgörs av bussar i linjetrafik, skolskjutstransporter med bussar, taxibilar samt upphandlad tågtrafik. (se karta 4)

Vårgårda tätort har relativt bra kollektiva kommunikationer avseende tågtrafik. Sedan 1996 stannar tågen åter i Vårgårda efter ett uppehåll som varade under ungefär 20 år. Vårgårda kommun arbetar för att utveckla järnvägsnätet tillsammans med de kommuner i Västra Götalandsregionen som ligger längs Västra stambanan. Detta görs genom en aktiv satsning på Västra stambanan samt genom att arbeta för att nå Landvetters flygplats via Herrljunga och Borås.

Direkta bussförbindelser finns till Herrljunga, Alingsås och Borås. För resor inom kommunen har skoltrafiken samordnats med ordinarie busslinjer, vilket är ett försök att utveckla kollektivtrafiken. Idag stannar inga långfärdsbussar i Vårgårda vilket vore önskvärt för att öka möjligheterna till kollektivt resande. Det har dock varit svårt att få ett bra resandeunderlag inom kommunen eftersom befolkningen är utspridd på landsbygden och de som bor där alltid har haft ett stort behov av att använda bil.

Färdtjänsten genomförs med taxifordon. Samordning av dessa resor sker genom Västtrafik AB:s beställningscentral. Kommunens färdtjänst samordnas även med regionens sjukresor.

Tele- och radiokommunikationer

Inom kommunen finns ett antal telestationer samt riks- och mellanortskablar för telekommunikation vilka inte redovisas på kartor av sekretesskäl.

Telenät/master är en del av samhällets infrastruktur. Antalet telekommunikationsmaster har ökat markant i takt med den växande marknaden för mobiltelefoni. Råd och riktlinjer för utbyggnad av mobiltelenätet i Vårgårda kommun har antagits av miljönämnden. Nya master måste lokaliseras så att konflikter och påverkan kan begränsas. Det innebär bland annat att befintliga master och andra lämpliga höga byggnadsdelar eller kraftledningsstolpar utnyttjas så långt som möjligt. Nya master ska samutnyttjas av så många operatörer som möjligt. 3G-nätet för mobiltelefoni är i stort sett utbyggt i kommunen (se karta 5).

IT-infrastruktur i Vårgårda kommun

Det finns idag en uppbyggd IT-infrastruktur i Vårgårda kommun. Ett bolag, Vårgårda Bredband AB, har byggt ett datanät som täcker stora delar av kommunen. Fortsatt utbyggnad pågår kontinuerligt och en målsättning är att det ska nå samtliga hushåll och företag. Nätet är ett radiolänknät som sträcker sig mellan sju platser i kommunen. Anslutning mot Internet finns i tätorten. I respektive ort finns sedan lokala områdesnät. Nätet kan användas både till telefoni och data.

Skanova har fiberanslutning till sina telefonväxlar (AXE-stationer). I växeln i Vårgårda tätort, Östadkulle samt Lagmansholm finns idag installerad utrustning så att det går att använda datakommunikation ut till abonnenter via kopparnätet (ADSL). Både ADSL och radiolänknät byggs ut efterhand i kommunen.

Kommunens egna nät

Kommunen byggde 1996 ett fiber- och kopparnät i tätorten. Nätet används för datakommunikation för kommunens egen verksamhet och för undervisningen i skolorna. Nätet används även för telefoni mellan dessa fastigheter som då är anslutna till kommunens centrala växel. Det finns även ett radionät som används för kommunens administrativa verksamhet. Nätet utnyttjas även för Vårgårdabostädernas verksamhet.

IT-infrastrukturprogram

Kommunfullmäktige antog år 2002 ett IT-infrastrukturprogram. I detta anges i vilken takt som bredband ska byggas ut till invånare och företag. Som prioritet

ett och två anges utbyggnad till de orter som har offentlig förvaltning samt till de orter som har minst 30 intresserade. Denna utbyggnad är idag klar och fortsatt utbyggnad sker löpande.

Energiproduktion och distribution

Kommunen har antagit energiplan för Vårgårda 1998-2007 och enligt denna ska fjärrvärmesystemet expanderas och fjärrvärme produceras med förnybar energi.

En plan för etappvis utbyggnad av fjärrvärme redovisas för tätorten. Vid etablering av bostäder och verksamheter ska ett kostnadseffektivt energisystem väljas som ger så liten miljöbelastning som möjligt. Vid framtagande av nya planer för bebyggelse ska energiförsörjningen framgå. Då det gäller uppförande av nya hus som innehåller bostäder eller arbetslokaler finns det lagkrav på en god energihushållning.

Svenska Kraftnät har en 400kV kraftledning som korsar kommunen i nord-sydlig riktning strax öster om tätorten. Ledningen är av nationellt intresse för energidistributionen. Ledningen redovisas på karta nr.5

Vindkraft

Vindkraft är en förnyelsebar energikälla. Utbyggnad av den överensstämmer väl med kommunens övergripande miljömål. Men det är viktigt att utbyggnaden sker varsamt med tanke på naturvärden, friluftsliv samt till de närboende. Ett mål i energiplanen är att kommunen ska underlätta introduktion av vindkraft.

Vindkraften medför ingrepp i landskapsbilden och har nackdelar i form av buller och skuggbildning. Den kan ibland påverka telekommunikationer, radarläggningar mm. Djur- och växtliv kan i någon mån påverkas. Fornlämningar kan beröras av verken och

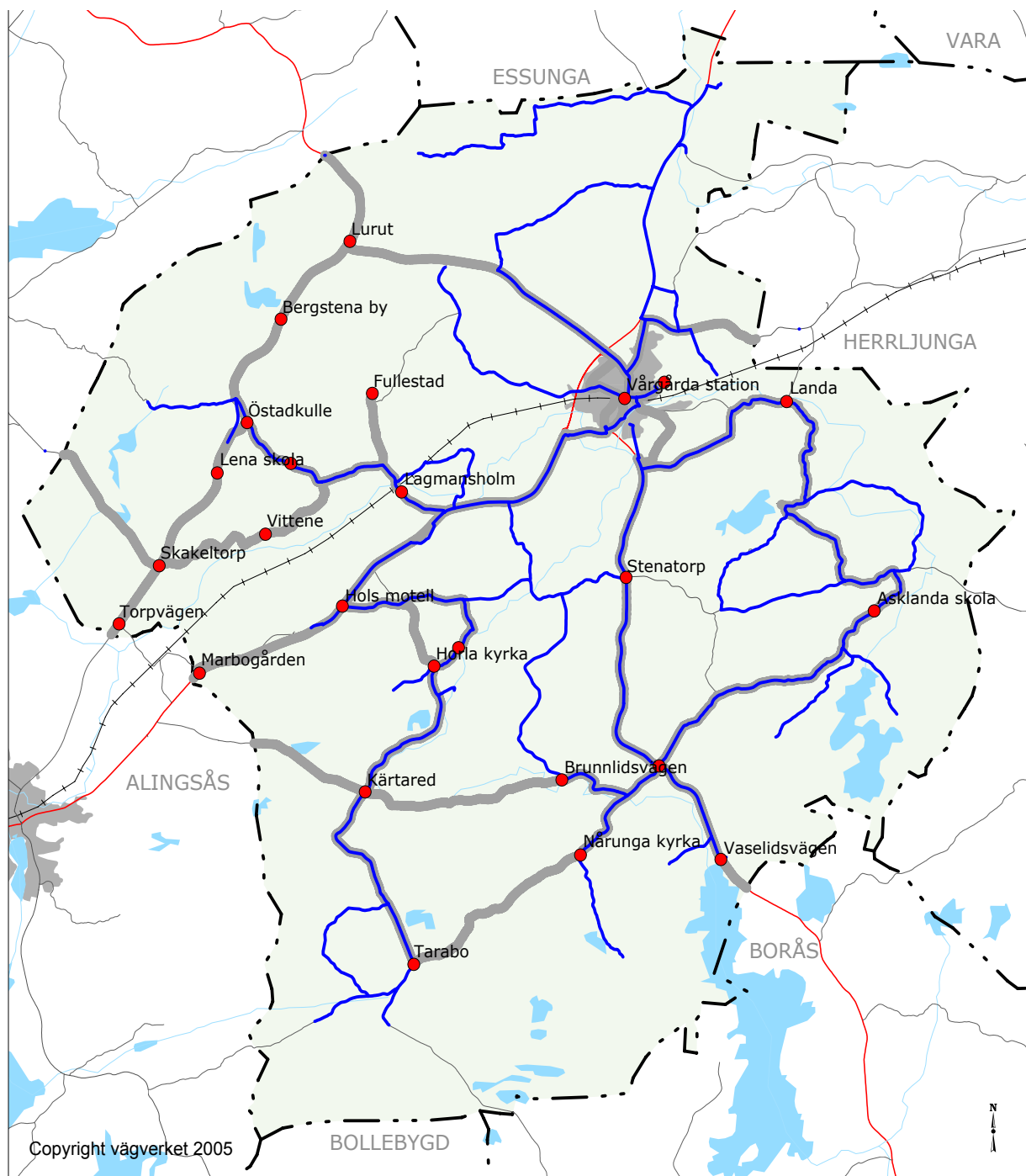

Bild 08. Kraftledning

dess tillfartsvägar. Det är uppenbart att en utbyggnad kommer att innebära konflikt med stora opåverkade områden, vilka ska skyddas mot exploatering.

Karta 04.

Linjenät

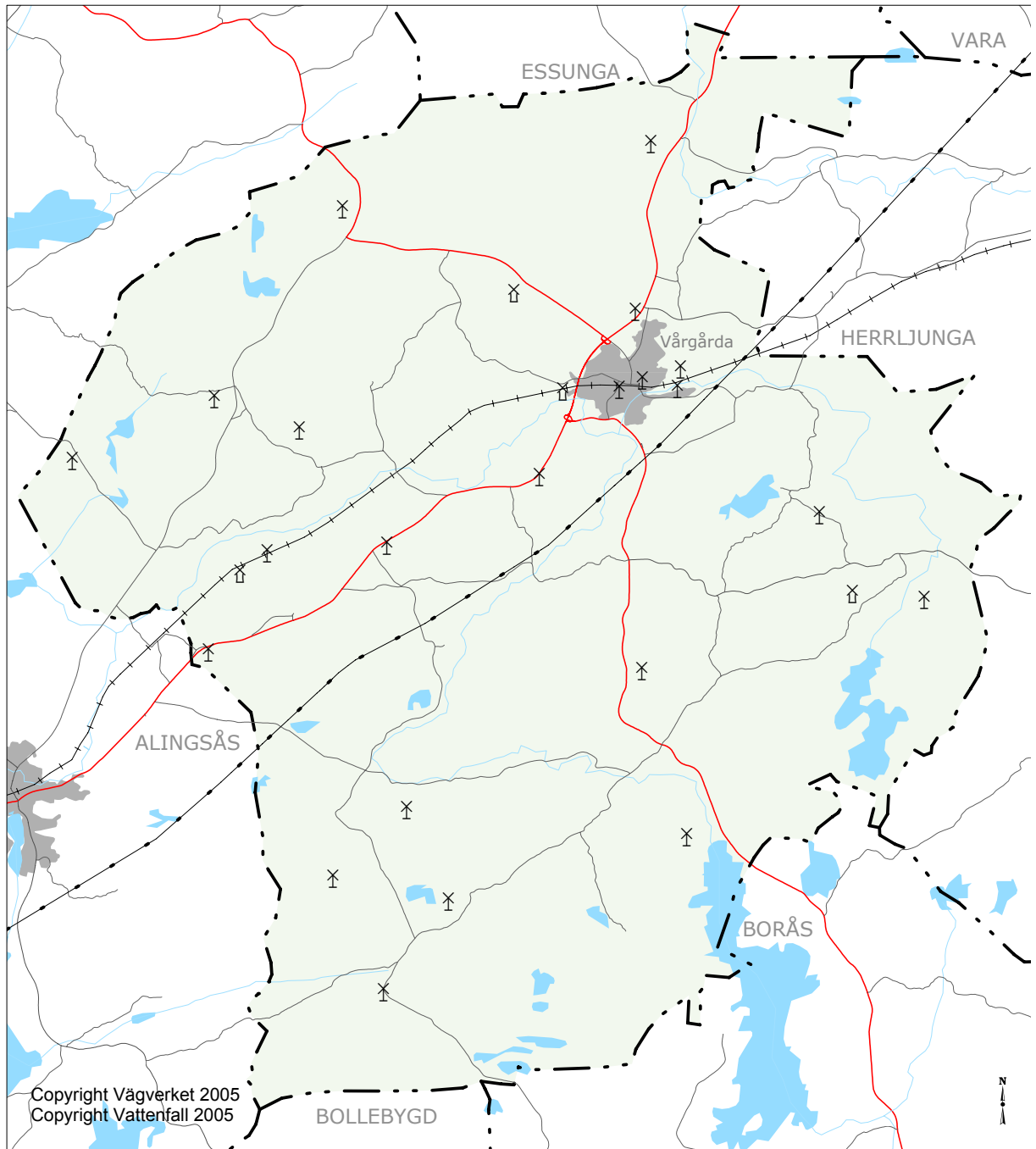
●	Hållplatser kollektivtrafiken
—	Kommunens skolskjutsar, 2005-2006
—	Kollektivtrafiklinjer

Skala 1:150 000

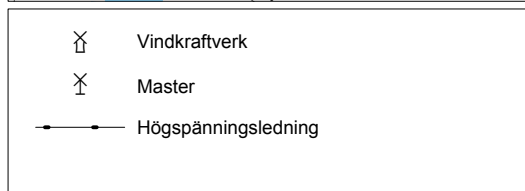
0 2 4 6 8 10

kilometer

Energi och master

Copyright Vägverket 2005
Copyright Vattenfall 2005

Skala 1:150 000

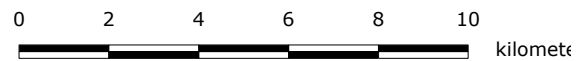

Bild 9. Vattenkraft

Länsstyrelsen har utrett förutsättningar för vindkraft i Västra Götalands län. Ett stråk i öst-västlig riktning bedöms ha goda vindenergitillgångar och inte påverka några riksintressen men detta behöver prövas. Under planperioden ska en fördjupad översiktsplan (FÖP) ta områden tas fram.

Vatten och avlopp

Tekniska nämnden har fastställt ett område för vatten- och avloppsverksamhet (VA-verksamhetsområde) för kommunen. Inom VA-verksamhetsområdet har kommunen skyldighet att dra fram ledningar till den som begär det. Utanför VA-verksamhetsområdet kan kommunen teckna avtal om utbyggnad av VA-ledningar.

Vattenförsörjning

Vårgårda kommun baserar huvuddelen av sin vattenförsörjning på grundvatten. Av kommunens ca 11 000 invånare har ungefär hälften egen brunn, medan övriga försörjs med vatten från tre kommunala vattentäkter. Vårgårda tätort försörjs med vatten från kommunens huvudvattentäkt Store hagen i Siene. Grundvattnet utvinns via två rörfilterbrunnar och pumpas därefter till vattenverket. Täkten tillförs även saltfattigt ytvatten från Sävån som infiltreras genom en grusås och tillförs grundvattenmagasinet (konstgjord grundvattenbildning).

Avsikten med detta är att förbättra vattenkvaliteten på råvattnet. I vattenverket i Algutstorp renas vattnet innan det pumpas ut till tätorten.

Reservvattentäkt för Vårgårda tätort finns vid vattenverket i Algutstorp. Vattentornet på Kesberget i Vårgårda har en volym på 2000 m³ och bedöms räcka till för ett driftavbrott på 36 timmar.

Östadkulle försörjs med vatten från Blåkällan som ligger söder om Lena kyrka. I vattenverket som ligger 150 meter norr om täkten renas vattnet innan det distribueras till tätorten. Östadkullens vattenförsörjning planeras ske från Vårgårda tätort via överföringsledning som beräknas vara klar år 2010.

Bild 10. Tumbersdeponin

Lagmansholm försörjs med vatten från en brunn som ligger i tätbebyggt område vid Sävåns dalgång. I vattenverket, som ligger i anslutningen till vattentäkten, renas vattnet för att sedan distribueras ut till tätorten. En regelbunden provtagning och kontroll görs av vattenkvaliteten vid råvattenintagen, vid vattenverken samt ute på ledningsnäten. Under år 2006 kommer vattenförsörjningen till Lagmansholm att ske från Vårgårda tätort.

Skyddsområden finns fastställda för vattentäkten i Store hagen samt för reservvattentäkten i Algutstorp (se karta 9). För Östadkulle gäller just nu ett Länsstyrelsebeslut från 1960-talet att inga särskilda skyddsåtgärder erfordras utöver de normala aktsamhetskraven för jordbrukare. Allmänt gäller för vattentäkter att alla skyddsområden ska ses över före 2008. Det gäller huvudtäckten Store hagen och Östadkulle. Lagmansholm avvecklas under 2006.

Kommunalt avlopp

Omhändertagande av spillvatten görs vid de kommunala reningsverken i Hjultorp (Vårgårda), Östadkulle och Lagmansholm. Vid reningsverken sker en mekanisk, biologisk och kemisk rening av avloppsvattnet. Vid reningsverket i Vårgårda tar man även hand om slam från enskilda brunnar, samt slam från de externa verken för avvattning.

Avloppsreningsverket i Vårgårda moderniserades 1991. Kapaciteten är för 8 000 personer.

Kapaciteten för avloppsreningsverket i Östadkulle är för 500 personer. Biosteget är i behov av utbyggnad. Avvecklingsperioden är satt till ca år 2015.

Avloppsreningsverket i Lagmansholm har en kapacitet för 250 personer. Hela verket är i behov av renovering. Under 2006 kommer avloppet att börja renas vid Vårgårdas avloppsreningsverk via överföringsledning.

Enskilda avlopp

Knappt hälften av invånarna eller 5 300 personer är anslutna till enskilda avloppsanläggningar. Många av dessa anläggningar är gamla och reningskapaciteten är nedsatt, vilket innebär att näringsämnen (främst fosfor och kväve) inte renas, utan istället kommer ut i vatten dragen. Mer information om vilka åtgärder som kan vidtagas mot detta finns i avsnitt 5.6 miljö.

Avfallshantering

Kommunen har ansvaret för hushållens avfall. Detta innebär insamling av hushållsavfallet från abonnenternas sopkärl samt mottagning av grovavfall och elektronik. Hushållsavfallet transporteras till en förbränningsanläggning för förbränning. Hushållens grovavfall samlas in två gånger per år eller kan lämnas direkt på återvinningscentralen vid Tumbergsdeponin.

Kommunens abonnenter har två system för återvinning av förpackningsmaterial att välja på. Det ena systemet är Förpacknings- och tidningsinsamlingens (FTI) återvinningsstationer som finns på nio platser inom Vårgårda kommun. Det andra systemet är fastighetsnära hämtning av förpackningar, så kallad Retumera. Denna tilläggstjänst kan erhållas från Ragn-Sells AB.

Elektronikavfall kan delas upp i två olika sorter. Den ena sorten är ”brunvaror” vilket är varor som förmedlar ljud eller bild. Den andra sorten är ”vitvaror” som t ex kyl och frys. Dessa båda avfalls slag kan avlämnas på återvinningscentralen vid Tumbergsdeponin. Därifrån hämtas sedan elektronikaavfallet avgiftsfritt för kommunen eftersom de ingår i idag gällande producentansvar.

Kommunen har en deponi, Tumbergsdeponin, med tillstånd för deponering av avfall t o m år 2005. Tillståndsansökan för fortsatt drift av deponin har inlämnats hösten år 2004 och svar väntas under år 2005. Med nuvarande avfallsmängder bedöms deponin kunna vara i drift till ca år 2040. Inom kommunen finns det även ett antal avslutade avfallsdeponier (se karta 12). Dessa kan utgöra en miljöstörning under lång tid. Lämpligt skyddsavstånd bedöms från fall till fall.

För verksamhetsavfall från företag (industri, jordbruk, byggnation mm) ansvarar den som är avlämnare av avfallet. Varje företag/verksamhet skall bära sina egna kostnader för avfallet som produceras eller uppkommer vid den egna verksamheten (sk producentansvar). Detta innebär att verksamheten ska se till att själva eller via någon entreprenör ta hand om avfallet enligt de lagar och förordningar som finns. Exempelvis ska brännbart avfall utsorteras och skickas till förbränning enligt förbränningsdirektivet.

Insamlade mängder till återanvändning, återvinning och förbränning ökar medan mängderna till deponering minskar. Detta beror på att det ställs hårdare krav för att ha tillstånd att deponera material. Tendensen är dock att avfallsmängderna i stort ökar. En utveckling som man kan se i de allra flesta kommuner.

Riksintressen

- E20, Rv42 samt västra stambanan är av riksintresse för kommunikationer.
- Inom kommunen finns ett antal telestationer samt riks- och mellanortskablar för telekommunikation vilka är av riksintresse.

Viktiga frågor för framtiden

- Fortsatt utveckling av väg och järnväg.
- Trafiksäkerhet.
- Fortsatt utveckling av kollektivtrafiken.
- Energieffektivisering.
- Ökad återvinning.
- * Bredband med tillfredsställande överföringshastighet

Mål och strategi

Övergripande mål Välfungerande infrastruktur

Strategi

Närhet:

- E20 och Rv42 ska utvecklas som huvudstråk.
- Västra stambanan ska utvecklas för ökad kapacitet.
- Kollektivtrafiken ska utvecklas så att fler väljer åka kollektivt.
- Bredband till alla.

Trafiksäkerhet

- Främja trafiksäkerhet, tillgänglighet och framkomlighet för alla trafikantgrupper.
- Gång- och cykelvägar ska byggas ut så att fler väljer att cykla.
- Vägar och gator i kommunen ska ses över med hänsyn till trafiksäkerhet.

Lokalsamhälle:

- Vårgårda ska verka för utbyggnad av gemensamma lösningar för vatten, avlopp och fjärrvärme.

5.4 Hälsa och trygghet

Bild 11. Särskilda boendet Vårgården

Nuläge och tendenser

Den enskilda individens hälsa och trygghet skapas av, och är beroende av, många olika faktorer, områden och funktioner i samhället. Beroende på livssituation kan begreppen också ha olika betydelse för olika människor. Utöver hälsa och trygghet kan man mer övergripande tala om livskvalitet. Det kan handla om boende, arbete, kommunikationsmöjligheter, bra skola, en bra fritid, närhet till grönområden och mycket annat.

Social verksamhet

Socialnämndens verksamhetsområden, omsorgen för äldre och funktionshindrade samt hälso- och sjukvård, liksom individ- och familjeomsorg, ska arbeta utifrån en helhetssyn och se till människans fysiska, psykiska och sociala behov. Verksamheten ska vara anpassad utifrån individens förutsättningar och behov.

Äldreomsorg

Målet för äldreomsorgen är att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Kommunens särskilda boenden är Kullingshemmet, Vårgården och Muraren och beskrivs närmare i kapitlet om boende. Hemtjänsten ger vård och omsorg för äldre människor som bor kvar hemma.

Omsorg om funktionshindrade

Målet för verksamheten är att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Verksamhet enligt lagen om stöd och service för funktionshindrade bedrivs utifrån biståndsbedömda beslut genom personlig assistans, olika former av boende och korttidsvistelse.

Hälso- och sjukvård

Inom Mittenålsborg erbjuds offentlig vård i form av länssjukvård, primärvård, kommunal hälso- och sjukvård. Privat vård erbjuds också inom området. Tand- och munhälsovård erbjuds av folktandvård samt enskilda mottagningar.

Länssjukvård erbjuds i Mittenålsborg av Alingsås lasarett. Utöver detta finns Södra Älvsborgs sjukhus samt regionvård i Västra Götaland. Primärvården finns i Vårgårda kommun med en vårdcentral. På vårdcentralen finns allmänläkarvård samt sjuksköterskemottagning för diabetes och astma. Dessutom finns mödrahälsovård, barnmorskemottagning och barnhälsovård.

Primärkommunal hälso- och sjukvård, d v s det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret, omfattar insatser till och med sjuksköterskenivå. Det yttersta medicinska ansvaret inom kommunerna tillkommer medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS. Läkarkompetens och akutsjukvård är regionens ansvar.

Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar innefattar personer som bor på särskilt boende, vistas i daglig verksamhet eller har hemsjukvård. Med hemsjukvård avses sjukvård i ordinärt boende till enskild som har en diagnos eller funktionshinder som motiverar att sjukvården ges i hemmet. I hälso- och sjukvårdsansvaret ingår också habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för funktionshindrade inklusive förbrukningsartiklar som behövs för inkontinens.

Andra områden som omfattas av kommunen är skolhälsovården, ungdomsmottagning, familjerådgivning, alkoholrådgivning och missbruksvård.

Länssjukvårdens psykiatri är uppdelad i vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri. I Vårgårda kommun har vuxenpsykiatrin öppenvårdsmottagning som erbjuder befolkningen specialistpsykiatri. Barnpsykiatrin har öppenvårdsmottagning i Alingsås som betjänar Vårgårda kommun och är till för barn och ungdomar i åldern 0-18 år med psykiska problem.

Välfärd i Vårgårda

Ett mått som i stor utsträckning används för att belysa välfärd är ohälsotalet, vilket är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Ohälsotalet har under de senaste åren ökat. Ohälsotalet i Vårgårda kommun är dock lägre än snittet för Västra Götaland och riket (se diagram nr 3). Välfärd kan också

mätas i simkunnighet hos befolkningen eftersom det både är en skyddsfaktor och trygghetsfaktor i samhället. Att vara simkunnig ger också en möjlighet till en aktiv fritid. Vårgårda kommun ligger långt över riksgenomsnittet när det gäller simkunnighet (Vårgårda 97 % och riket 86 %, avser årskurs fem). Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhällsliga förutsättningarna för välfärd. Valdeltagandet i Vårgårda ligger strax över riksgenomsnittet. Folkhälsoarbetet i Vårgårda är uppdelat i tre områden: Barn och ungdom, trygghet och säkerhet för alla, medvetenheten kring vikten av fysisk aktivitet och goda kostvanor.

Trygghet bland medborgarna

Tryggheten bland invånarna i Vårgårda kommun är god enligt medborgarundersökningar som gemensamt görs av polisen och kommunen. En stor del av invånarna i Vårgårda kommun känner sig trygga när de är ute på kvällarna och få avstår från aktiviteter på grund

av otrygghet. Det finns dock en viss oro när det gäller bl a inbrott i bostad, stöld eller skadegörelse av fordon samt hastigheten i trafiken.

Otrygga platser kan vara gång- och cykeltunnlar, området där gatubelysningen inte är tillräcklig, det kan också vara parkeringsplatser som inte är upplysta. Det har gjorts en del åtgärder med belysning på parkeringsplatser och bostadsområden under de senaste åren, för att öka tryggheten för de personer som är på dessa platser.

Frågorna behandlas kontinuerligt i olika råd med representanter från kommun, näringsliv och organisationer i samhället.

Vårgårda kommun tillhör polisområde två som omfattar södra och mellersta Älvsborg och har sitt säte i Borås. Vårgårda ingår i närpolisområde Alingsås där också Lerum och Herrljunga närpolisstationer ingår. Flertalet utredningsärenden görs av polisen i Alingsås men utredningar rörande ungdomar sker i Vårgårda.

Skydd mot olyckor och extraordinära händelser

Räddningstjänsten

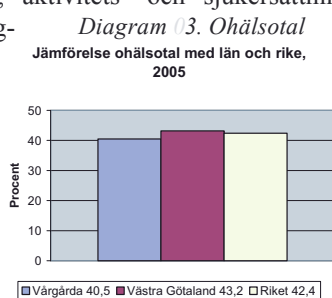
Räddningstjänstens övergripande uppgifter är att svara för räddningstjänsten i kommunen. Den 1 januari 2004 trädde lagen om skydd mot olyckor i kraft och ersätter den tidigare räddningstjänstlagen. Den nya lagen innebär bland annat en övergång från detaljstyrning av den kommunala räddningstjänsten till en mer indirekt målstyrd process där ansvaret för skydd mot olyckor sprids till fler.

I Vårgårda kommun har räddningstjänsten beredskap dygnet runt och kan inom fem minuter rycka ut i alla tänkbara nödlägen. Räddningstjänsten har interkommunal jourberedskap mellan Herrljunga, Essunga och Vårgårda. Om det inträffar en större olycka i kommunen kan hjälp från kringliggande kommuner begäras.

Extraordinära händelser och civil beredskap

Olyckor och kriser inträffar förr eller senare i en kommun. Kommunen har det övergripande ansvaret för att samordna planeringen och hanteringen av sådana händelser. I Vårgårda kommun samordnas arbetet av kommunstyrelsen. Planeringsarbetet innefattar bland annat kommunens arbete med risk och sårbarhet, framtagande och revidering av planer och program samt samordning av utbildning och övning.

Kommunen ansvarar även för den civila beredskapen. I detta ansvar ingår att lagerhålla skyddsutrustning för allmänheten, räddningstjänstmateriel för krig samt underhålla och prova de aggregat för utomhusalarmering som finns i kommunen.

Totalförsvaret

Enligt Miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Försvarsmakten har två typer av riksintressen, dels sådana som kan redovisas öppet, dels områden som inte kan redovisas öppet. Utöver de områden som redovisas i översiktsplanen finns intresseområden för totalförsvaret som av sekretessskäl inte kan redovisas. I de fall försvarets intressen berörs i plan- eller lovavändanden sker en särskild prövning. Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål och det behövs för en anläggning för totalförsvaret skall försvarsintresset ges företräde. Inom totalförsvarssektorn utpekade områden för det militära försvaret generellt som områden av riksintresse.

Remmene skjutfält

Remmene skjutfält har tidigare gett betydande bullerstörningar för omgivningen vid de tillfällen som skjutning pågår. Fältet är nu nedlagt som militärt skjutfält och därmed har bullerpåverkan upphört.

Viktiga frågor för framtiden

- Utbud av aktiviteter som är till för alla.
- Boende för alla.
- Under kommande år förväntas antalet äldre dementa öka. Hur hanteras detta?
- Hur kan hemtjänsten utvecklas?
- Förverkliga barnkonventionens intentioner
- Arbeta för att långvarigt beroende av försörjningsstöd minskar.
- Förebyggande verksamhet inom områdena hälsa, droger, olyckor.
- Delaktighet och engagemang.

Mål och strategi

Övergripande mål

God vård, omsorg och service för trygghet och välbefinnande

Strategi:

Samverkan

- Vårgårda ska samverka med andra vårdgivare för att trygga en god och säker vård.
- Vårgårda ska arbeta drogforebyggande till sammans med andra samhällsaktörer.
- Ökat samarbete mellan utbildningsförvaltningen, MVC, BVC, psykiatrin, sociala förvaltningen och frivilligorganisationer m.fl med fokus på barnens situation.
- Samverkan mellan psykiatrvårdens olika aktörer för psykiskt långtidssjuka samt barn- och ungdomspsykiatrin.
- Kommun och polis ska samverka i det brottsforebyggande arbetet.

Service

- Skapa bästa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för Vårgårdas hela befolkning.
- Dagtidverksamhet och aktiviteter ska erbjudas för att skapa sociala sammanhang och trygghet för äldre samt personer med funktionshinder och psykisk ohälsa.
- Enskilda boende för äldre som är anpassade till olika livssituationer ska erbjudas och med närhet till den service som den enskilda behöver.
- Aktivt arbeta för ökad trygghet och säkerhet.

Information och rättigheter allmänt

- Kommunen ska verka för den enskildes rätt till arbete, boende, rekreation, socialtjänst etc.
- Arbeta för ökad allmänt förståelse för personer med funktionshinder och psykisk ohälsa.
- Kommunen ska verka för att berörda individers behov på ett tillfredsställande sätt tas med i samhällsplanering och bygglov.
- Kommunen ska medverka i att skapa aktiva forum där ungdomars åsikter och engagemang kan påverka och forma (Bernkonv.)

5.5 Utbildning

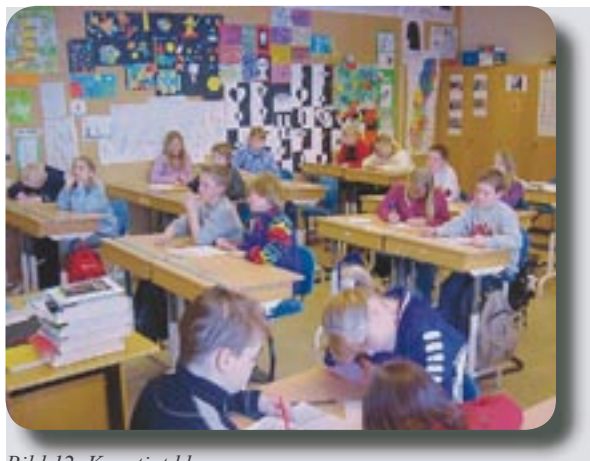

Bild 12. Kreativt klassrum

Nuläge och tendenser

Utbildningsnämndens uppdrag är att lägga grunden för och främja ett livslångt lärande. Skolan ska tillsammans med hemmen främja barns och ungdomars utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar.

Vuxenutbildningen är också en del av kommunens ansvar. Den kommunala vuxenutbildningen ger, på olika nivåer, fördjupade kunskaper som grund för fortsatta studier eller yrkesverksamhet. Vårgårdas mål är att ge alla barn och ungdomar trygghet, fostran och kunskaper för livet. Vår ambition är att barnomsorgen och skolan skall ha en hög kvalitet och därmed bidra till att göra kommunen attraktiv att bo i.

Skollagen med timplaner, läroplaner samt kursplaner är de nationella måldokument som skall styra verksamheten i barnomsorg och skola. De gäller för hela riket och skall garantera att utbildningen är likvärdig, oavsett var i landet den ges. Varje kommun har statens uppdrag att sköta driften av grundskolan och den gymnasieutbildning samt vuxenutbildning som finns i kommunen. Därför skall kommunfullmäktige i varje kommun i en skolplan visa hur skolverksamheten i kommunen skall utvecklas och förändras både på kort och på lång sikt. Av skolplanen skall särskilt framgå hur de riksgiltiga mål som riksdagen och regeringen har ställt upp i de nationella måldokumenterna skall uppnås i den enskilda kommunen.

Vårgårda kommun har i skolplanen brutit ner de nationella målen i åtta områden.

- Organisation
- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Elevernas ansvar och inflytande
- Skola och hem
- Utbildningsval – arbetsliv
- Uppföljning och utvärdering
- Information och marknadsföring

Kommunen har sju skolor för år F-6. Fyra är placerade ute på landsbygden i Lena, Hol, Asklanda och Närunga. Tre skolor finns i tätorten: Fridhem, Vårberg och Kesberg. Förskola och fritidshem finns i anslutning till skolenheterna. I tätorten finns dessutom förskola på Västerbo och Björkhyddan. Förskoleplatser upphandlas även i Lena, Lenagården, och i tätorten, Växhuset. Familjedaghem finns både i tätort och på landsbygd. Gullhögsskolan har årskurs 7-9 för hela kommunen. Särskola finns på Vårberg, Gullhögsskolan samt Sundlergymnasiet.

Gymnasieskola för ungdomsutbildning och kommunal vuxenutbildning finns i Sundlergymnasiet. Kommunen har inga högskole/universitets utbildningar (enbart enstaka högskolekurser på distans) men det finns inom pendlingsavstånd i bland annat Skövde, Borås och Göteborg.

Förskoleverksamhet

Förskoleverksamhet bedrivs i form av förskola och familjedaghem och vänder sig till barn från ett år till dess de börjar skolan. Förskolan har sedan hösten 1998 en egen läroplan i form av en förordning. Därmed markeras förskolans betydelse som första steget i det livslånga lärandet. Läroplanen ska även vara vägledande för familjedaghemmen. De pedagogiska principerna i förskolans läroplan bygger på att omsorg och pedagogik hör samman. Vidare betonas lekens betydelse för barns utveckling och lärande liksom barnets egen aktivitet.

Kvalitetsutveckling i förskolan är viktigt för framtiden. Angelägna frågor är bland annat: en minskning av barngrupperna till i genomsnitt 18 barn per grupp; på sikt till rekommenderad lämplig storlek 15 barn per grupp, möjlighet för rektor som pedagogisk ledare att följa det dagliga arbetet i förskolan, en ökad styrning och medvetenhet vid placeringar, samt utveckling av kvalitetsarbetet med uppföljning och utvärdering.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorg bedrivs i form av fritidshem och familjedaghem och är en samlande, övergripande beteckning på verksamheter under den skolfria delen av dagen och vänder sig till barn upp till tolv år. Den läroplan (Lpo 94) som sedan höstterminen 1998 gäller för det obligatoriska skolväsendet och förskoleklassen ska så långt möjligt tillämpas av fritidshemmen. Idag finns fritidshem i alla F-6 skolorna. Några skolbarn har sin omsorg i familjedaghem.

Förskoleklassen

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom det offentliga skolväsendet fram till dess att barnet ska börja fullgöra sin skolplikt. Från och med höstterminen det år ett barn fyller sex år erbjuds han/hon plats i en förskoleklass. Förskoleklassen och den obligatoriska skolan har en gemensam läroplan (Lpo 94). Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Målen avser vad verksamheterna ska sträva mot och vad barn och unga ska ha uppnått.

Grundskolan

Alla barn mellan sju och sexton år i Sverige är skolpliktiga. Undervisningen är obligatorisk och avgiftsfri. Läroplanen för obligatoriska skolan (Lpo 94) anger skolans värdegrund och grundläggande mål och riktlinjer. Förutom detta finns en skolplan som visar hur kommunens skolor ska organiseras och utvecklas, samt för varje enskilt ämne en nationellt fastställd kursplan. Varje skola tar även fram en arbetsplan och en timplan anpassade efter lokala förhållanden.

Förändring av barn och elevantal

Utbildningsförvaltningen har för varje skola tagit fram prognoser för elevantalets förändring för tiden fram till 2015. Huvudtendensen är att skolorna får ett minskat antal elever under perioden med ca 15-20 procent där den största minskningen märks på Gullhögskolan. Prognosen fram till år 2015 baseras på att antalet födda barn ligger kvar på den nivå som uppnåddes år 2005 då över 90 barn föddes i tätorten, vilket är en ökning med över 30% jämfört med tidigare år.

Flera av skolorna i kommunen känner av konkurrensen från både kommunala och fristående skolor i Alingsås kommun. Dagens föräldrar väljer mer aktivt vilken skola som de vill att deras barn ska gå i. Även eleverna är medvetna om att man idag kan välja en annan skola. Att många familjer bor nära Alingsås bidrar också till att det är lätt att välja skolor där eftersom även restiden förkortas för barnen.

Det är inte bara för grundskolan som ett sjunkande elevantal skapar problem, utan även för Sundlergymnasiet. Få elever gör att skolan inte kan bibehålla ett brett utbud. Grupperna kan inte bli alltför små samtidigt som det betyder mycket i konkurrensen med andra gymnasieskolor att det finns attraktiva val för eleverna.

Det sjunkande elevantalet för landsbygdsskolorna innebär att den minsta skolan får ett elevantal på ca 60 elever. Det är en nivå som i jämförelse med många andra kommuners landsbygdsskolor står sig väl storleksmässigt samtidigt som de mindre skolorna blir mer kostnadskrävande. Skolan ses ofta som navet i bygden eftersom den skapar aktivitet och engagemang. Skolbyggnaden är även viktig som samlingsplats för olika åldersgrupper och aktiviteter. Viktiga frågor som bör ställas i detta sammanhang är hur liten en skola kan vara samt hur mycket det ska få kosta att behålla små skolor med få elever?

I Göteborgsregionen bedöms antalet födda barn bibehållas på 2005 års nivå. Detta innebär i nuläget att efterfrågan på förskoleplatser kommer att öka betydligt kommande år.

Övriga framtidsfrågor:

Det är viktigt att framhålla skolans roll som kunskapsbärare. Skolan ska förmedla och förankra de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på. Kunskap och social kompetens är viktiga ord även i framtiden för skolan. Skolan ska vara en skola för alla; en plats för alla individer med olika behov och förmågor.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har möjlighet och skyldighet att stärka denna förmåga hos alla som arbetar/verkar där.

Den tekniska utvecklingen går fort. Inom skolan är det viktigt att fundera på vilka kunskaper som framtidens arbetskraft behöver och hur vi kan möta de krav som ställs från näringslivet.

Läraryrollen behöver utvecklas för att möta framtidens elever och människor. Arbetsformer behöver utvecklas och individanpassas.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är en avgiftsfri och frivillig skolform och den ger grundläggande kunskaper för yrkes- och samhällsliv samt för vidare studier.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lpf 94) anger skolans värdegrund och grundläggande riktlinjer och mål. De styrdokument som anger kraven i utbildningen är program mål, kursplaner och betygskriterier.

Det finns politiska förslag att låta eleverna fritt välja vilken gymnasieskola de vill gå i. Valfriheten är attraktiv för både föräldrar och elever och dagens ungdomar väljer aktivt den skola de är intresserad av. Utbudet på Sundlergymnasiet skapar stora möjligheter. Kontakten med högskola och universitet är viktig och behöver utvecklas. Viktigt för våra ungdomar är att se till att de kan fortsätta sina studier samtidigt som de bor kvar i kommunen. Detta innebär bland annat det måste finnas bostäder för ungdomar. Små lägenheter eller annat boende som passar och ligger centralt är viktigt i konkurrensen om framtidens elever. Vidare är det viktigt att utveckla skolan för de elever som inte klarar sina studier. Gymnasieskolan ska vara en skola för alla. Utveckling av lärande i arbetslivet är en viktig del i detta. Samverkan mellan skola och näringsliv måste också fungera bättre i framtiden. Hur kan vi tillsammans till exempel utveckla elevernas möjligheter till arbetsplatsförlagd utbildning och en bra praktik?

Vuxenutbildning

Till det offentliga skolväsendet för vuxna hör kommunal vuxenutbildning (Komvux), vuxenutbildning för utvecklingsstörda (Särvux) och svenskundervisning för invandrare (SFI). Grundläggande vuxenutbildning motsvarar den nioåriga obligatoriska grundskolan. SFI ska ge kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället.

Särskolan och Särvux

Barn och ungdomar med psykiska funktionshinder som inte kan gå i grundskola och gymnasieskola går i särskola. Till särskolan räknas den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan. Särvux är en egen skolform som vänder sig till vuxna med bl a utvecklingsstörning som vill komplettera sin utbildning. Grundskolasärskolan innebär nio års skolplikt för alla barn och ungdomar mellan 7 och 16 år. Därutöver har eleverna rätt till ett tionde, frivilligt skolår för att komplettera utbildningen.

Musikskola

Musikskolan är en frivillig kommunal verksamhet. Syftet med Musikskolan är att utveckla elevernas färdigheter i spel på instrument eller sång och deras förmåga att uttrycka sig instrumentalt och vokalt.

Viktiga frågor för framtiden:

- Fokus på kunskap
- Förskolans roll som del av grund i det livslånga lärandet
- Gymnasieskolans betydelse för utvecklingen av Vårgårda kommun
- Se möjligheterna i en kulturell mångfald
- Skolan en plats för alla individer med olika behov och förmåga
- Socialisationens betydelse för individens utveckling
- Under kommande år förändras antalet barn och elever i kommunens förskolor och skolor.
- Med ökad inflyttning krävs fler platser inom förskoleverksamheten för att möta behoven av barnomsorg.

Mål och strategi

Övergripande mål

Alla elever skall ha kunskaper och redskap som rustar dem för ett liv som aktiva medborgare

Strategi

- Stimulerande lärandemiljöer
- Ett aktivt kvalitetsarbete
- Elevinflytande och föräldrasamverkan
- Samverkan mellan kommunens alla skolformer
- Samverkan med det lokala arbetslivet
- Utveckla Sundlergymnasiet som ett centrum för utlokaliserade högskolekurser.
- Alla elever skall få en grund för att möta arbetslivets krav
- Utbildningsnivån i kommunen höjs.
- Samtliga skolor på landsbygden ska vara kvar och utvecklas.

5.6 Miljö

Bild 13. Vatten ger liv

Nuläge och tendenser

Sedan miljöproblemen lyfts fram under andra halvan av 1900-talet har vi haft en utveckling från lokala, synliga och ganska enkla problem till globala, osynliga och svåra problem. I dag utgör inte de stora punktutsläppen från industrier de största problemen. Nu kommer huvuddelen av föroreningarna från varor och tjänster samt uppvärmning och trafik. Miljöbalken är ett effektivare regelverk än tidigare lagstiftningar när det gäller att komma tillrätta med dessa miljöstörningar.

För en ekologisk hållbar utveckling krävs att naturens kretslopp och mångfald bevaras och att människans

behov av resurser kan tillgodoses nu och i framtiden. Våra naturresurser påverkas av föroreningar och hur vi brukar markerna. Föroreningen, som orsakas av många små utsläpp, är vårt största problem, som kräver insatser långt utanför kommunen.

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden, samt fysisk miljö i övrigt, som från allmän synpunkt har betydelse på grund av deras naturvärden och/eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas. Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet skall skyddas.

För närvarande finns följande tillstånd:

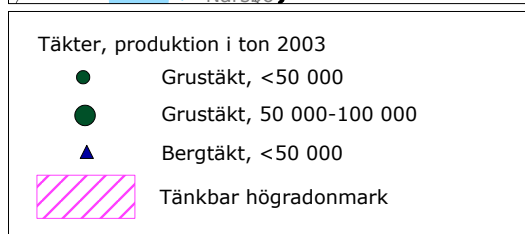
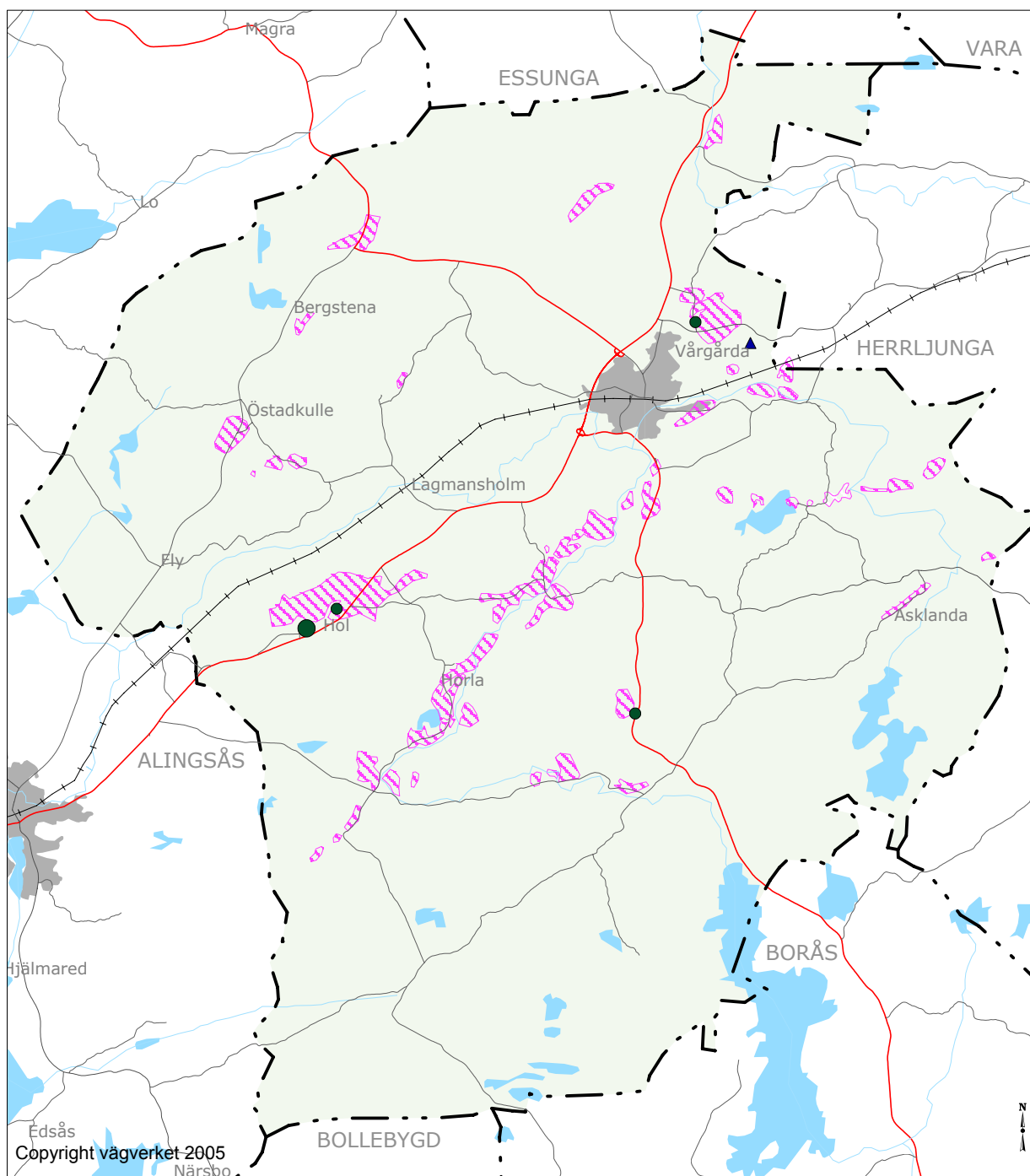
Grus- och bergtäkter:	Tillstånd:
Tumbers grus, sand och grus	under prövning
Skanska AB Galstad, bergkross	2007-02-28
Färdig Betong i Hol, sand och grus	2014-04-30
Strömbergs Grus AB, bergkross	2023-06-30
Grus- och bergtäkterna finns redovisade på SGU:s digitala karttjänster.	

Lokala miljömål i Vårgårda

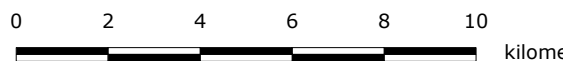
I april 1999 antog Riksdagen nationella miljömål. De nationella miljömålen har utgjort grunden för Vårgårda kommuns arbete med Agenda 21 och framtagande av lokala miljömål. I de lokala miljömålen (antagna 2001) finns såväl långsiktiga mål som delmål. Det övergripande målet för Vårgårda kommun är ett långsiktigt hållbart samhälle. Det innebär att vi ska tillfredsställa vår generations behov utan att förstöra möjligheterna för kommande generationer. För mer information se "Vårgårda kommuns lokala miljömål, april 2001".

Karta 06.

Markförhållanden

Skala 1:150 000

Markförhållanden

Jord och berg

I Vårgårda kommun kan man i grova drag urskilja tre geologiska huvudtyper hos landskapet; den kuperade bergsterrängen med tunt jordtäckte och kalt berg som finns framför allt i kommunens västra och norra delar, den flacka odlingsbygden på finsediment i Sävveån dalgång samt den kuperade moränterrängen i söder som utgör sydsvenska höglandets nordligaste utlöpare.

Den arealmässigt dominerande jordarten är morän. Huvudriktningen hos den senaste inlandsisen var från nordost vilket avspeglas i riktningen hos drumlinbildningarna i sydöstra delen av kommunen. Finkorniga sediment, lera och mo, förekommer främst kring Sävveån nedströms Vårgårda men också kring Svartån och Nossan i de nordliga delarna av kommunen. I de flesta större dalgångarna finns också isälvsavlagringar. Det mäktiga deltat vid Hol utgör en av kommunens största samlade isälvsavlagringar, vilka finns redovisade i Vattenöversikt för Vårgårda kommun.

Den högsta nivå som havet nått upp till efter den senaste inlandsisens avsmältning kallas högsta kustlinjen. Den är en viktig naturgeografisk gräns i landskapet och bildar gräns för avsättning av finkorniga jordar. I Vårgårda kommun ligger högsta kustlinjen mellan cirka 115 till 120 meter över havsytan.

Vårgårda ligger inom den sydvästsvenska gnejsregionen och berggrunden tillhör de äldre i landet. Gnejserna förekommer i två typer, en grå hornbländerik och en rödare gnejs med låg andel mörka mineral. Strax öster om Vårgårda tätort finns ett större parti med ögonförande granit som har trängt upp i gnejsberggrunden. Enstaka gångar och linser av mörk metabasit finns här och var i kommunen liksom smala gångar av grovkornig pegmatit.

Markförhållanden beskrivs också i kapitlet Miljö- och riskfaktorer under avsnitten Skred och översvämningsrisker och Radon.

Täkter

I miljöbalken kap 12 finns särskilda bestämmelser om täkter av berg, sten, grus och liknande. För att få bedriva täktverksamhet krävs länsstyrelsens tillstånd.

Naturgrus och krossberg

Grustillgångarna har inventerats i Grushushållningsplan Vårgårdakommun, länsstyrelsens rapport 1989:10. I planen har gjorts beräkningar på möjliga grusuttag och vilka områden som inte kan upplåtas för täkt med hänsyn till deras naturvärde och/eller kulturhistoriska

intresse. Brist på exploaterbart naturgrus samt myndigheternas restriktivitet att lämna täktstillstånd gör att intresset att öppna bergtäkter har ökat markant. (Grus och bergtäkterna redovisas på karta 6.)

Vatten

Grundvatten

Praktiskt taget all nederbörd som faller på landbacken inom Vårgårda kommun infiltrerar ner i marken. En del av vattnet upptas av växterna eller tränger efter en kort markpassage ut i lågpunkter i terrängen och bidrar till ytvattenavrinningen. En annan del av nederbörden söker sig ner genom jordlagren och bildar grundvatten. Grundvattnets nivå följer nederbördens variationer men med en tidsförskjutning på 1–3 veckor. I Vårgårda brukar detta innebära en topp under vintern-våren, på grund av hög nederbörd och låg avdunstning, och minima på hösten.

Grundvatten finns i alla typer av jord och berg. I berggrunden i Vårgårda sker infiltration och grundvattenströmning uteslutande i sprickor och berggrundens sprickmönster är därför avgörande för grundvatten tillgång och strömning.

Grundvattnet i Vårgårda kommun är inom stora områden av god kvalitet men är på sina håll, fram för allt i de södra och nordvästra delarna, kraftigt försurningspåverkat. Förhöjda nitrathalter i brunnar verkar vara vanligare i Vårgårda än i medeltal för landet (Vattenöversikt Vårgårda kommun, 2004).

Sjöar och vattendrag

Kommunen har 85 sjöar som är större än en hektar. I särklass störst är Säven som dock huvudsakligen ligger i Borås kommun. Ornungasjön och Kvinnestadsjön är de näst största. Övriga sjöar ligger huvudsakligen i skogsområdena i norr och sydväst. De centrala dalgångarna saknar sjöar men genomkorsas av vattendrag.

Det dominerande vattendraget inom kommunen är Sävveån som har sin början i Säven och ringlar sig igenom kommunen förbi tätorten och vidare ut i sydväst i den breda dalgången mot Alingsås. Kommunens nordöstra hörn avvattnas norrut mot Väneren av Nossan. Svartån och Kyllingsån är två av de större övriga vattendragen. De mynnar båda i Sävveån nära Vårgårda tätort.

Kommunens sjöar och vattendrag påverkas främst av två miljöproblem; försurningen och tillförseln av näringsämnen. Effekterna av övergödningen är mer synliga i sjöar än i vattendrag, och sålunda är sjön Mjörn i Alingsås kommun hårdare drabbat än Sävveån som mynnar i sjön.

Biologisk mångfald och nyckelbiotoper

Med biologisk mångfald avses rikedom i såväl arter som naturmiljöer, samband och processer. Lagen skyddar värdefulla biotoper i skogs- och jordbrukslandskapet mot skadliga arbetsföretag. De generellt skyddade småbiotoperna som finns i jordbruksmark är alléer, odlingsrösen, pilvallar, källor, våtmarker, småvatten, stenmurar och åkerholmar. Andra biotoper kan skyddas genom särskilda beslut av länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen.

Nyckelbiotoper kallas de värdefulla biotoper av hög kvalitet där intressanta växt- eller djurarter förekommer eller förväntas förekomma. Exempel på skogar som kan vara nyckelbiotoper är rasbranter, raviner, aspskogar, lövsumpskogar och rester av barnaturskog. Skogsvårdsstyrelsen registrerar nyckelbiotoper inom kommunen (se karta 2).

Stora opåverkade områden

Enligt miljöbalken ska större mark- och vattenområden som inte alls, eller endast obetydligt, är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, så långt det är möjligt, skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär.

Några helt opåverkade områden finns knappast i kommunen. Områden med endast obetydlig påverkan har markerats på karta 7. Där ingår områdena mot Alingsås i nordväst, området kring Lärkemosse i norr, och Skogsbygden i söder. De hänger samman med områden i angränsande kommuner. För att avgränsa opåverkade områden har bullerutbredningen kring järnväg och större vägar använts (se karta 7).

Ekologiskt känsliga områden

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Områdena kan vara av olika karaktär, dels områden med särskilda ekologiska värden, dels områden som är störda från ekologisk synpunkt.

Följande områden bedöms ha särskilda värden:

De stora sjöarna med tillflöden:

De stora sjöarna med tillflöden har stor artrikedom av växter, fåglar, fiskar och andra vattenlevande djur och insäcker.

Kvinnestadssjön är en grund relativt näringsrik sjö. Fågellivet är artrikt med ett tjugotal häckande sjöfågelarter. Sällsynta sjögräs, såsom klotgräset och flotagräset växer vid sjön.

Säven är klassad till särskilt högt naturvärde, klass 1. Den är en stor näringsfattig till medelnäringsrik sjö. Här finns ett tiotal fiskarter där beståndet av sik är betydelsefullt för vattensystemet som helhet. Fågellivet är fint med häckande storlom och fiskljuse.

Ornungasjön är näringsfattig. Här finns ett stort bestånd av flodkräfta och är också ett bra fiskevatten på grund av förekomst av gädda, abborre och sik. Sjön är också en av länets bästa lomsjöar.

Säveån som rinner upp i Myresjö och Säven har ett varierande lopp från skogs- och myrmarker med forsar och fall till jordbruksmarker med mader och meandringar. Säveån rymmer många naturvärden särskilt i sitt övre lopp där den är relativt orörd. Vid forsar förekommer strömstare och forsärla. En del av florans utmed Säveån är av riksintresse t ex gotlandsag och kungsbräken.

Våtmarker klass 1, länsstyrelsens rapport 1993:6:

Våtmarkerna vid Kärtared är av riksintresse för naturvärden. På vår och höst stiger vattnet i Säveån så att maden översvämmas. Landskapsbilden är tilltalande och här finns dessutom geologiska kvaliteter.

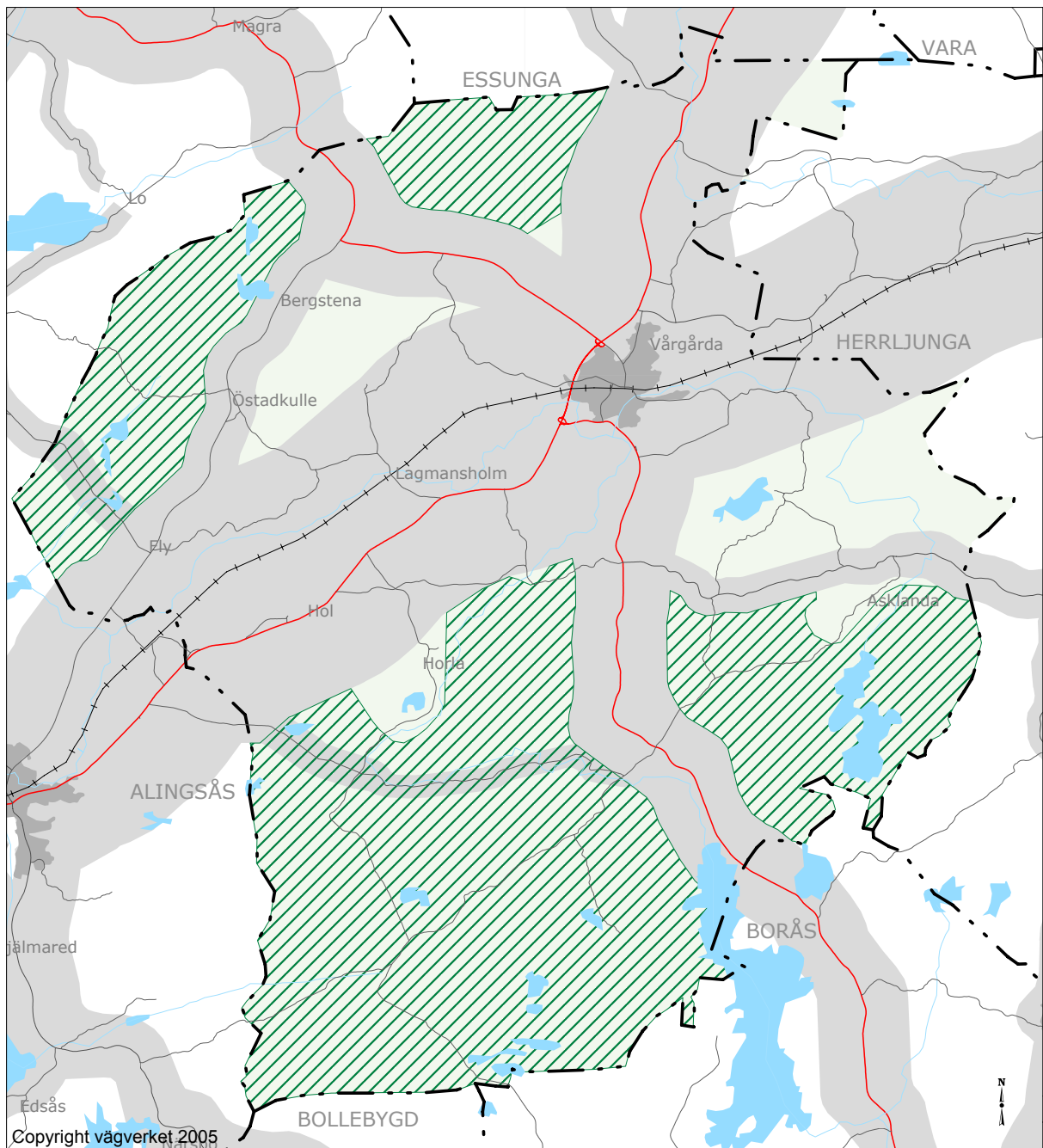
Björnemosse och Funtamossen är ett 35 ha stort myrkomplex bestående av sju stycken sluttande mossar med bågformig strängstruktur. Fågellivet är värdefullt med bl a häckfåglar som ljunpipare, enkelbäckasin, trana och orre.

Lärkemosse har stora botaniska och ornitologiska värden och är kommunens största och mest skyddsvärda mossekomplex.

Lövskogar klass 1, länsstyrelsens rapport 1994:1:

Vårgårda är en viktig ekkommun och här finns flera välskötta ekhagar med grova ekar. Särskilt värdefulla och vidsträckta ekhagar finns vid Mångsholm och Tubbetorp. En grupp gamla ekar finns också runt Asklanda kyrka.

Stora opåverkade områden

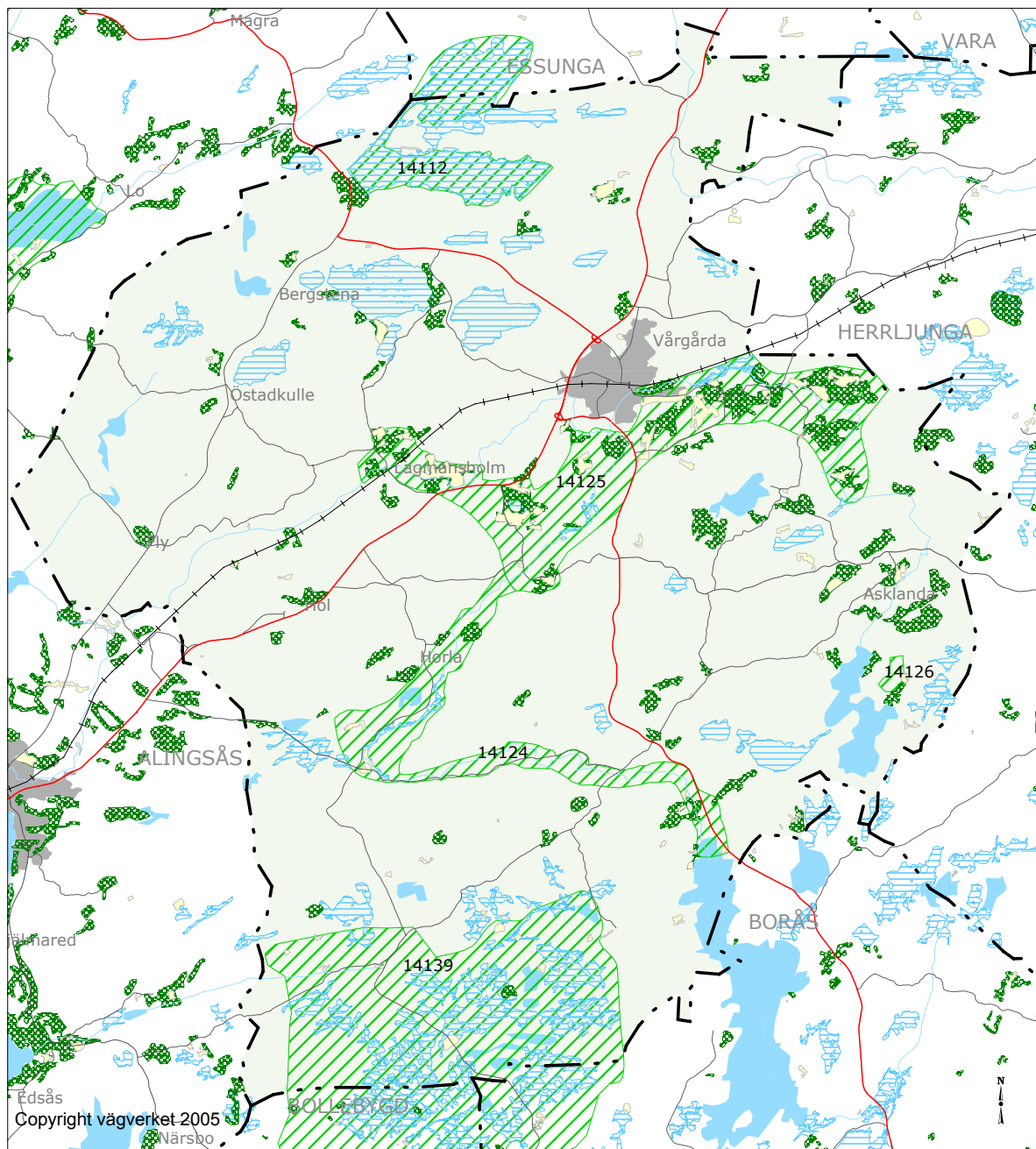
- Bullerutredning kring vägar
- Stora opåverkade områden

Skala 1:150 000

0 2 4 6 8 10 kilometer

Karta 08.

Naturvård

Eken är ofta med i trädskiktet och ”blandskogar med ädellövinslag” blir därmed den vanligaste skogstypen. Ädellövträdsdominerade bestånd har höga naturvärden på grund av abiotiska faktorer, till exempel kalk eller grönstenar i marken, eller hög luftfuktighet. Kännetecknen för ädellövskog är ett artrikt fältskikt med lundarter och stor tillgång på död ved, vilket ger förutsättningar för olika signalarter av örter, mossor, lavar och svampar.

Siffror inom parentes anger objektsnummer i rapporten.

Siene (27)- Blandad lövskog med ädellövinslag, hagmark med blandat löv- och ädellövinslag.

Sällerhög (42)- Blandad lövskog med ädellövinslag, al- och gråalskog samt ett mindre parti med ekskog.

Asklanda (38)- ekskog.

Mängsholm (55)- huvudsakligen ekskog.

Landa (67)- Blandad lövskog med ädellövinslag.

Ängar och hagar klass 1, länsstyrelsens rapport 1994:5 och 1994:6:

Slåttermader, slåtterkärr och ljunghedar är försvinnande naturtyper i länet. Slåttermarker är mycket artrika varför hävden är viktig att upprätthålla. Hagmarker är tämligen vanliga. Här påträffas ofta ett stort antal slätter och betesgynnade arter.

Slåttermarken vid Östtorp (1) är ett mindre ängs- och madområde som representerar en av länets mest genuina madslåttermiljöer. Slåttergynnade arter som darrgräs, slätterblomma, fältgentiana har påträffats.

Odlingslandskapet vid Skårsberg (7) och Nyebro (8) representerar en mosaik i ett ålderdomligt jordbrukslandskap med odlingsrösen, stenmurar, trägrindar och körvägar. Terränganpassade åkrar och lieslagna åkerholmar visar ett välhävdat landskap.

Betad fukthed vid Mjösjön, Lida (10). Naturtypen är en sötvattenstrandäng om 2 ha. Den ovanliga fjärilen alkonblåvinge har hittats här och även dess värdväxt klockgentiana.

Kulturlandskapet vid Yxnås (13). Området är avsatt som naturreservat för att bevara torplandskapet. Här finns för trakten en ovanligt rik flora. I lövskogsbranterna växer bl a trolldruva och på torrängsavsnitten kungsmynta.

Mader och slänter Kärtared. Totalytan är 16 ha. Maden och strandbrinken är botaniskt intressanta. Ljungbränning ingår i den traditionella skötseln av brinkarna ner mot ån. Här växer också backsippor och ljungögon-

tröst. Fågellivet är rikt med häckande enkelbäckasin, storspov och gulärta. Kulturlandskapet vid Holtsäckra (45). Odlingslandskapet har en mycket ålderdomlig karaktär. En fågat, flera stenmurar och otaliga odlingsrösen sätter sin prägel på landskapet. Här återfinns backsippa, svinrot och slåttregubbe.

Ekhagarna vid Mängsholm (53). I området finns ekhagar och en sötvattenstrandäng.

Tänga hed (66). Här finns blåtåtel-fukthed där också klockgentianan växer. Andra delar av heden har mer karaktär av ljunghed där det växer mosippa, backsippa och ljungögontröst.

Övriga Naturvårdsobjekt

I Natur i Älvsborgs län har en rad naturvårdsobjekt listats som områden med högt naturvärde. Flertalet av dem ingår i riksintresse för naturvården. Nedanstående objekt ligger utanför riksintressena. Siffror inom parentes anger objektsnummer i boken:

Orrekullen (Nuggeberg) (7). Blandlöv-hage med hassel i buskskiktet och där ek, lind, asp och gran förekommer.

Rödeneplatån (11) och dess branter (10). Höjdområde mellan Anten-Mjörndalen och Sävåns dalgång med särpräglad topografi. Platån har höga och markanta begränsningar mot omgivande terräng. Höjdskillnader på mer än 100 meter är allmänt förekommande.

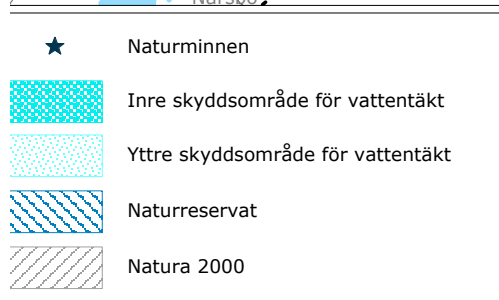
Kvinnestadssjön (24). Grund och vegetationsrik sjö med ganska rikt fågelliv. I nordost skjuter en rullstensås ut i sjön och bildar de s k slottsbackarna.

Oryd (42). Trång dalgång där en isälv en gång har haft sitt lopp mot sydväst.

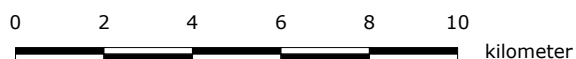
Utöver de angivna områdena finns våtmarker av högt naturvärde såsom Vinnmossen, Vånlemossen och Trollö mosse.

Karta 09.

Mark- och vattenreglering

Skala 1:150 000

Tätortsnära grönområden och rekreativsområden

Det är viktigt att planera för tätortsnära grönområden som utgör lungor i bebyggelsen. Eftersom Vårgårda kommun är en landsbygdskommun är det relativt nära till grönområden på de flesta platser. För tätorten är det viktigt att behovet av grönområden tillgodoses och att de befintliga grönområdena kan utvecklas och bevaras.

Vid lokalisering av nya bostadsområden är det också viktigt att beakta att det finns tillgång till grönområden. Tätortsutbyggnaden har tagit i anspråk grönområden och obebyggd mark och det är viktigt att ny bebyggelse inte lokaliseras så att nödvändiga grönområden försvinner. Förtätning av befintlig bebyggelse i tätorten leder ofta till ett mer kompakt samhälle där gröna ytor försvinner. Gator, ledningar och service utnyttjas bättre vid tät bebyggelse, men samtidigt är grönytor och utrymme viktiga för upplevelsen.

En viktig del i grönstrukturen innebär att bevara och utveckla grönområden, skogs- och naturmark, parker, alléer, trädgårdar, vägimpediment mm. Grönstråken utgör viktiga promenadvägar och angöringsvägar för människorna ut till större grönområden. Vidare kan grönstråken vara ekologiskt känsliga områden med både botaniskt och zoologiskt intresse. De är viktiga korridorer och spridningsvägar för flora och fauna. ”Gröna korridorer” möjliggör lokala kretslopp och omhändertagande av dagvatten. I fördjupad översiktsplan för Vårgårda tätort har en grönstruktur redovisats.

Gällande förordnanden

1. Naturreservat enligt miljöbalken kapitel 7 §4 (MB 7:4)

Inom kommunen finns fyra statliga naturreservat; Lärkemosse, Yxnås och Tånga Hed samt det kommunala naturreservatet Ljungås (se karta 9). Mångsholm är skyddat som naturvårdsområde. Begreppet naturvårdsområde försvann när miljöbalken infördes. Äldre områden hanteras numera rent lagstiftningsmässigt som naturreservat. Det finns inte heller något krav på att uppdatera de äldre besluten.

Lärkemosse är en högmossa belägen i gränzonen mellan södra Västergötlands kuperade skogsområde och Västgötaslätten. Mossen är ett fyra km² stort myrkomplex med värdefull flora och fauna av riksintresse för naturvärden. Höjden över havet är ca 90 m och mossen avvattnas mot norr genom vattendraget Hagöbacken – Dänningen som tillhör Nossans vattensystem.

Yxnås representerar ett idag försvinnande småbruks- och torplandskap. Odlingslandskapet med åkrar, hackslåttängar och betesmarker omfattar inägorna till torpen Brännås och Yxnås. Detta ålderdomliga odlingslandskap med gamla traditionella brukningsformer har en välbevarad äldre bebyggelsemiljö, rikt inslag av slåtterängar, samt åkrar med utrotningshotade åkerogräs. Dagens odlingslandskap vid Yxnås motsvaras i allt väsentligt av de småskaliga odlingsytor som redovisas i 1800-talets skifteshandlingar.

Tånga Hed är en kvarleva av Västsveriges utbredda hedlandskap. Här finns en speciell naturtyp en s k blååtelfukthed. Andra delar av heden har karaktär av ljunghed som utgör en del av den gamla utmarken till Häggrunga by och ger, åtminstone bitvis, en bild av en idag mycket sällsynt naturtyp; de hårt utnyttjade utmarkerna i Västsverige vilka kallades ”svältor” i socknarna Algustorp, Kvinnestad, Ljur, Ornunga, Hov, Grude och Vesene.

Området hyser hotade eller sällsynta vegetationstyper och ett flertal rödlistade arter som är knutna till näringsfattiga, ljusöppna betesmarker såsom alkonblåvinge.

Tånga Hed ingår som en del i riksintresseområdet Siene-Landa. Till grund för riksintresset ligger bl a att området rymmer ett stort antal ålderdomliga kulturlandskap med stor förekomst av naturliga fodermarker och sällsynta naturtyper med hotade växt- och djurarter.

Tånga Hed ingår vidare i ett område kring Algustorp som i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden ansetts ha högsta bevarandevärde från både natur- och kulturmiljösynpunkt (klass 1). Tånga Hed är ett särskilt utpekat ängs- och hagmarksobjekt i den nationella bevarandepolan för odlingslandskapet. I fördjupad översiktsplan (FÖP) för Vårgårda tätort redovisas Tånga Hed som ett område med stora naturvärden. Området är utpekat som ett särskilt bevarandeområde där i princip inga förändringar av markanvändningen får ske.

Ljungås skogsbondehemman är en månghundraårig komplett brukningsmiljö med hus, inägor och skog som delvis betas och som har lämnats för fri utveckling. Gårdsmiljön bär en ålderdomlig prägel och gårdstunet tillsammans med husen är förklarade som byggnadsminne av länsstyrelsen sedan år 2000. Åkermarkerna är små och oregelbundna. Naturliga fodermarker förekommer. Ett litet källkärr återfinns med bl a slåtterblomma, jungfru Marie nycklar samt ängsstarr. Skogen i Störtaredsdalen har stor andel gran äldre än 100 år. Här finns en rik fauna och flora som är typisk för äldre mer orörda barrskogar.

Mängsholm- består av en värdefull ekhage 35 ha samt en sötvattensstrandäng 15 ha. Värdeklass 1. Kulturhistoriska spår: gammal körväg, odlingsrösen, stengårdsgård, gravhögar, stensättningar.

2. Naturminne enligt MB 7:10

Länsstyrelsen har instiftat som naturminnen tre gamla ekar. Dessa finns i Södra Härene, Siene och Mängsholm. Skyddsformen finns för att freda särpräglade naturföremål som t ex enskilda träd.

3. Fågelskyddsområde, MB 7:12

Sydöstra delen av Mörkabosjön är fågelskyddsområde.

4. Strandskydd enligt MB 7:13.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Anläggningar och anordningar som försvårar för allmänhetens friluftsliv och som väsentligt försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter får således inte utföras. I princip innebär detta att det råder förbud mot uppförande av nya byggnader eller förändring av användningssättet för befintliga byggnader m m.

Strandskydd finns kring alla sjöar och vattendrag av nämnvärd storlek. Totalt berörs 81 sjöar samt vattendragen Säveån och Nossan. För Bergsjön, Gasslångsen, Kvinnestadsjön, Ornungasjön och Säven omfattar strandskyddet 200 meter medan för övriga sjöar och vattendrag omfattas land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen.

5. Natura 2000-områden MB 7:27

Enligt EU:s fågel- respektive habitatdirektiv ska medlemsländerna skapa ett nätverk av skyddade områden kallat NATURA 2000. Nätverket ska bestå av områden som innehåller tillräckligt av de naturtyper och arter som listas i direktiven för att dess fortsatta förekomst långsiktigt ska vara säkrad. Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden.

Följande sex områden i Vårgårda har hittills utsetts:

Lärkemosse	Högmosse
Mängsholm	Ekhage, lövskog
Tånga Hed	Ljunghed, delvis beskogad eller kultiverad
Lida	Betesmark vid å
Yxnås	Slätteräng, lövskog, allmogeåker
Holtsäckra	Slätteräng, hagmark

Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tidigt samråd ska begäras hos Länsstyrelsen. Natura 2000 områden visas på karta 9.

Riksintressen för naturvård

Naturvårdsverket har fastställt områden enligt nedanstående beskrivning som riksintressen för naturvården:

NRO 14112 Lärkemossen och Store mosse

Lärkemossen och Store mosse är stort och orört myrkomplex område med värdefull flora och representativ fågelfauna. Skyddat som naturreservat och Natura 2000-område. Riksintresset överensstämmer i stort med gränsen för naturreservat.

NRO 14124 Säveån med Yxnås

Relativ ostörd åsträcka med forsar och fall. Varierat kulturlandskap med välhävdat torpställe vid Yxnås och stora odikade mader vid Kärtared. Fritidsbebyggelsen vid Storsjön ingår i området. Stora grusfyndigheter avvägs mot naturvårdsintresset. Potential för vattenkraft. Naturreservat finns vid Yxnås. Strandskydd gäller utmed Säveån.

NRO 14125 Siene – Landa

Varierat ålderdomligt kulturlandskap med stor förekomst av naturbetesmarker, ädellövskogar i olika successionsstadier. Förekomst av sällsynta naturtyper som åmader och ljunghed. Området innehåller mark som kan vara intressant för bebyggelse vid utbyggnad av Vårgårda och Lagmansholm. Åkerjorden vid Algutstorp och hela Tånga Hed ingår. Området innehåller vidare stora grus- och moränfyndigheter. Området berörs av riksintressen av motstående karaktär såsom vägar, järnväg och kraftledning. Strandskydd gäller för delområden.

NRO 14126 Holtsäckra

Holtsäckra utgör ett välbevarat, ålderdomligt och småskaligt jordbruk i länets mellanbygd vid Ornungsjön. En fågata, flera stenmurar och otaliga stenrösen sätter sin prägel på landskapet. Ängen är en hackslått och naturbetesmarken är en öppen hagmark. Vanliga vegetationstyper är rödvenfriskäng, stagghed. Växtsamhällena är art- och individrika med arter som ängsfryle, pillerstarr, slåttergubbe, granspira, jungfrulin, borsttåg, backsippa, svinrot, borsttåg och vanlig nattviol.

NRO 14139 Skogsbygden

Höjdområde med stor förekomst av opåverkade små högmossor av olika morfologisk typ. Koncentration av välbävdade gårdar med botaniskt värdefulla slätterängar. Biotoper för hotade och sällsynta växter. Brytningsvärd torv. Strandskydd gäller runt sjöar. Ljungås ingår numera.

(Områden av riksintresse för naturvård visas på karta 8).

Viktiga frågor för framtiden

- Hur skyddas de NATURA 2000 områden som inte är reservat?
- Hur skyddas kommunens värdefulla naturtillgångar vid utveckling och exploatering?
- Hur tillgodoses behovet av ballastmaterial?

Mål och strategi

Övergripande mål Ekologiskt hållbart Vårgårda

Strategi

Naturvård:

- Verka för att värdefulla naturområden vårdas och uppmärksammas.

Skogsvård:

- Antalet värdefulla skogsbiotoper som skyddas i form av reservat, biotopskydd eller med naturvårdsavtal ska öka.

Jordbruk:

- Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark i kommunen ska öka.

Miljömål:

- Vårgårda ska aktivt arbeta med följande miljöområden;
 - Frisk luft, bara naturlig försurning och begränsad klimatpåverkan
 - Grundvatten av god kvalitet
 - Levande sjöar och vattendrag
 - Myllrande våtmarker
 - Ingen övergödning
 - Levande skogar
 - Ett rikt odlingslandskap
 - En god bebyggd miljö
 - Giftfri miljö
 - Skyddande ozonsikt
 - Information, utbildning och engagemang.

För mer detaljerad information se ”Vårgårda kommuns lokala miljömål april 2001”.

5.7 Kultur och fritid

Bild 14. Torpstuga i Ljungås

Nuläge och tendenser

Kultur- och fritidsnämnden har ett övergripande ansvar för kulturupplevelser och fritidsaktiviteter samt för turism och utveckling av kommunen som en arrangemangsplats.

Kultur- och fritidspolitiskt program för Vårgårda kommun

Kultur och fritidsnämnden arbetade under år 1997 fram ett "Kultur- och fritidspolitiskt program för Vårgårda kommun". En översyn gjordes 2000 och detta program är sedan antaget i kommunfullmäktige som mål och handlingsplan.

Fornminnen och kulturarv

Trakterna kring Nossans och Sæveåns dalgångar befolkades redan för omkring 4 000 år sedan under yngre stenåldern. Vårgårdas kulturlandskap är således ett resultat av människors verksamhet under flera årtusenden. Spåren i landskapet och i den byggda miljön är tydliga uttryck för en levande och variationsrik miljö. Hällkistor från yngre stenålder, rösen från bronsålder liksom stensättningar och resta stenar finns spridda över hela området.

Fornlämningar lever inte enbart kvar som historiska minnen, utan de ska ses som en kulturell, social och ekonomisk resurs som ska vårdas och utvecklas.

I kommunen finns bland annat de stora gravfälten i Hol (140 högar, stensättningar, resta stenar och en domarring) och Lundskullen (hällkista, tioalet gravhögar, stensättningar och resta stenar).

Utöver detta finns även bautastenar och minnesmärken på ett flertal andra ställen t ex i Tumberg (se riksintresse för kulturmiljö). Nordens största hällkista och en kyrkoruin finns i Södra Härene.

Exempel på gamla kyrkor är Horla kyrka med sin medeltida triumfbåge, Asklanda nyrenoverade kyrka samt Ornunga gamla kyrka. Det finns även ett antal stenvälvbroar, varav några är i behov av viss restaurering. Närska bro är den äldsta, men då den har blivit lagad med betong är det också den som behöver mest renovering på sikt.

Bild 15. Hols kyrka

I kommunen finns hembygdsgårdar samt tre mindre museer/samlingar:

- Närunga missionshistoriska museum som speglar väckelserörelsen i vår bygd, med musikinstrument, bönehus, biblar och mission i främmande land.
- "Dessa fantastiska Fåglums" visar de fyra cykelbrödernas karriär från 1958, amatörtidens etapplopp, världsmästerskap och olympiska spel samt slutligen under 1970-talet proffstiden med bl a totalseger för Gösta "Fågglum" Pettersson i Giro d'Italia år 1971.
- Vårgårda vågmuseum är Sveriges största samling av mått, vågar och vikter. Här har flera miljöer byggts upp för att visa de olika yrkenas beroende av mått och vikter samt en historisk utvecklingsutställning.

Ett Kulturminnesvårdsprogram för kommunen antogs redan 1985 med syftet att bevara och vårda kulturarvet så att det kan föras vidare till kommande generationer. I programmet lyfts ett antal särskilt intressanta miljöer fram, nämligen:

FBK 1	Södra Härene
FBK 2	Siene, Tubbetorp, Eklanda
FK 3	Hol
FBK 4	Landa
FBK 5	Äne
K 6	Yxnås
FB 7	Skövde och Galstad
FBK 8	Ornunga och Asklanda
FBK 9	Vårgårda Herrgård
K 10	Mängsholm
FB 11	Lagmansholm
FBK 12	Algutstorp
BK	Holtsäckra
FBK 14	Horla
B15	Olstorp

(Dessa finns markerade på karta 10)

Riksintressen för kulturmiljö

Med utgångspunkt från kulturminnesvårdsprogrammet 1985 har ett stort antal områden i programmet klassats som riksintressen för kulturmiljö. Länsstyrelsen har fastställt följande områden som riksintressanta:

P37 Hol

Gravfält från järn- och bronsåldern med högar, storbögar, runda och tresidiga stensättningar, resta stenar, domarring och runsten. Länets största sammanhängande område med fossila åkrar, sannolikt huvudsakligen från historisk tid. Hols medeltida kyrka.

P 38 Södra Härene

Hällkistor, gravfält från brons och järnåldern, Västergötlands största skålgropsförekomst. Medeltida kyrkoruin med ödekyrkogård. I området ingår även Ribbingsbergs säteri med bevarade flygelbyggnader och alléer, kvarnbyggnad och mjölnarbostad.

P 39 Yxnås

Småskaliga åkrar med odlingsrösen och stenmurar, fägata, ängs- och hagmarker. Välbevarade byggnader till stor del från 1800-talet, särskilt på Granlid och Bännåsen.

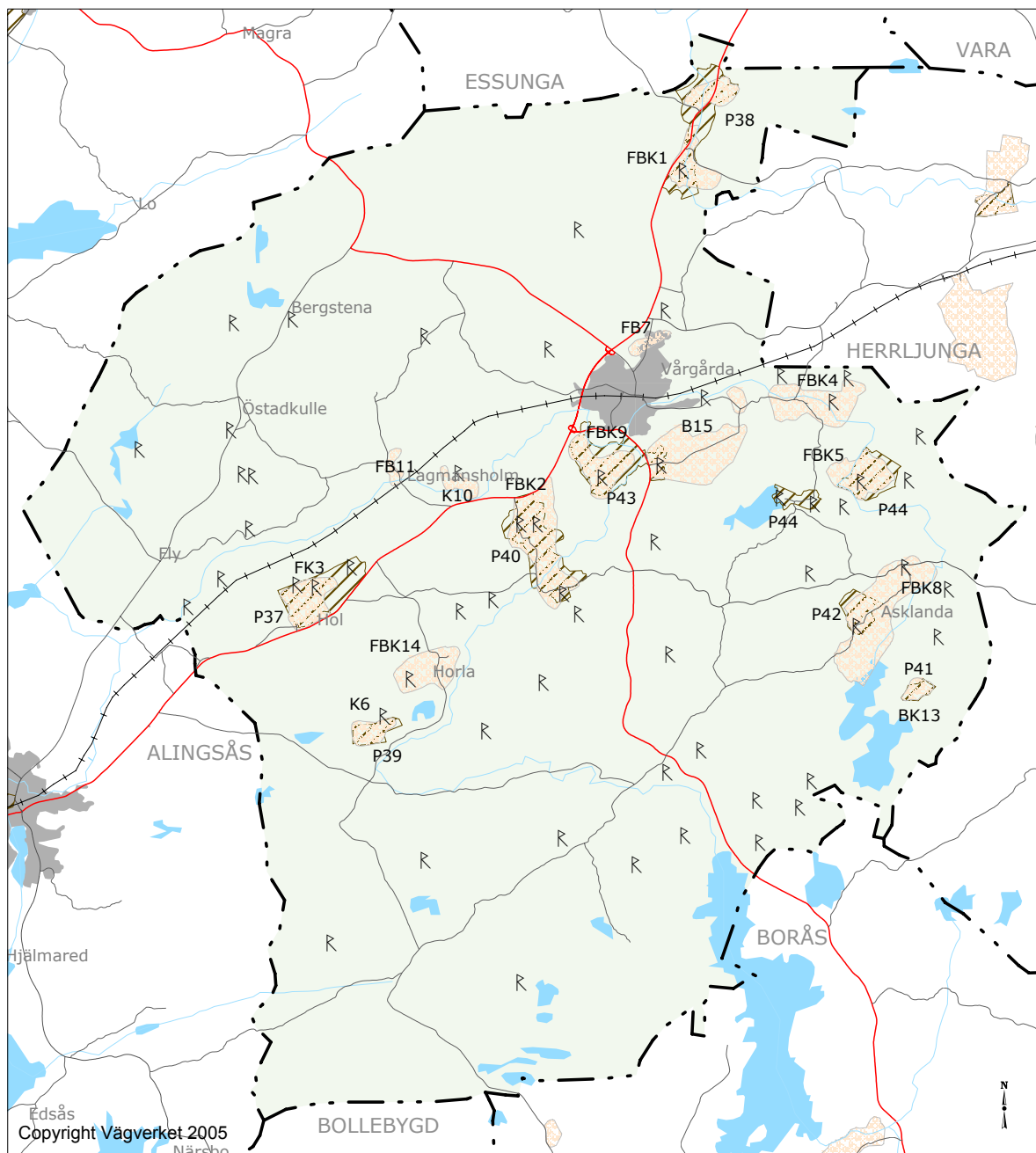
(Riksintresse för kulturmiljö redovisas på karta 10)

Bild 16. Rest sten

Karta 10.

Kulturminnesvård

Copyright Vägverket 2005

Närbo

R	Forminnen
	Riksinteresse kulturminnesvård; P
	Kommunala bevarandeområden kulturmiljö; F, B, K

Skala 1:150 000

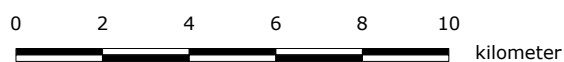

Bild 17. Hällekista vid Södra Härene

P41 Holtsäckra

Småskaliga åkrar med odlingsrösen och stenmurar, fägata, hävdade ängs- och hagmarker, välbevarad bebyggelse från 1800-talet.

P44 Kvinnestad-Äne

Gravfält och enstakastensättningar, resta stenar etc från järnåldern. Skålgropsförekomster, fossila åkrar från olika tider, stenmurar, fägator, delvis oskiftade gårdssamlingar med välbevarade byggnader, äldre vägsträckningar, ängs- och hagmarker.

I området ingår även lämningarna efter Kvinnestads medeltida borganläggning.

P 42 Ornunga-Asklanda

Gravfält från yngre järnåldern vid Ornunga, Ornunga och Asklanda medeltida kyrkor, kyrkbyar med gårdar på äldre tomter, stengärdesgårdar, kvarn från 1850-talet.

P 40 Siene

Ensamliggandestensättningar från brons- och järnåldern, gravfält från järnåldern intill historiska bebyggelseägen, hålvägar, fossil åkermark från olika tider, medeltida kyrka (ombyggd 1788), äldre vägsträckningar, Tubbetorps herrgårdsmiljö och gästgiveri.

P 43 Vårgårda-Algutstorp

Flera gravfält medstensättningar, domarringar och resta stenar samt ensamliggandestensättningar och resta stenar huvudsakligen från brons- och äldre järnålder, flera älvkvarnsförekomster, omfattande områden med fossil åkermark av delvis olika karaktär och med talrika odlingsrösen, ringformig stenvall samt hålväg. Vårgårda herrgårdsmiljö, Algutstorps medeltida kyrka och kvarn.

Friluftsliv

Även inom friluftslivet har Vårgårda kommun mycket att erbjuda (se karta 11). Här finns allt från områden med vildmarkskaraktär, t ex skogsmarkerna kring Lången och Orremosse, till särpräglade kulturlandskap med rötterna i forntiden t ex trakterna kring Siene i Sävåns övre lopp. För fågelskådaren och botanisten finns många utflyktsmål.

Det finns också många fina badsjöar. Kommunala badplatser finns vid Säven, Storsjön Ornungasjön, Kvinnestadsjön, Lången, Uddabosjön och Sandsjön.

Vandringsleder håller på att byggas ut: Kvinnestadsjön runt, Holleden, Yxnås-Ljungås samt de nya lederna i Ornunga, Herrevadsbro och Nårunga.

Kanotleder finns i Nossan mellan Södra Härene och Fågglum, samt i mer oorganiserad form i Sävåån.

I kommunen finns fem naturreservat: Yxnås, Ljungås, Lärkemosse, Mängsholm och Tånga. Det finns även några naturområden av riksintressen t ex ekhagarna i Mängsholm och Siene samt Kyllingsåns dalgång (se karta 9).

Ängs- och hagmarkerna i Vårgårda är en del av det levande landskapet och de är mycket betydelsefulla för naturupplevelsen i kommunen.

Fritidsföreningar

Vårgårda har ett rikt utbud av fritidsföreningar. Den frikyrkliga väckelserörelsen fick under 1800-talet stor uppslutning i bygden och de religiösa föreningarna är fortsatt starka. Det är emellertid idrottsrörelsen som dominerar föreningslivet idag. Utöver detta finns en rad andra föreningar i kommunen, bland annat Nordens största fotoklubb.

Byalagsrörelsen eller ”Hela Sverige ska leva” etablerade sig relativt sent i Vårgårda. Idag finns fem byalag. De två allianserna i Lena och Nårunga kan också sägas ha växt fram ur ett folkligt underifrånperspektiv för att förverkliga de två idrottshallarna som finns på orterna.

För den som vill veta mer om föreningstillhörighet och ungdomars fritidsvanor hänvisas till undersökningen ”Ung i Herrgård”. I det materialet finns även kopplingar och utveckling över tid.

Anläggningar

I kommunen finns ett flertal anläggningar för utövande av såväl sportaktiviteter som föreningsaktiviteter av skilda slag, t ex simhall, isbana, idrottshallar, tennisbanor, scoutstugor, 4H-gård, museer mm. Det finns även två elljusspår, det ena vid Kesberget och det andra i Skogsbygden. Idrottsanläggningarna drivs ofta av föreningar. Utöver detta finns samlingslokaler i skolor, Folkets hus, Svenska kyrkans och frikyrkornas lokaler, idrottens olika klubbhus samt en bygdegård i Fullestad.

En golfbana planeras vid Olstorps säteri. Ett planprogram har varit på samråd under fjärde kvartalet 2004. Förslaget innebär att en 18 håls golfbana, (svårighetsgrad par 72), byggs i området kring Olstorps säteri. Golfbanan ska göras särskilt miljöanpassad och bidra till att utveckla och förstärka områdets naturvärden, kulturmiljövärden och betydelse för friluftsliv och rekreation. Banan planeras inom ett område som är av riksintresse för naturvärden.

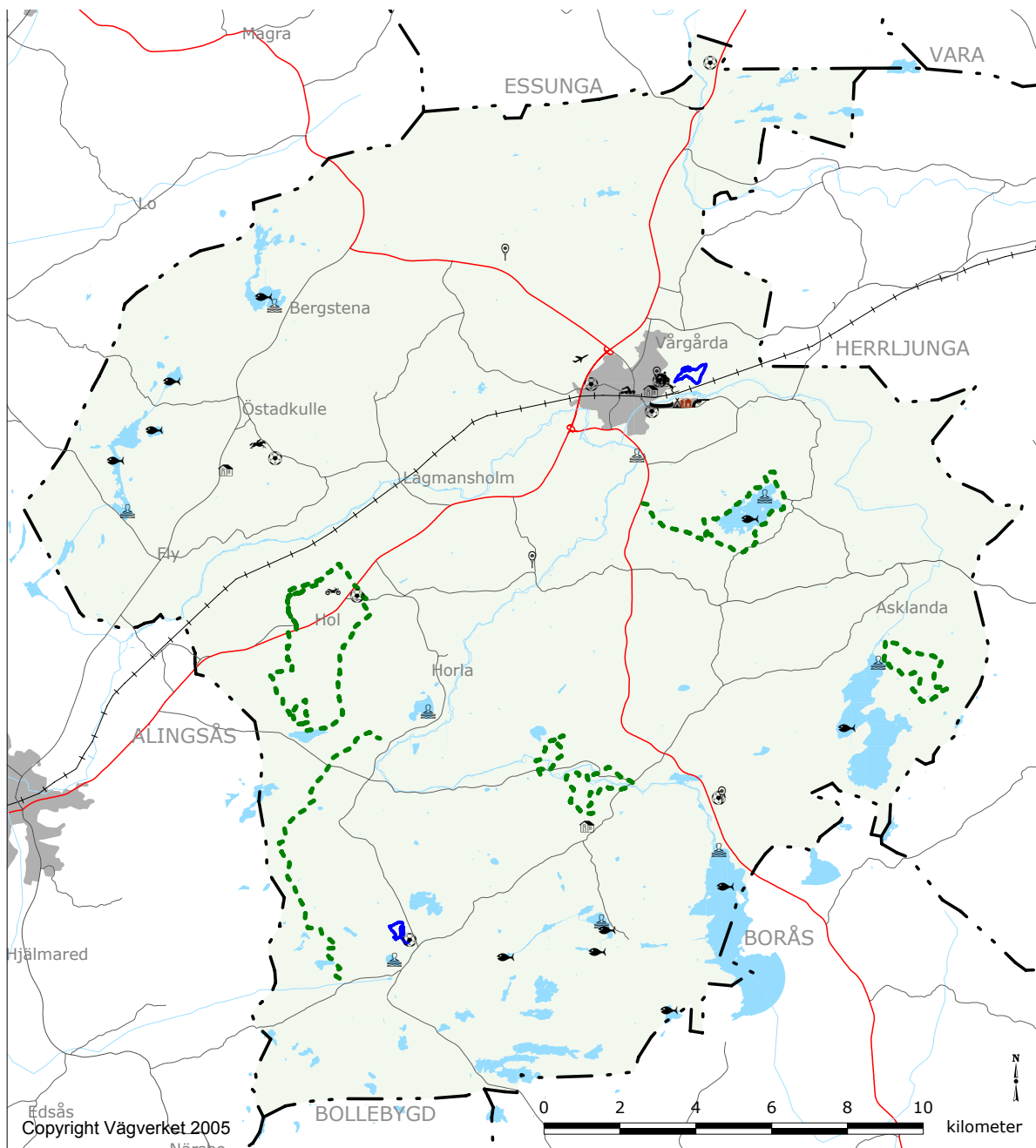
Kultur och turism

Kultursektorn ger ett varierat utbud i kommunen bl a finns en biograf, en konsthall, en musik- och teaterscen i ”Kulturen”, bibliotek samt ett flertal hembygdsföreningar. Det finns ett märkbart intresse för historia, väckelserörelsen samt för musik och körer bland invånarna i kommunen. Däremot är intresset svagare för skapande teater och revy. Närheten till orterna Alingsås och Göteborg ger ett kompletterande utbud av kultur.

I kommunen arrangeras årligen ett flertal folkliga arrangemang, t ex cykeltävlingar i augusti och sommarens alla evenemang på Tånga. Här dominerar djurställningar, men även lastbilsutställning och Tånga Marknad har många besökare. Tånga drar mellan 90–100 000 besökare till kommunen årligen och här finns ett helårsöppet vandrarhem med 160 bäddar och campingplats.

Karta 11.

Friluftsliv

Skala 1:150 000

Viktiga frågor för framtiden

- Hur bevaras kommunens höga grad av föreningsaktivitet?
- Utveckling kontra bevarande av natur- och kulturvärden?
- Hur utvecklas Vårgårdas profil med stöd av kultur- och fritidsaktiviteter?
- Hur medverkar vi till att vi får jämvikt mellan tätort och landsbygd ?
- Hur kan vi stärka samverkan över kommungränserna?
- Hur kan vi i Vårgårda få ut mer av det regionala stödet, främst på kulturområdet?

Bild 18. Gravsten vid Hol

Mål och strategi

Övergripande mål

Ett rikt, och för alla tillgängligt, kultur- och fritidsutbud

Strategi

Natur och kultur

- Stimulera till nya kulturformer.
- Biblioteket skall vara kunskaps- och informationscentrum.
- Värna om samt profilera natur- och kulturvärden i bebyggelse och landskap.
- En kulturhistorisk utredning av värdefulla miljöer i Vårgårda kommun ska göras under planperioden.

Fritid

- Stimulera till förenings- och landsbygdsutveckling.
- Förebyggande hälso- och motionsaktiviteter.
- Stödja ungdomar och i samverkan skapa flera mötesplatser.
- Ge intressenter möjlighet till påverkan av utbudet.

Turism

- Utveckla Tånga som övernattnings- och evenemangsplats.

6. Miljö och riskfaktorer

Översiktsplanen ska enligt plan- och bygglagen (PBL) redovisa de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden. I kommunens risk- och sårbarhetsanalys analyseras olika riskkällor som finns i kommunen. Syftet med analysen är att öka kunskapen om och förståelsen för samhällets risker och sårbarhet.

Skred- och översvämningsrisker

Räddningsverket har översiktligt studerat stabilitetsförhållandena kommunvis. För Vårgårda har en huvudstudie utförts över hela kommunen. Huvudstudien innebär att stabilitetsförhållandena för slänter innehållande jordlager bestående av lera, silt och sand i byggda områden karteras översiktligt.

Geotekniska utredningar har sedan slutet av 1970-talet utförts för flera nybyggnadsområden. Skredrisker kan bland annat finnas utmed Sæveån och Kyllingsån. Dessa förhållanden bör uppmärksammas vid planläggning för bebyggelse eller verksamheter och vid prövning av lov. Vid exploatering av områden där stabilitetsförhållandena är oklara ställs krav på geotekniska utredningar.

Risken för översvämmning är inte så stor i kommunen men vaksamhet krävs emellertid vid stora vattenflöden i Sæveån och Kyllingsån. Vissa våtmarksdelar översvämmas årligen vid höga vattenstånd i båda åarna. Sæveån har sitt största vattenflöde i december till mars medan minimum ligger på sensommaren.

Radon

Radon är en ädelgas som finns i berggrunden, i jord, i blåbetong och i en del dricksvatten. Av radon bildas radondöttrar. När man andas in radondöttrar fastnar en del av dem i lungorna. Strålningen från radondöttrarna kan bidra till lungcancer.

En översiktlig kommuntäckande kartläggning av markradonförhållandena utfördes 1987. Större delen av kommunen utgörs av lågradonmark. I viss utsträckning förekommer även normalradonmark. Strålningsvärden som klassificerar högradonmark kan förekomma ställvis i områden med blottad berggrund eller med ett tunt jordtäckte av gnejs eller granit. Detsamma gäller mark som innehåller långtransporterat isälvmaterial med innehåll av främst alunskiffer. Tänkbara högradonområden redovisas på karta 6.

En markradonutredning har utförts för Vårgårda tätort. Högradonmark har ej påträffats i tätorten, utan marken är i huvudsak normalradonmark. Enligt SGU (Statens Geotekniska Institut) bör äldre radonundersökningar uppdateras eftersom nyare mätmetoder ger ett mer tillförlitligt resultat.

Luftföroreningar

Luftföroreningarna i Vårgårda kommun kommer främst ifrån lokala och mer avlägsna källor. Lokala verksamheter som bidrar till utsläpp av föroreningar är vissa industriverksamheter, trafik, värmepannor, skogs- och jordbruksmaskiner. Luftkvaliteten är generellt sett sämst på vintern, dels på grund av att eldningen i små vedpannor och kaminer ökar, dels på grund av vädret då det vintertid kan bildas inversion.

Vårgårda kommun är medlem i ”Luft i väst” som är ett luftvårdsförbund för Västra Götaland. Genom luftvårdsförbundet får kommunen tillgång till modellberäkningar av luftföroreningssituationen i kommunen.

Nedan beskrivs några föroreningar som förekommer i Vårgårda kommun:

Kväveoxider

Kväveoxider kommer främst från vägtrafiken, arbetsmaskiner och förbränning. Utsläpp av kväveoxider till luft bidrar till övergödningen av sjöar och vattendrag samt har en försurande påverkan i skogsmarker. För att skydda människors hälsa har Miljökvalitetsnormer fastställts. Detta innebär att varje kommun ska kontrollera att luftkvaliteten håller sig under vissa EU-gemensamma värden. Under 2002-2003 har därför mätningar av NO₂ (kvävedioxid) genomförts i centralorten. Mätningarna visar att det högst sannolikt inte föreligger några hälsorisker från NO₂ i Vårgårda kommun.

Kolväten

Utsläpp av kolväten kommer främst från förbränning, trafiken och vissa industriprocesser. Kolväten bildar också marknära ozon som kan orsaka luftvägsproblem samt ge skador på växtlighet. Även för lättflyktiga kolväten, så kallade VOC, har miljökvalitetsnormer

fastställts. VOC har därför under 2004-2005 mätts i centrala Vårgårda. Resultaten pekar på att det inte föreligger några hälsorisker från VOC i Vårgårda kommun.

Partiklar

Små svävande partiklar finns överallt i luften. Om de förekommer i större mängder kan de orsaka andningsbesvär hos känsliga personer. Vissa av partiklarna är cancerframkallande. Det har fastställts miljö kvalitetsnormer även för små partiklar (PM10). PM10 har inte mätts i Vårgårda men däremot i ett antal andra kommuner i Västra Götaland. Resultaten pekar på att den så kallade övre utvärderingströskeln (ÖUT) åtminstone stundtals överskrids i länets samtliga kommuner, vilket till största delen beror på intransport av partiklar från väster. Överskridande av ÖUT innebär att mätningar av PM10 skall utföras i kommunen.

Ozon

Ozon bildas genom fotokemiska reaktioner av NO_x (samlingsnamn för kväveoxid och kvävedioxid) och VOC. Det vill säga i solsken om det samtidigt finns föroreningar från förbränning. Både de ursprungliga föroreningarna och ozonet kan färdas lång väg med vinden och en stor del av det ozon som finns i södra Sverige kommer ifrån omgivande länder. Enligt ett EU-direktiv skall allmänheten informeras när ozonhalten överstiger 180 µg/m³ i mer än en timme. Höga ozonhalter irriterar luftvägarna och astmatiker rekommenderas att hålla sig inomhus vid dessa höga halter. Höga ozonhalter är också skadligt för växtligheten. Ozonhalten mäts kontinuerligt på ett flertal ställen i landet men inte i Vårgårda. Marknära ozon kommer emellertid att mätas under 2005. Krav på åtgärder för att skydda ozonskiktet finns i Lokala miljömål, 2001.

Djurhållning

Djur har en positiv inverkan på människors välbefinnande och det är en viktig tillgång att man på landet har möjlighet att ha djur. Idag vill allt fler människor flytta till områden där man har möjlighet att hålla en eller ett par hästar för fritidsändamål. Möjlighet till hästhållning och hästaktiviteter kan även innebära en förbättrad ekonomisk bärkraft för lantbruk. En positiv effekt är också att naturmark som är beroende av betning kan bli betad.

Antalet hästar som finns i närheten av tätorter ökar successivt och med hästarna följer möjliga olägenheter i form av lukt, flugor och spridning av hästallergen etc. Riskerna för allergiska problem från hästar har uppmärksammats på senare år. Olika myndigheter har skilda uppfattningar om vilka skyddsavstånd som är relevanta.

Bild 19. Sommarbetande häst

I kommunen finns totalt ca 150 stallar med en storlek på upptill tio hästar. Några C-anläggningar finns inte, men däremot några hästgårdar med mellan 30 till 100 hästar. De största är Långared 5:1, Lagmansholm 2:1, sommartid Lena 7:2 (ridskola med ridläger på sommaren där en del av hästarna hyrs ut under vintern). Andra gårdar med djurhållning kräver också skyddsavstånd. Där får bedömning ske från fall till fall.

Miljöfarlig verksamhet

Vissa industriella anläggningar hanterar inom sitt område varor där utflöde, explosion och spridning av gaser, kemikalier mm kan inträffa. Beroende på graden av miljöpåverkan ska tillstånd sökas eller anmälan göras.

Följande verksamheter har sökt tillstånd för sin verksamhet enligt miljölagstiftningen:

Ett 30-tal s k C företag har anmält sin verksamhet enligt miljölagstiftningen.

TILLSTÅNDSPLIKTIGA A/B FÖRETAG

- Doggy AB
- Förkromningsverket i Lagmansholm AB
- Landarkullens ägg AB
- Gustavsberg Vårgårda Armatyr AB
- Ribbingsbergs Säteri
- Tumbergstippen
- Vårgårda Avloppsreningsverk
- Vårgårda Kromverk AB
- Vårgårda Mässingsgjuteri AB

Graden av störning från de olika verksamheterna är mycket skiftande och skyddsavstånden till bostadshus varierar också. Anmälan görs till miljönämnden eller länsstyrelsen beroende på typ av ärende.

Tabell 3. Riskklasser

Objektnamn	Fastighet	Verksamhet	Riskklass
AB Förekromningsverket Lagmansholm	Bäne 2:26	Förkoppling, -nickling och -zinkning	2
Gustavsberg, Vårgårda Armatyr AB	Armatyren 1	Metallgjuteri, kemisk och elektrolytisk ytbehandling	2
Gunnar Sjöblom AB	Svarthall 1:4	F.d. tryckimpregnering	2
AB Vårgårda kromverk	Svarvaren 2 och 3	Legoverksamhet, kemisk och elektrolytisk ytbehandling, slipning	2
C Anderssons Trävaruaffär	Bältet	Sågverk med doppimpregnering	2
Swerock, Varaplattan	Gjutaren 1	Cement-, betonggjuteri, impregnering av betongelement	3
Autoliv Sverige AB	Bältet 14	Tidigare ytbehandling av metalldetaljer	3
Vårgårda mässingsgjuteri	Krukmakaren 3	Mässingsgjuteri och plastindustri	3
Kärtareds bensinstation	Kärtared 3:1	F.d. bensinstation	2
Gamla Tumbergstippen	Tumbergs-Galstad 2:13 och 2:16	Hushållsavfall, slam från ytbehandlingsindustri mm	3
Tångatippen	Hägrunga 5:2 och 6:3	Hushållsavfall, ev. annat avfall	4
Östadvilles deponi	Östadville 3:1, 4:3 och S:1	F.d. hushållsavfall	
Slamdeponi 1 i Lund	Lund 1:6	Slam från 3-kammarbrunnar	3
Slamdeponi i Fullestad		Slam från 3-kammarbrunnar	
Slamdeponi 2 i Lund	Någonstans kring Lund 3:16	Slam från 3-kammarbrunnar	

För mer information om kommunens hantering av förorenade områden hänvisas till *Plan för förorenade områden i Vårgårda kommun*

Markföroreningar

Ett förorenat område är ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är så förorenat att föroreningshalterna påtagligt överskrider lokal/regional bakgrundshalt. Risken för hälso- och/eller miljöskador kring ett förorenat område är beroende av en rad faktorer, nämligen: föroreningarnas farlighet, föroreningsnivåerna, spridningsförutsättningarna, områdets känslighet samt områdets skyddsvärde. Föroreningen sker huvudsakligen genom utsläpp, spill, läckage eller olyckshändelser. Föroreningarna kan utgöras av tungmetaller, organiska miljögifter eller oljeprodukter.

I Vårgårda kommun finns det områden med förorenad mark. Till största delen är dessa ytbehandlingsindustrier samt nedlagda deponier. Några risker för befintlig verksamhet på förorenad mark eller omgivande mark bedöms inte föreligga. De nedlagda deponierna har riskklassificerats enligt naturvårdsverkets förslag av Vårgårda kommun. (se Tabell 3) Övriga objekt har klassificerats av Länsstyrelsen.

De inventerade objekten har indelats i fyra riskklasser:

- Riskklass 1 Mycket stor risk
- Riskklass 2 Stor risk
- Riskklass 3 Måttlig risk
- Riskklass 4 Liten risk

Farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, miljö och egendom om de inte hanteras rätt under transport. Problemen med transporter av farligt gods är komplexa eftersom det finns en konflikt mellan behovet av att kunna köra det farliga godset till och från anläggningar samt att skydda miljön och de människor som bor utmed transportlederna.

I Räddningsverkets atlas anges E20 och Rv42 som primära transportvägar för farligt gods. E20 trafikeras av ca 100 fordon per dygn med farligt gods. Länsväg 181 från Vårgårda till Falköping anges som sekundär transportväg. Sedan 1991 finns en av kommunen upprättad ”Vägvalsstyrning” för transporter med farligt gods.

Trafik med farligt gods på järnväg är betydligt mer välövervakad än landsvägstrafik. Alla vagnar med farligt gods finns registrerade på data genom det s k Bravo-systemet. På Västra stambanan går ca tio tåg med farligt gods per dygn.

Buller, vibrationer

Buller är ett problem som berör många människor. Den största bullerkällan är vägtrafik men t ex järnväg, industrier, fläktanläggningar och diskotek/restauranger är vanliga bullerkällor. Mest buller förorsakas av trafiken på de stora vägarna främst på E20, Rv42 och länsvägar 181 och 182. Järnvägstrafiken orsakar också buller samt vibrationer. Bullernivån från trafiken i tätorten ligger mellan 52-63 dB(A). Bullernivån från Västra Stambanan ligger mellan 75-90 dB(A) genom tätorten.

Remmene skjutfält har tidigare gett betydande bullerstörningar för omgivningen vid de tillfällen som skjutning pågår. Fältet är nu nedlagt som militärt skjutfält.

På Vårgårda flygfält bedrivs för närvarande en liten flygverksamhet. En detaljplan för användning för dragracing har tagits fram. Den har ännu inte vunnit laga kraft. Med tanke på en eventuell framtida utveckling av verksamheten är det angeläget att nya bostadshus eller andra störningskänsliga byggnader ej lokaliseras alltför nära flygfältet.

I samband med detaljplanen har en bullerutredning för dragracingverksamheten tagits fram.

I Hol finns det en motocrossbana i en gammal grustäkt. Den drivs av MC Alingsås och den tillståndsprövades år 2003.

Det finns en skjutbana i Vårgårda kommun som ligger på Tånga Hed. Den drivs av Vårgårda pistolklubb och den är miljöprövad enligt miljöskyddslagen på 90-talet.

Kraftledningarna och elektromagnetiska fält

Elkraftledningarna kan medföra risker dels genom nedfallande ledningar och dels genom de elektromagnetiska fält som uppstår kring kraftledningarna. Magnetfältets storlek påverkas av ledningens konstruktion och strömstyrkan som passerar genom ledningarna. Ellagstiftningen liksom miljöbalkens regler om försiktighet är tillämpliga på elektromagnetisk exponering. Det innebär att risker för människors hälsa ska undvikas så långt som det kan anses ekonomiskt rimligt.

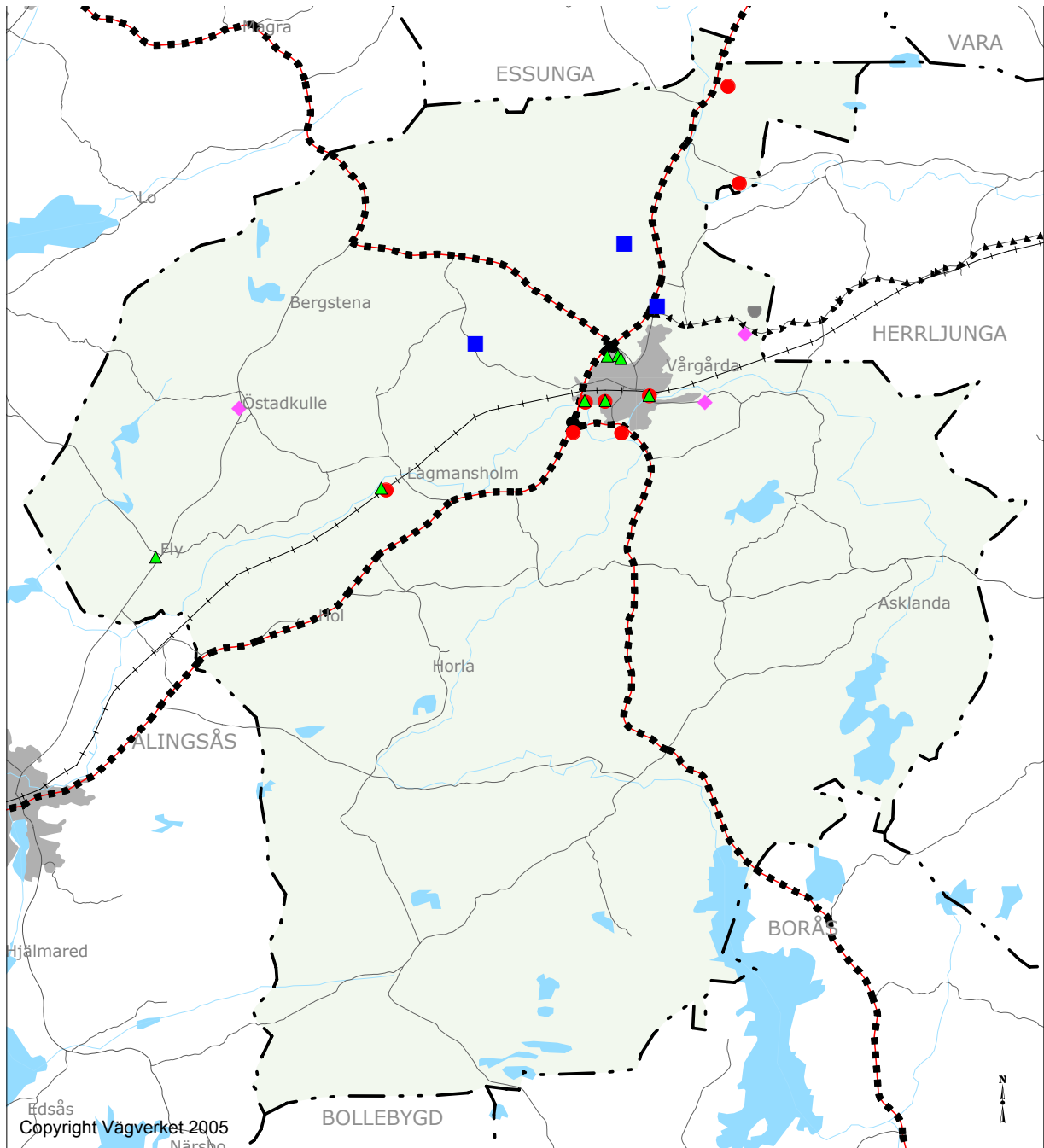
Följande bör beaktas vid samhällsplanering och byggande, om det kan göras till rimliga kostnader.

- Placering av nya kraftledningarna och elektriska anläggningar ska ske så att exponering för magnetfälten begränsas.
- Nya bostäder, skolor och daghem etc ska undvikas att placeras nära befintliga elanläggningar som ger förhöjda magnetfält, om det finns alternativa placeringar.
- Sträva efter att begränsa fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i befintliga hem, skolor och på arbetsplatser.

Kommunen har antagit råd och riktlinjer för utbyggnad av mobiltelenätet. Det finns ett väl utbyggt mastnät idag och inriktningen är att nya master ska lokaliseras till redan befintliga master. (se karta 5)

Karta 12.

Miljörisker

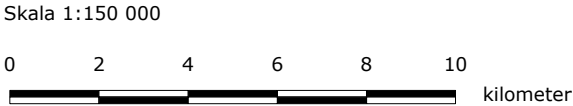

Copyright Vägverket 2005

- ▲ Förorenade områden
- ◆ Gamla avfallsdeponier
- Gamla slamdeponier
- Tillståndspliktiga verksamheter (B-anläggningar)
- Tumbergs avfallsupplag

Transport av farligt gods

- Primära transportvägar för farligt gods
- ▲▲▲▲▲ Sekundär transportväg för farligt gods

7. Mark och vattenanvändning

I avsnittet nedan beskrivs de hänsynstagande som behöver finnas med vid all planering av mark och vattenanvändning. Det är viktigt att använda de mark- och vattenområden som finns, på ett sätt som medger utveckling, men också tar hänsyn till alla de värden som finns att bevara och säkra för kommande generationer.

Bifogad ÖP:n finns en karta över Vårgårda kommun där kompletteringar av möjlig framtidabebbyggelse finns angiven. På denna karta anges bl a de särskilt värdefulla natur- och kulturområdena som ska bevaras. (Förklaringar till kartan finns även i kapitel 8)

Utveckling i stort

Översiktsplanen ska på ca 10 års sikt ange strategier för utveckling av tätorterna och landsbygden. Dessa strategier kommer till uttryck i förslag till förändrad och bevarad mark- och vattenanvändning.

De långsiktiga besluten rörande mark- och vattenanvändningen begränsas i huvudsak till ett fåtal, för samhällets utveckling, väsentliga frågor: bevarande av natur- och kulturvärden, avsättning av markområden för utbyggnad och reservat för framtida förändringar av infrastruktur mm.

En balanserad tillväxt är önskvärd så att kommunen klarar planering för utbyggnad av bostäder, infrastruktur, skolor, värdenheter mm. Tillväxten i framtiden styrs av regionala, nationella och numera i allt högre grad av internationella faktorer. Den enskilda kommunen kan dock påverka tillväxten genom att konsekvent och målmedvetet arbeta med att förbättra det lokala näringslivets förutsättningar, tillskapa bostäder, marknadsföra samt bygga kontaktnät.

Bebyggelsens utveckling

Bebyggelsens struktur- allmänt

Befintlig bebyggelsestruktur i Vårgårda med en dominerande tätort och levande landsbygd ska bibehållas och stärkas så att kommunen blir ett attraktivt alternativ till boende och nyetableringar av verksamhet. Strukturen gör att invånarna har nära till det mesta och att vi kan bevara större orörda naturområden i söder samt sammanhängande jordbruksmarker i norra delen av kommunen. Kommunen ska verka för att bibehålla denna struktur i sin fysiska planering. Framtida tillväxt ska ske inom ramen för en ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk hållbar utveckling.

Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan nyttjas, d v s som småskalig komplettering till befintlig bebyggelse i småorter och på landsbygden. Mångfald och valfrihet i boendet, närhet till naturen, arbetstillfällen, högre utbildning, samt goda kommunikationer är faktorer viktiga för utvecklingen av hela kommunen.

Boende

Komplettering av befintlig bebyggelse ska ske med hänsyn till orternas speciella förutsättningar. Centralt boende för äldre, funktionshindrade och ungdomar bör skapas. Närheten till samhällservice som skola är väsentligt.

Befintlig fritidsbebyggelse ska utvecklas och ges större möjlighet till permanentboende. Hantering av vatten och avlopp ska förbättras och kretsloppsanpassas om möjligt. Kommunen ska stimulera till att enskilda VA-anläggningar förändras till gemensamma anläggningar med större driftsäkerhet.

Befintlig bebyggelse kan kompletteras med ny, om möjligt med sjönära läge.

Ungdomars möjlighet att bo kvar ska förbättras. Kommunen ska verka för att skapa möjligheter för ungdomsbostäder i centrala lägen, nära till service och kommunikationer. Okonventionella former av ungdomsboende bör utvecklas.

Satsa på attraktivt och sjönära boende. Attraktiva lägen finns för både strandnära och sjönära boende på flera platser i kommunen i anslutning till redan etablerad bebyggelse. Om den befintliga bebyggelsen kompletteras med enstaka villatomter eller med ett litet antal villor kan konflikt med andra intressen minimeras.

Underlätta för äldre att bo kvar i sina hemorter, seniortoende 55+.

Kommunen ska vara aktiv i arbetet att skapa eget boende för äldre centralt i orterna, med inriktning på god miljö, trafiksäkerhet, tillgänglighet och tillgång till service. Driften ligger dock inte på kommunen, utan är beroende av privat engagemang.

Verksamhetsområden

Vid planläggning av verksamhetsområden ska lämplighetsprovning ske av områdenas placering med hänsyn till verksamhetens art, inriktning och miljöpåverkan. Miljöstörande och trafikintensiv industri ska förläggas till därför lämpliga områden för att i största möjliga mån begränsa de negativa effekterna.

Bebyggelseutvecklingen under de senaste åren har i stort sett följt ÖP90 med den skillnaden att utbyggnadstakten gått väsentligt långsammare än planerat. Utbyggnadstakten på landsbygden har varit låg framförallt under de första tio åren. Man kan inte förvänta radikala förändringar i kommunens bebyggelsestruktur på kort sikt. På tio års sikt kommer den framtida bebyggelsestrukturen i stort sett likna dagens.

Den fördjupade översiktsplanen (FÖP) över Vårgårda tätort fortsätter att gälla med de förändringar som anges i nedanstående kapitel.

Hållbar bebyggelseplanering

För att ställa om dagens samhälle till ett ekologiskt samhälle har miljömål upprättats och folkhälsomål har antagits med syfte att skapa förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. I de grundläggande utgångspunkterna ingår att främja människors hälsa, att bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga genom anpassning till naturliga kretslopp, att värna om biologisk mångfald, att ta vara på natur- och kulturmiljöer samt att trygga en god hushållning med naturresurser.

Kommunens struktur med många mindre samhällen ses som positiv och ska så långt möjligt behållas och förstärkas. På det sättet kan befintlig infrastruktur användas och användning av kollektivtrafik kan utvecklas. Alla samhällen bör utifrån sina förutsättningar kunna utvecklas med bostäder, arbetsplatser och service. Integrering av verksamheter och bostäder är bra för att det kan bidra till att folk bor nära sitt arbete vilket betyder mindre resande.

Livskraftiga samhällen i kombination med en levande landsbygd ses som en förutsättning för kommunens utveckling. Kommunen präglas också av många och omfattande riksintressen. Det handlar om natur- och kulturvärden samt totalförsvarets intressen. Bebyggelsen på landsbygden har stor betydelse för kulturlandskapet som helhet.

Nationella och regionala intressen

Nationella och regionala intressen ska skyddas och samordnas.

I kapitel 5 redovisas riksintressena inom kommunen, områden som bedöms vara betydelsefulla ur ett nationellt perspektiv.

Områden att värna om - säkerställa.

Exploatering får inte ske på ett sådant sätt att grunden för riksintressena urholkas. Riksintressenas värdebeskrivningar utgör utgångspunkten för bedömningar om exploateringsmöjligheter. Miljöanpassning kan vara att bebyggelse placeras och utformas med ledning av den lokala traditionen och så att landskapsbildningen inte påverkas negativt. Speciellt viktiga att värna är ängs- och hagmarker, våtmarker, lövskogar och vattendrag. Åtgärder som avsevärt försvårar ett upprätthållande av det öppna landskapet ska undvikas. Åtgärder som kan skada vissa värdefulla områden som myrkomplexen Lärkemossen och Store mosse, Sävåns åsträcka med Kärtareds mader, ålderdomligt kulturlandskap i Siene m.fl. får inte tillåtas. En eventuell satsning på att marknadsföra och exploatera Lärkemosse och Kärtareds mader för turism ska föregås av en konsekvensanalys. Vid anläggning av nya vägar, kraftledningar, industrier o dylikt, bör dessa lokaliseras till redan befintlig exploatering.

Säkerställande av kommunens riksintressen bedöms i stort vara tillgodosett genom den tillämpning av översiktsplanen som sker vid olika typer av provning såsom detaljplanering och bygglovshantering. Nedan redovisas särskilda säkerställanden utöver detta. I övrigt bedöms översiktsplanens strategier och riktlinjer ge erforderligt skydd.

Naturvård

För att skydda och bevara särskilt värdefull naturmiljö finns ett antal områden i kommunen som skyddas genom skyddsbestämmelser enligt miljöbalken. (Se sid 82 avnitt Miljö).

Kulturmiljö

Kulturmiljöer i vissa delar av kommunen säkerställs genom att de ingår i Natura 2000 liksom Yxnås och Holtsäckra. Den bebyggda miljöns kulturmiljövärde i Vårgårda tätort säkerställs genom särskilda bestämmelser i detaljplan. Kulturmiljöobjekt i kommunen säkerställs genom byggnadsminne med preciserade skötselplaner.

Friluftsliv

För merparten av riksintresset för friluftsliv gäller strandskyddsförordnande.

Väg- och järnvägskorridorer

I korridorerna för utbyggnad av E20 riksväg 42 samt längs Västra Stambanan får inte etableringar göras som kan hindra eller allvarligt försvåra framtida utbyggnad av väg eller järnväg.

Mellankommunala intressen ska samordnas.

Frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som berör två eller flera kommuner ska samordnas. En ombyggnad av E20 till fyrfältsväg är en strategisk fråga och viktig mellankommunal utvecklingsprojekt för flera kommuner. Kollektivtrafiken är också en angelägen fråga att arbeta med för att få en bättre tillgänglighet i regionen, speciellt för arbets- och studieresor.

Samverkan sker idag framförallt med de kommuner i Västra Götalandsregionen som ligger längs Västra Stambanan samt med vissa Sjuhäradskommuner. Denna samverkan bör förstärkas för att få till en utbyggnad järnväg till Landvetters flygplats via Herrljunga.

Miljökvalitetsnormer

I dagsläget finns miljökvalitetsnormer framtagna, för NO₂ (kvävedioxid), SO₂ (svaveldioxid), kolmonoxid, bensen, partiklar (P10), ozon samt Pb (bly) som främst härrör från biltrafiken. Dessa överskrids inte i Vårgårda kommun. Trafikutvecklingen är avgörande för om normerna kan komma att överskridas i kommunen i framtiden. Vi kommer därför att bevaka utvecklingen på området.

Utveckling områdesvis

I arbetet med översiktplanen har mål och strategier för att uppnå en god framtida utveckling i Vårgårda kommun tagits fram. Det finns möjlighet till en kraftfull positiv utveckling i alla kommundelar men för att detta skall ske behöver alla medverka. Under arbetet med ÖP:n har alla idéer som olika föreningar, medborgarforum, elever, byalag respektive byggutvecklingsgrupper samlats upp och tagits med på samrådstillfällen samt i utvecklingsplaner. Dessa idéer har sedan kompletterats med kommunens egna utvecklingsidéer. En del idéer har av olika orsaker inte kunnat tas med och en grov avstämning har gjorts mot allmänna intressen och översiktsplanens riktlinjer. Kommunen har även arbetat fram kartor med idéskisser över en möjlig utveckling av alla de mindre samhällen som finns i kommunen. Idéskisserna ska ses som underlag inför fördjupade översiktsplaner och eventuella förändringar av gällande detaljplaner i olika kommundelar. Kartorna med idéskisser ska redovisas i ett sk ÖP-underlag vilket innehåller allt samlat underlagsmaterial för framtagandet av ÖP:n. Tanken är att det här materialet ska användas som underlag i vidare

diskussioner med byalagen i arbetet att uppnå mål och förverkliga alla intentionerna i ÖP 06.

Vårgårda tätort

Bebyggelsestruktur

Samhället har vuxit fram i koncentriska cirklar kring järnvägsstationen. Den första stadsplanen från 30-talet stramade upp bebyggelsen dels norr och dels söder om stationen och utgjorde grunden för tätortens nuvarande struktur. Från 1950-talet började villabebyggelsen ta fart vilket krävde större markområden. Villabebyggelsen växte under 70- och 80-talet vidare främst österut och söder om järnvägen vid Fridhem. Idag finns två huvudriktningar för utbyggnad av samhället, dels mot nordost i Fagraboområdet och dels mot sydost vid Algutstorp.

På karta 13 redovisas föreslagna förändringar i tätorten.

Begränsande faktorer för tätortens utbyggnad

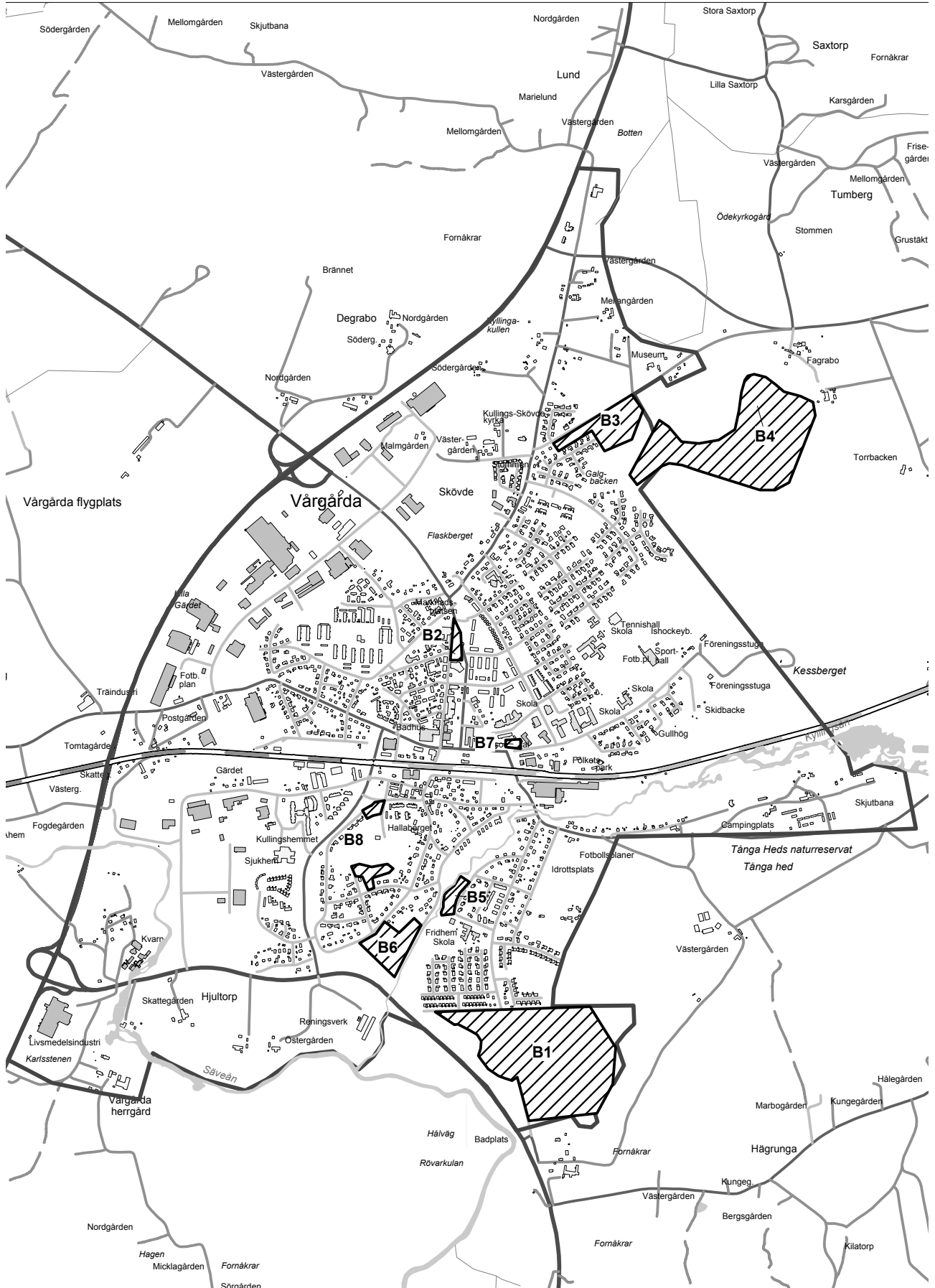
Flera faktorer begränsar möjligheterna till utbyggnad av nya bostäder i tätorten. Riksintressen för natur- och kulturvård, Västra stambanan, utredningsområde för utbyggnad av E20 och Rv42, avloppsreningsverket samt det lokala friluftsområdet vid Kesberget innebär i stort sett att den enda möjliga framtida expansionen kan ske i Fagraboområdet samt viss komplettering och förtätning i befintliga områden.

Nackdelen med en omfattande utbyggnad i Fagrabo är ett relativt långt bilavstånd till centrum och att attraktiv jordbruksmark tas i anspråk. Området utmed Stockholmsvägen vid Tumberg är ett attraktivt område och ett naturligt utbyggnadssteg men den rika förekomsten av fornlämningar i området gör att krav kommer att ställas på omfattande arkeologiska undersökningar. För vissa delar av området bedöms att tillstånd till undersökningar inte kommer att lämnas. Detta innebär att byggnation är helt omöjlig. Vissa delar av Fagraboområdet måste också undantas från bebyggelse på grund av förekomsten av fornlämningar.

E20, Rv42 och Västra stambanan utgör naturliga barriärer för bostadsbebyggelse. Om en expansion skall ske väster om E20 bör den också ligga på ett så stort avstånd att störningar undviks. Detta innebär stort avstånd till centrum och stora kostnader för utbyggnad av vägar, gång-och cykelstråk, kollektivtrafik, skolor och teknisk försörjning.

Karta 14.

Utbyggnadsområden i Vårgårda tätort

Det bör övervägas att i framtiden tillsammans med länsstyrelsen diskutera möjligheterna till en viss utbyggnad i Algutstorp-Hägrunga och Tumberg.

För olika typer av verksamheter såsom: industri, handel och kontor finns omfattade områden tillgängliga som bedöms täcka behovet under en lång tid. En omfattande expansion kan i framtiden ske väster om E20 och utmed Rv42.

Konsekvenser som strukturen medför

Den redovisade bebyggelsestrukturen för tätorten innebär att tillgängliga "luckor" i befintlig struktur utnyttjas och att i första hand Algutstorpsområdet och första delen på Fagrabo tas i anspråk. Tätortens expansion i de södra och nordöstra delarna kommer att kräva ett förbättrat system för gång- och cykelvägar samt på sikt en utökad kollektivtrafik.

En fortsatt bostadsutbyggnad och befolkningsökning ger ett ökat underlag för handel och service. Näringslivets expansion, gymnasieskolan, en upprustning av centrummiljön och satsning på tågtrafik ger förutsättningar för en "bärkraftig" tätort.

För expansion av verksamheter bedöms att i första hand markreserven i planlagda områden tas i anspråk, bland annat finns nu detaljplan för det stora området mellan E20 och flygfältet. Expansionen av områden för verksamheter bedöms komma att ske i attraktiva trafiknära lägen där störningarna på befintliga bostadsområden är mycket begränsade.

Övriga kommundelar

Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan nyttjas, d v s småskalig komplettering till befintlig bebyggelse i småorter och på landsbygden.

För ytterligare samlad bebyggelse tillskott är det viktigt att vatten- och avlopp kan anordnas på ett tillfredsställande sätt. Närheten till samhällsservice som skola är väsentlig. Genom att vatten och avlopp byggs ut från Vårgårda till Lagmansholm och senare till Östadkulle skapas förutsättningar för ett ökat byggande i dessa samhällen.

Bostäder

Idag har kommunen en befolkning på cirka till 10 800 personer. En viss brist på bostäder finns i tätorten. Detta gäller i första hand lägenheter i flerbostadshus samt attraktiva lägen för utbyggnad av enbostadshus. Omsättningen på bostadsmarknaden är ganska liten och lediga bostäder tillfaller oftast kommuninvånarna på en "intern" bostadsmarknad. Detta kan hämma befolkningsutvecklingen och den lokala tillväxten.

Det expansiva näringslivet i Vårgårda kommun klarar delvis sitt behov av arbetskraft genom pendling. Nästan 1 750 personer pendlar in till arbeten i Vårgårda kommun varje dag. Tätorten har en stor nettoinpendling från andra kommuner varför det i först hand är där behovet finns av nyproducerade bostäder.

Närheten till Göteborg ger många positiva effekter. När trycket ökar på storstadsregionerna med allt vad detta innebär bör förutsättningarna vara goda för viss inflyttning till Vårgårda både bland pendlare och bland andra. En förutsättning är dock att det finns tillgång till bostäder. Största delen av bostadsbyggandet under de kommande åren bedöms ske i Vårgårda tätort. Det är dock också viktigt att planera för ett attraktivt boende i Östadkulle och på landsbygden.

Planerad bostadsutbyggnad

Behovet av byggnation av bostäder tillgodoses genom att ianspråkta nya exploateringsområden och genom förtätning av befintliga områden. För alla områden som betecknas som "utbyggnadsområden för i huvudsak bostäder" ska detaljplaner upprättas. Översiktsplanen tjänar som underlag för kommunens förslag till utbyggnad av bostäder.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen hanteras i ett särskilt upprättat bostadsförsörjningsprogram som antas av kommunfullmäktige. Programmet ligger som underlag för prioritering av de detaljplaner som behöver upprättas för att planera bostadsutbyggnaden.

Även om befolkningstillväxten är svag idag så bör det finnas en beredskap för ett kommande bostadsbyggande. Befolkningstillväxten kan antas vara ca 0,5 procent per år under planperioden år 2006-2015, vilket skulle innebära att befolkningen kommer öka med ca 600 invånare. Samtidigt förväntas antal boende per lägenhet minska till 2,35. Bostadsbehovet blir då cirka 450 lägenheter. Därtill kan läggas ett mindre behov för att ersätta bostäder som rivs eller övergår till annan användning. Behovet av nybyggnation blir då ca 300-350 lägenheter i tätorten och ca 100-150 lägenheter i övriga områden.

I nuvarande bostadsförsörjningsprogram samt fördjudad översiktsplan (FÖP) för Vårgårda tätort föreslås att bostadsbyggnationen skall koncentreras till Algutstorp, Muraren, Hantverkaren, Fagrabo, Västra Tångahed samt Fridhem och Hjultorp. Hantverkaren och Västra Tångahed är redan bebyggda.

Ett stort bebyggelsetryck gör det lämpligt att satsa på en utbyggnad i Östadkulle där det finns kommunalt VA och samhällsservice. Lagmansholm blir också intressant för byggande när VA-frågan lösts.

Vårgårda tätort

I fördjupad del av översiktsplanen för Vårgårda tätort samt i efterkommande kommunala beslut avseende detaljplaneläggning anges områden för utbyggnad:

Område	Antal	Utbyggt	Kvarstår
Algustorp	200	52	157
Muraren	40		40
Byggbiten/Hallonet	35		35
Fagrabo	80		80
Fridhemsgatan	6		6
Hjultorp 1:44	20		20
Hyvlaren	20		20
Hallaberget	12		12
Summa			370

Reservområde är östra delen av Fagrabo. Här ryms ca 200 lägenheter. Tomten vid Johannedalsskolan rymmer ca 20 lägenheter.

De utbyggnadsområden som föreslås för exploatering under tiden 2004-2006 är beskrivna i bostadsförsörjningsprogrammet.

Inom detaljplanelagt område i Vårgårda tätort kan småhustomter tillskapas genom avstyckning av stora tomter. I vissa fall kan sådan avstyckningsmöjlighet vara redovisad i gällande detaljplan. I andra fall kan prövning erfordras i miljönämnden i form av förhandsbesked.

Karta 14 ersätter ”Bostadsförsörjningsprogram 1997-2002, kartbilaga i FÖP 98.

Beteckningar nedan refererar till reviderad FöP 98 karta 15.

B1. Algutstorp

Kommunen är markägare. Detaljplan finns för ca 190 lägenheter. Marken iordningställd och VA är utbyggt till den första etappen som omfattar 52 + 7 lägenheter. Utbyggnad av den första etappen med 52 lägenheter pågår. Det kvarstår plats för utbyggnad av 157 lägenheter. På grund av ökad utbyggnadstakt under de senaste åren föreslås exploateringen öka i jämförelse med tidigare bostadsförsörjningsprogram och ÖP 90.

Exploatering genererar en ökad trafik på gamla Boråsvägen. Ett önskemål är att vägen kompletteras med en rondell samt GC-väg. Lä-planteringar mot Rv42 har utförts.

Ett program för Algutstorps framtida utbyggnad, tomtindelning med upplåtelseformer m m bör tas fram under planperioden.

B2. Muraren

Privat markägare. Detaljplan finns för en blandning av bostäder och verksamheter. Lämpligt för flerbostadshus. Vägar, vatten och avlopp är utbyggt. Det pågår planering av utbyggnad av kvarteret med 49 lägenheter för seniorboende. Det finns plats för utbyggnad av ytterligare ett 20-tal lägenheter. Gällande detaljplan bör ändras.

B3. Byggbiten/Hallonet

Avser PEAB:s tidigare upplag vid Fagrabovägen. Detaljplan behöver upprättas. Lämpligt för radhus/flerbostadshus. I anslutning till Sandhemsområdet ligger kv. Hallonet. Platsen är lämplig för friliggande villor, ca fem stycken. Detaljplanarbetet pågår. Vid f d Emgårds förråd finns plats för kompletterande villabebyggelse på privatägd mark. Viss osäkerhet finns p g a kulturhistoriska intressen på denna del. Området kan anslutas med självfallsledningar till anslutningspunkt i korsningen Stockholmsvägen/Fagrabovägen.

B4. Fagrabo

Kommunen äger huvuddelen av marken. Detaljplane-program har upprättats för grupp- och styckebyggda småhus. Motstående intressen kommer att avvägas i det fortsatta detaljplanarbetet. Ett av de motstående intressena kan vara allergirisker i närhet till djurhållning om detta förekommer. Största delen av Kesbergsskogen reserveras som naturmark och tätortsnära strövområde. Området avses bebyggas så att naturområden bevaras mellan byggnadskvarteren. Området kan med största sannolikhet anslutas med självfallsledningar till befintlig avloppsledning från Tumbergstippen.

B5. Fridhemsgatan (Kyllingsån)

Kommunen är markägare. Detaljplan finns för sex villatomter.

B6. Hjultorp 1:44

Markägare är Tommy Byggare AB och Vårgårda kommun. Detaljplanearbete för området pågår. Lämpligt för villor eller småhus i grupp, ca 20 lägenheter.

B7. Hyvlaren

Markägare är Bjelkes HB handelsträdgård. Lämpligt som reservområde för verksamhet som är anknuten till gymnasieskolan. Detaljplan erfordras.

B8. Hallaberget

Marken är privatägd. Lämplig för komplettering av befintlig bebyggelse med villor eller småhus i grupp. Vid Djupedalsgatan finns plats för 2 villor. I kv Järpen finns plats för ca 10 villor.

Lagmansholm

Detaljplan finns för ca sju lägenheter i gruppbyggda småhus samt 8 villatomter (se karta 26 punkt 7). Väg, vatten och avlopp finns till området. Marken är privatägd. I samband med att vatten och avlopp ansluts till tätortens system skapas bättre förutsättningar för ett ökat byggande. Vägen genom Lagmansholm ligger i en plankorsning med järnvägen. Det finns ett förslag om att ersätta den med en planskild korsning. Den planskilda korsningen bör tillkomma innan ytterligare bebyggelse planeras.

Östadkulle

I anslutning till samlad bebyggelse i Östadkulle kan ett antal småhustomter tillskapas. Övrig mark är privatägd. I anslutning till Östadkulle bör tillkommande bebyggelse föregås av detaljplan på grund av stort bygghetstryck. Översiktsplan ska visa var detaljplan krävs och var de generella rekommendationerna gäller.

Vid ytterligare utbyggnad bör skolvägarna studeras. Föreslagen utbyggnad av Östadkulle redovisas på karta 17.

Övriga områden

I övriga delar av kommunen kan nya småhustomter tillskapas genom avstyckning eller detaljpaneläggning. De generella och områdesvisa rekommendationerna gäller. Prövning erfordras i miljönämnden i form av förhandsbesked.

Kommunen är positiv till att områden för helårsboende tillskapas i sjönära lägen. För att detta ska vara möjligt är förutsättningarna att det redan finns befintlig bebyggelse i området, att det finns goda kommunikationsmöjligheter med bl a kollektivtrafik, att området inte täcks av strandskydd eller att särskilda skäl för att upphäva strandskyddet finns. Följande platser anser kommunen vara möjliga för förtätning av befintlig bebyggelse eller för nybyggnation i sjönära läge: Lången i Lena, Ornungasjön, Tåsjön, Säven och Storsjön. Kommunen vill också satsa på attraktivt och sjönära boende i Ornunga, Horla, Årred, Tåsjön samt vid Lången Lena. Attraktiva lägen finns för både strandnära och sjönära boplatser på dessa områden. Den nya bebyggelsen ska koncentreras till några få platser med enstaka eller ett litet antal villor. Här ska krav ställas på gemensamma VA-lösningar. Fördjupad översiktsplan eller detaljplan, i vilka man reglerar frågor som berör gemensamhetsanläggningar för VA, vägar osv ska tas fram för de områden som kommunen vill arbeta vidare med.

Omvandling av fritidsboende till permanentboende bör diskuteras vidare i bl a Storsjöområdet, Horla samt vid Ornungasjön under förutsättning att vatten- och avlopp samt tillgänglighet till området kan anordnas

på ett tillfredsställande sätt. De föreslagna utbyggnadsområdena visas på kartor på sidorna 74-78. Föreslagen komplettering av befintlig fritidshusbebyggelse vid Mörkabosjön visas på karta 17.

Utöver sjöarna Storsjön, Lången, Tåsjön, Säven, Ornungasjön, finns ett antal sjöar som Kvinnestadsjön och Mörkabosjön där enstaka etablering av fritidshus kan ske efter prövning. Dessa etableringar är enstaka objekt och genomförs var för sig.

Verksamheter

De flesta verksamheterna är lokaliserade till Vårgårda tätort. På landsbygden återfinns framförallt jord- och skogsbruksföretag, men även enskilda industrier och ett stort antal mindre serviceföretag.

Vårgårda tätort

Struktur och störningszoner

En struktur med förslag till var olika verksamhetstyper och industrier lokaliseras har fastlagts i tidigare planer för Vårgårda tätort. Marken närmast E20 har kommit att utnyttjas för större verksamheter med behov av närhet till vägen för kommunikationer och transporter. I zonen mellan dessa verksamheter och bostadsbebyggelsen har tillkommit industrier av mindre störande art, verkstäder, handel mm. Dock finns några verksamheter: Vårgårda Kromverk AB, Gustavsberg-Vårgårda Armatur m fl som ligger nära bostadsbebyggelse, skolor och vårdanläggningar. Stora krav måste ställas på dessa verksamheter att hålla gränsvärden och minska utsläpp och störningar.

Området mellan flygfältet och E20, benämnt Västra Degrabo, är det senast planerade området för industri. Det är lämpligt för verksamheter såsom industri, kontor, bilservice, restaurant, bensinstation. Området bedöms som mycket attraktivt på grund av annonseringsläget nära E20. Även viss miljöstörande verksamhet kan lokaliseras här med anledning av det stora avståndet till bostäder. Inom planområdet skapas även möjligheter för handelsverksamhet, dock ej dagligvaruhandel.

För verksamhetsområden i anslutning till de större vägarna är det viktigt att stor omsorg läggs på utformning av byggnader, skyltar och markanläggningar.

Det finns betydande markreserver i befintliga områden. I dag är cirka 100 ha ianspråktagna för verksamheter. I befintliga antagna detaljplaner finns en markreserv på cirka 50 ha. Förutom i antagna planer finns en relativt stor reserv i Södra Hjultorp. Området är attraktivt och är lämpligt för handel men inte för störande verksamheter.

Kompletteringar i befintliga verksamhetsområden kan bestå av tomter som är outnyttjade eller tomter som endast är utbyggda till en mindre del. För att skapa större attraktionskraft behöver den yttre miljön i de befintliga verksamhetsområdena ses över t ex gemensam skyltning, markplanering och exponering av de olika verksamheterna.

Här nedan beskrivs de större verksamhetsområdena. Beteckningar nedan refererar till reviderad FöP 98 karta 15.

J1. Degrabo

Området är avsett för lättare industri då det ligger ganska nära bostadsområden. Detaljplan finns men det kan finnas ett behov att revidera planen med hänsyn till den närliggande bostadsbebyggelsen vid Kullings-Skövde kyrka. Inom Degraboområdet finns några tomter som är obebyggda, de flesta är dock sålda. Av en total markyta på ca 20 ha finns ledig industrimark på ca 10 ha.

J2. Hjultorp

Området ligger söder om järnvägen, nära avfart från E20 och Rv42. Med en framtida utbyggnad av en industriväg mellan Rv42 och Wallentinsvägen via Hoberg kommer området att få ett strategiskt läge. Detaljplan finns men den behöver ses över. Ytan bör minskas på grund av topografi och grönområde. Av en total markyta på ca 20 ha finns ledig industrimark på ca 10 ha.

J3. Västra Degrabo

Området har ett strategiskt läge mellan E20 och flygfältet. I norra delen finns avfart från E20 och infart från Rv42. Kommunen äger den största delen. Antagen detaljplan finns. Området är placerat i störningszonen mellan E20 och flygfältet. Vid en framtida exploatering i området måste hänsyn tas till områdets bullernivå både avseende byggnaders placering och utförande. På grund av det stora avståndet till bostadsbebyggelse kan verksamheter med vissa miljöstörningar accepteras. Inom området finns det ca 28 ha industrimark, varav huvuddelen ägs av kommunen.

J4. Södra Hjultorp

Området har ett attraktivt läge vid Rv42 nära E20 och är beläget söder om Rv42 och gränsar i söder mot Säveån. Området har minskats i förhållande till ÖP-90 dels för att den framtida verksamheten inte skall lokaliseras i direkt anslutning till Säveån och även med hänsyn till gällande riksintresse och befintlig gårdsbebyggelse. Användning för bostadsändamål har tidigare diskuterats. Med tanke på att området är beläget på ”fel” sida om Rv42 och relativt nära avloppsreningsverket är det inte lämpligt för bostäder. Luktstörningar kan uppstå även p g a närheten till Doggy. Kommunen är markägare till större delen av området. En stor del av området kan VA-anslutas med självfall till anslut-

ningspunkt vid Preem. Kan ge ett tillskott av småindustri-handel-kontor. Sydöstra delen av området bör undantas från exploatering med anledning av närheten till Säveån samt riksintresse för natur och kultur. Areal ca 8 ha.

J5. Rasta

Reservområde

I anslutning till plankorsningen vid Hoberg finns två mindre områden vars framtida användning är oklar. Kan ge ett litet tillskott av handel/industrimark. Privata markägare. Areal ca 3 ha.

Befintliga bostäder i Hjultorpsområdet/Karlslund samt Hoberg (kring Hobergsskolan) placerade i närheten av industrianläggningar bör utredas. Kommunen ser positivt på att befintliga bostäder som är integrerade i industriområdet får finnas kvar.

Övriga områden

Det finns spridda verksamheter runt om i kommunen. Jord- och skogsbruksföretagen hör naturligt till landsbygden. Bland dessa finns även tillståndspliktiga verksamheter som Landarkullens ägg AB och Ribbingbergs Säteri. Förkromningsverket AB i Lagmansholm och Gunnar Sjöblom AB i Bergstena är några större verksamheter.

För verksamheterna utanför tätorten finns inte detaljplaner. Förändringar får bedömas på underlag av generella och områdesvisa rekommendationer. Utökning av verksamheter kan prövas i miljönämnden i form av förhandsbesked. Vid större förändringar kan krav på detaljplan komma att ställas.

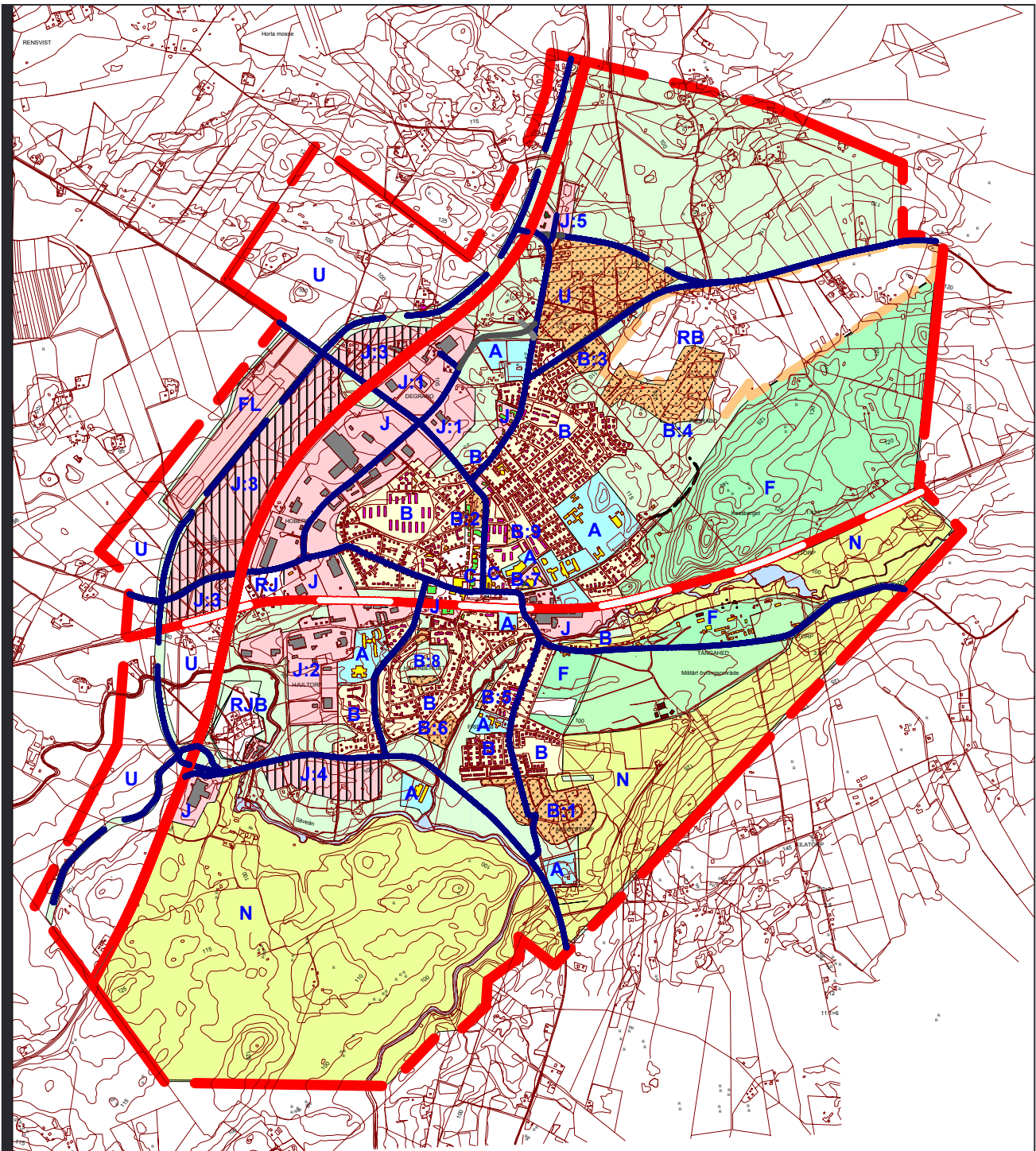
Infrastruktur

Kommunen arbetar aktivt för att ytterligare stärka transportinfrastrukturen bland annat för en utbyggnad av E20 till fyrfältsväg i ny sträckning, utbyggnad av Västra Stambanan, förbättringar av Rv42, utbyggnad av cykelbanor och genomförande av trafiksäkerhetsåtgärder.

De kollektiva transportmedlen får en starkt styrande effekt på var man skall lägga nya bostads- och arbetsområden. Medan bilen kan anpassas till flera strukturer kräver buss och tåg en koncentration till ett fåtal punkter. Tågen är kärnan i kollektivtrafiken och de kombineras med en lokal kollektivtrafik bestående av bussar. Tågtrafiken talar för en koncentrisk utbyggnadsstruktur så att många kan få korta avstånd. En utbyggnad inom en radie av 2-3 km från stationen skulle kunna inrymma mer än en fördubblad befolkning samtidigt som Vårgårda tätort ändå förblir ett bra cykelsamhälle.

Karta 15.

Markanvändning FÖP

TECKENFÖRKLARING

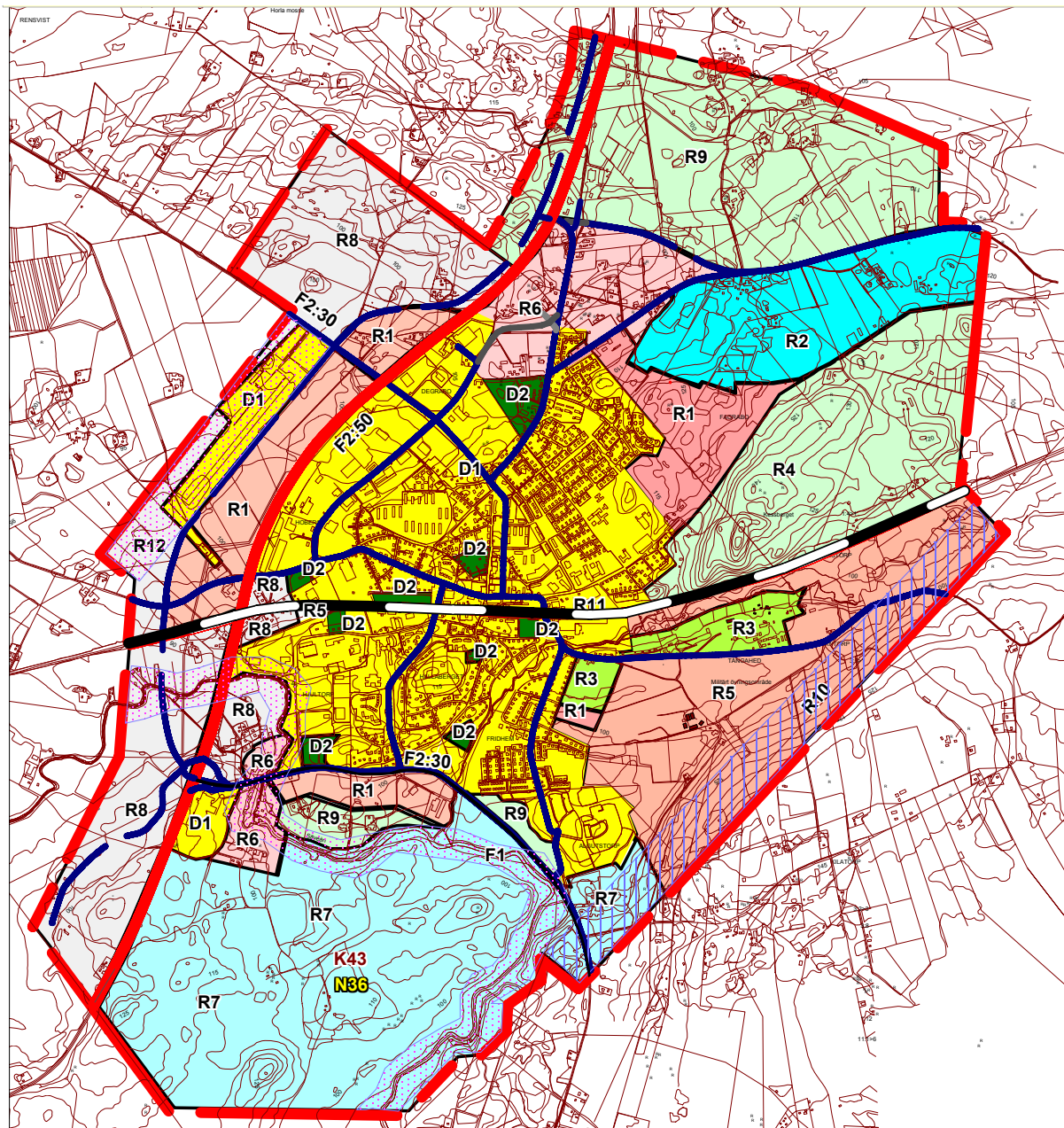
- Tätortsgrens
- Järnväg
- F** **N** Friluftsliv, natur- och kultur
- U** Utredningsområde
- J** Verksamhetsområde bef
- J** Verksamhetsområde blev
- FL** Flygfält
- A** Offentlig service
- B** Bostäder bef
- B** Bostäder blev
- :1** Områdesnummer
- RJ** **RB** **RJB** Reservområde
- C** Centrum

MARKANVÄNDNING FÖRDJUPAD DEL AV ÖVERSIKTSPLAN FÖR VÄRGÅRDA KOMMUN VÄRGÅRDA TÄRT

Skala 1:30 000

Karta 16.

Förordningar och rekommendationer

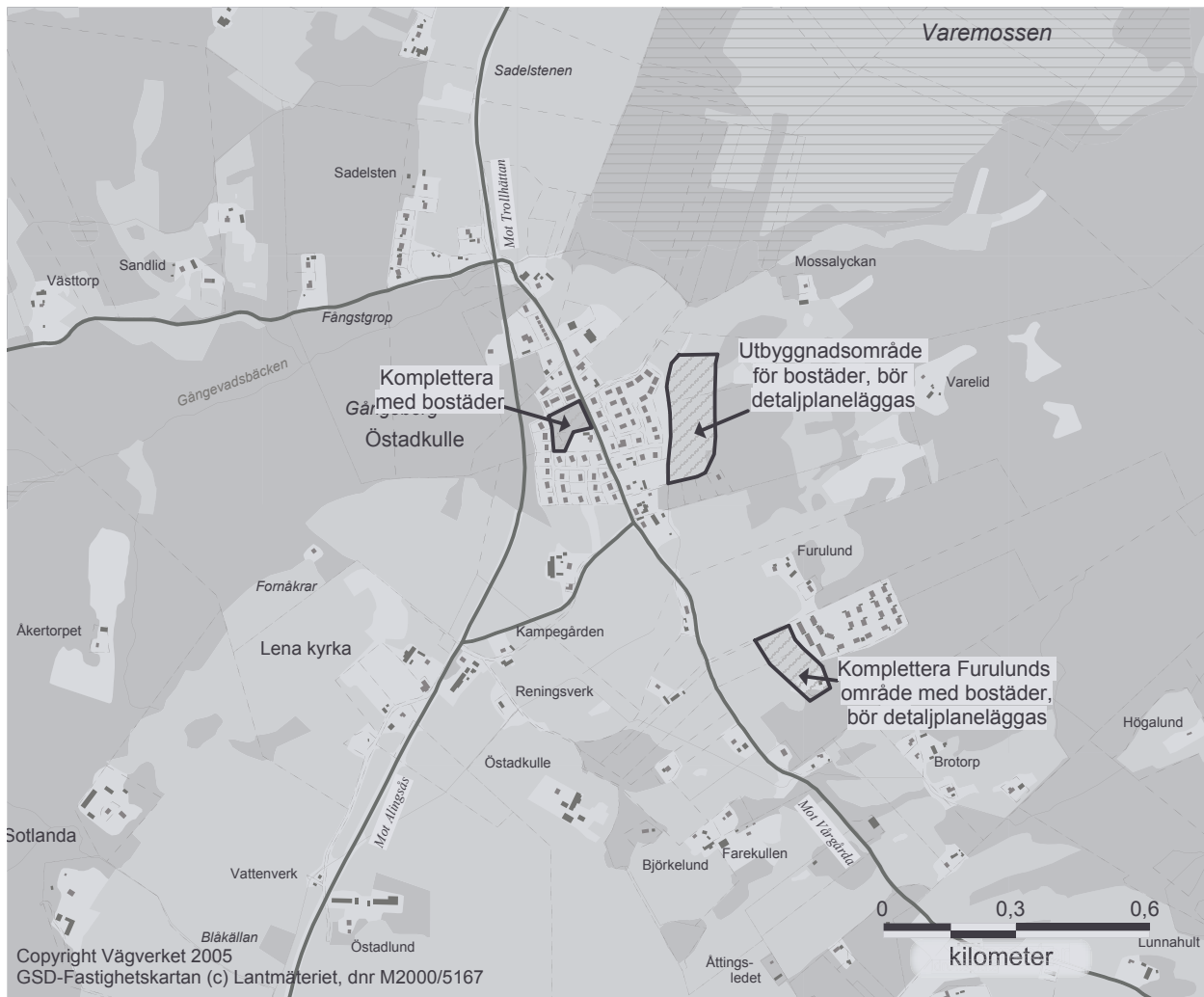
- D1 Område med gällande detaljplan
- D2 Område där gällande detaljplan avses ändras
- F1 Strandskydd
- F2 Byggnadsförbud utmed allmän väg
- R1 Område där detaljplan avses upprättas
- R2 Område som kan bli aktuellt för utbyggnad efter planperioden (reservområde)
- R3 Område där områdesbestämmelser avses upprättas
- R4 Område med stora friluftsvärden
- R5 Område med stora naturvärden
- R6 Område med stora kulturvärden. Bör utredas för enskilda bostäder
- R7 Område med stora naturoch kulturvärden
- R8 Utredningsområde
- R9 Oförändrad markanvändning
- R10 Forsiktighetszon kraftledning
- R11 Skyddszon för järnväg
- R12 Skyddszon för flygfält
- N36 Riksintresse för naturvård
- K43 Riksintresse för kulturvård

FÖRORDNANDEN & REKOMMENDATIONER

FÖRDJUPAD DEL AV ÖVERSIKTSPLAN FÖR VÅRGÅRDA KOMMUN VÅRGÅRDA TÄRTORT

SKALA 1:30 000

Östadculle - föreslagen utbyggnad

Mörkabo - föreslagen utbyggnad

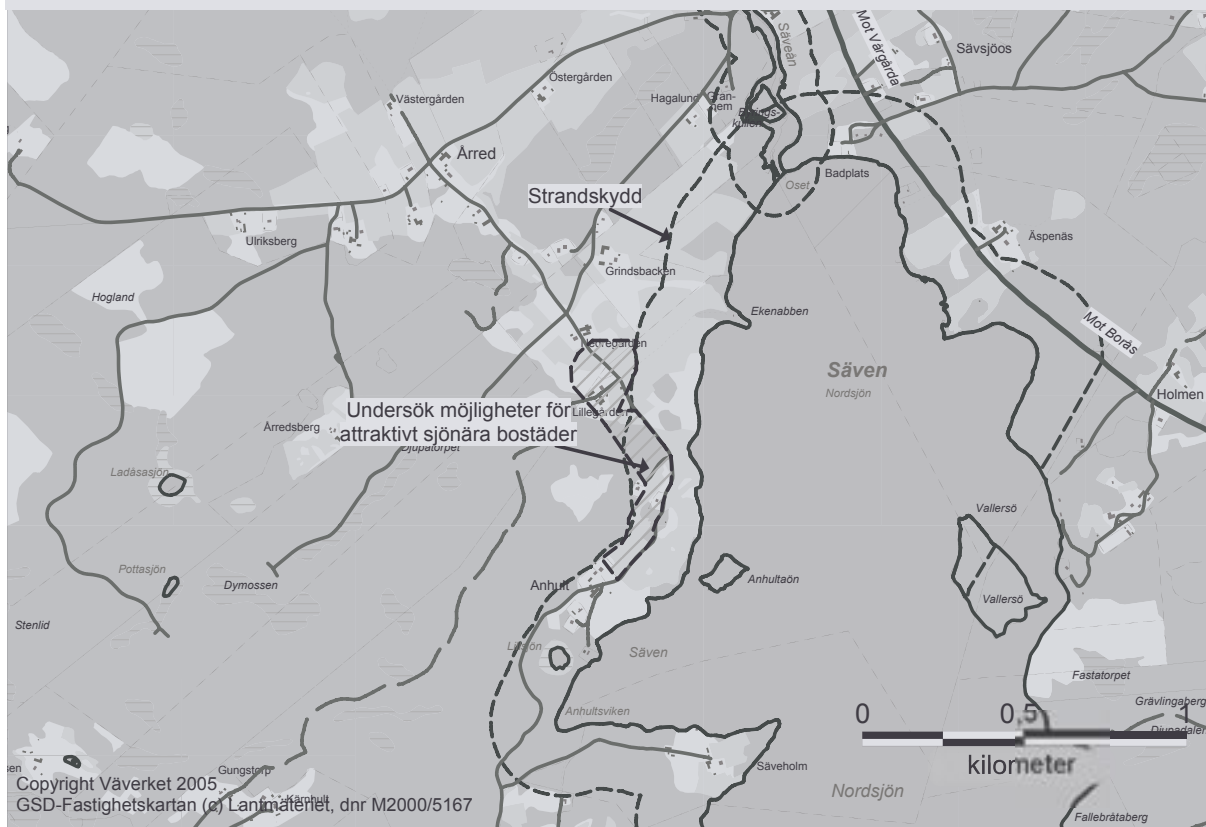

Karta 18.

Ornunga - föreslagen utbyggnad

Årred vid Säven - föreslagen utbyggnad

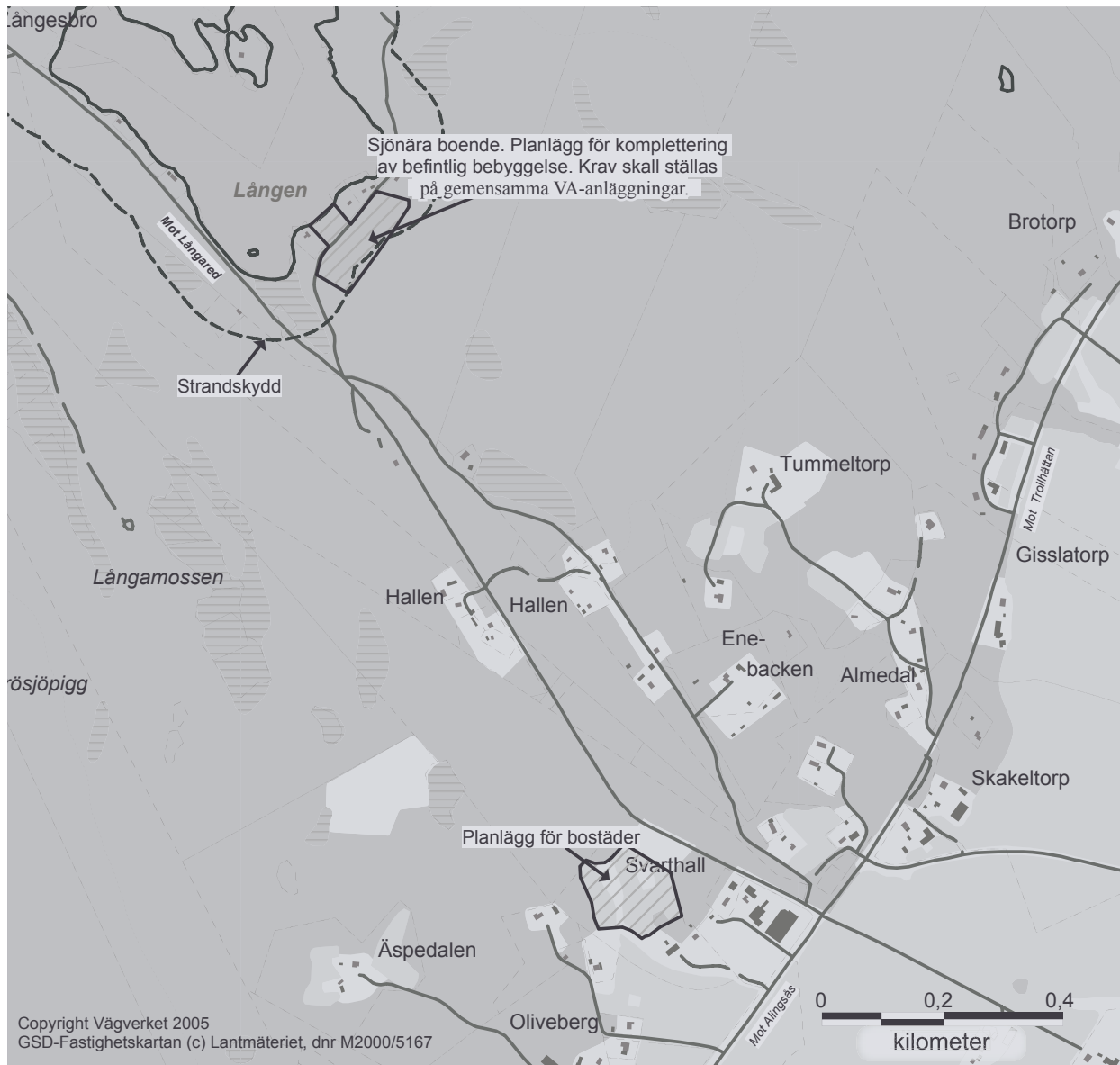

Horla - föreslagen utbyggnad

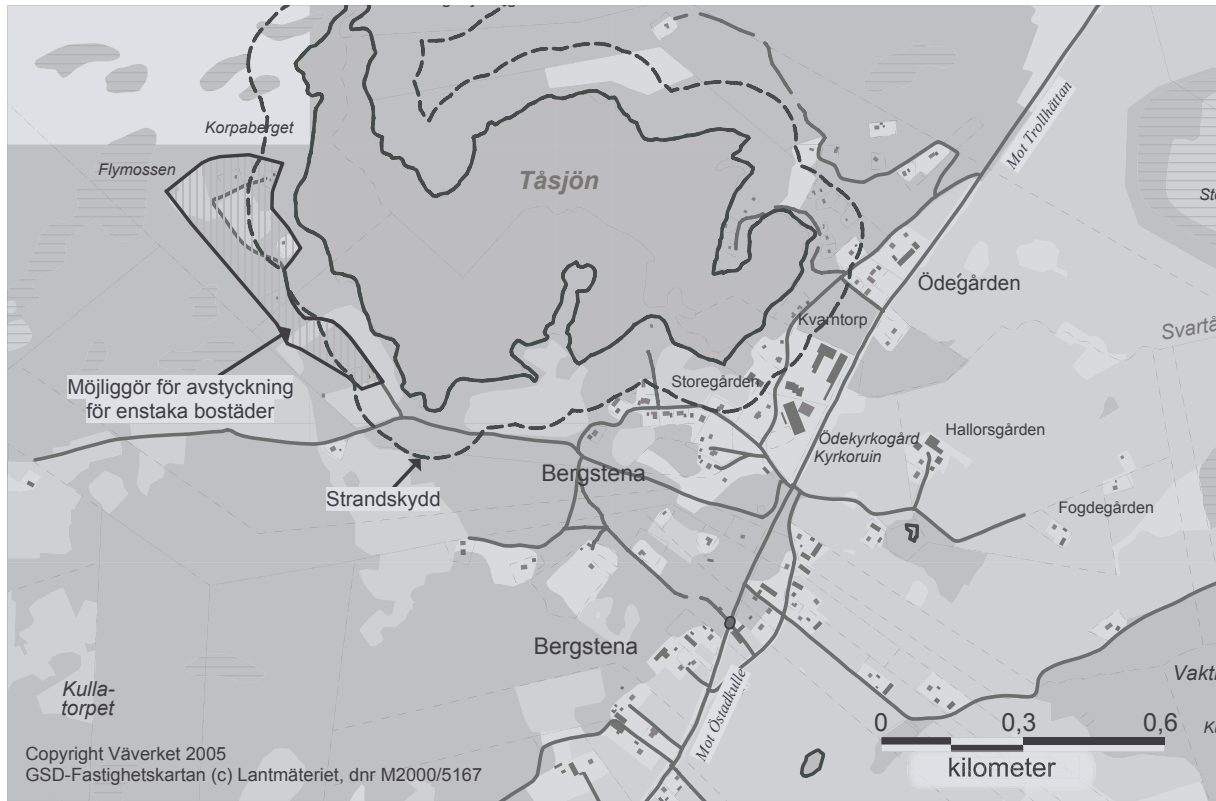
Karta 20.

Fly - föreslagen utbyggnad

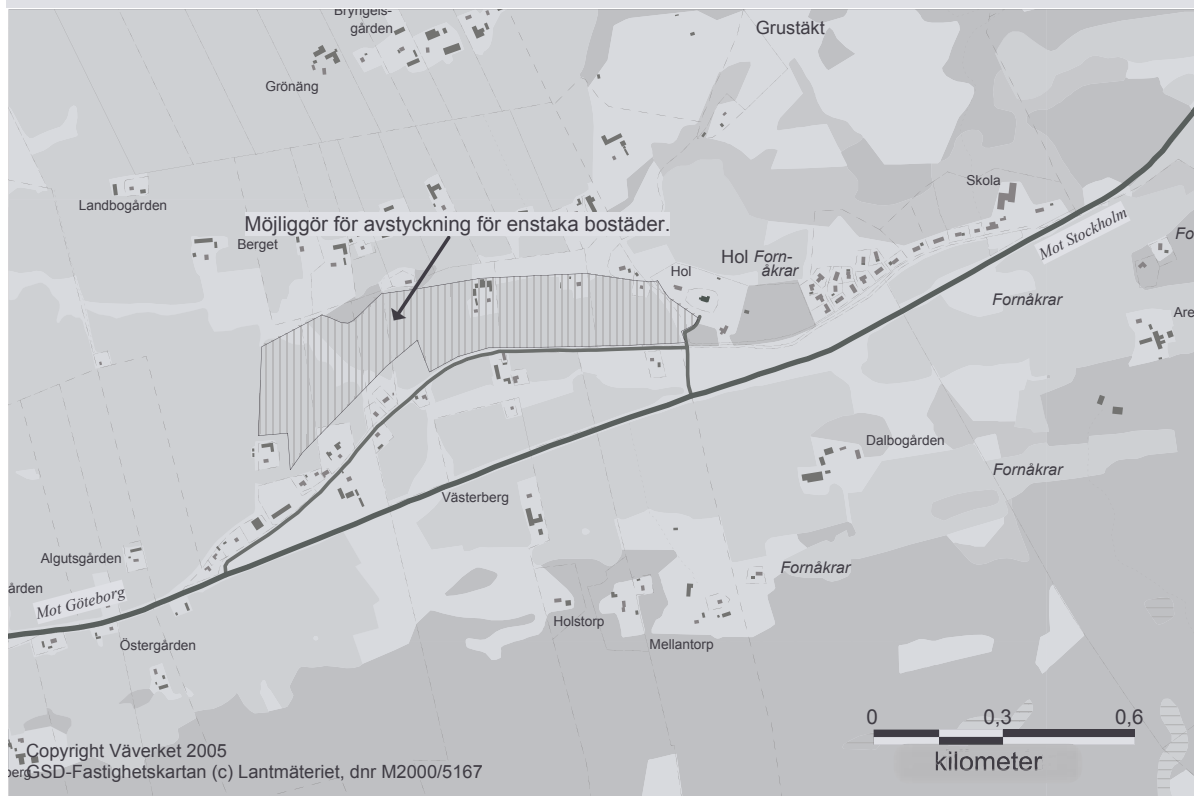

Karta 21.

Bergstena - föreslagen utbyggnad

Hol - föreslagen utbyggnad

Järnväg - förändringar under planperioden

I Framtidsplan för järnvägen 2004-2015 redovisas Banverkets förslag till åtgärder. Längs Västra Stambanan i kommunen finns det åtta kvarvarande plankorsningar som utifrån den höga hastigheten och trafikintensiteten vore önskvärt att åtgärda. Antingen bör de stängas och/eller ersättas med planskilda korsningar. Det är önskvärt att detta sker under planperioden. I Banverkets förslag till planskild korsning vid Lagmansholm har inte tillräcklig hänsyn tagits till befintlig bostadsbebyggelse samt kulturmiljö. Kommunen anser att andra möjliga lösningar måste diskuteras.

Järnvägen skapar barriäreffekter och är en källa till buller- och vibrationstörningar. Genom utredningar och beräkningar har störningsnivåer klarlagts. Banverket prioriterar åtgärder för fastigheter med bullernivåer med momentanvärden överstigande 55 dB(A) i sovrum nattetid. De kommer att åtgärdas under de första åren i planperioden. Under slutet av planperiodens kommer de utemiljöer som har de värsta störningarna i form av 70 dB(A) ekvivalent ljudnivå i markplan att åtgärdas. Även de bostäder som har vibrationsnivåer överstigande 2,5 mm/s i sovrum nattetid kommer att erbjudas åtgärd.

Miljön kring järnvägen behöver uppmärksammas, särskilt i tätorten. Tågresenärer bör få en positiv uppfattning om kommunen. Angränsande fastigheter bör ha en vårdad utemiljö kring järnvägen. Ett gestaltungsprogram bör tas fram.

Vägar - förändringar under planperioden

Beslutade åtgärder: (se karta 3)

- Planskild korsning 181/E20 ska byggas 2007.
- Sträckan på 181 mellan E20 och Brättensby ska byggas om.

Vårgårda kommuns önskemål om förändringar:

En vägutredning pågår gällande E20 mellan Alingsås och länsgränsen avseende en fyrfältsväg i ny sträckning. Sträckan Alingsås - Vårgårda har prioritet ett på lång sikt enligt Vägverket. Vårgårda kommun förordar en framtida sträckning av E20 öster om nuvarande sträckning. En vägkorridor för framtida sträckning av E20 visas i planen. Ny bebyggelse eller anläggning som kan påverka möjligheterna att bygga ut E20 till fyrfältsväg ska inte tillåtas.

Under planperioden förordar kommunen två trafikplatser, dels vid Rv42:s södra anslutning till E20 vid Hjultorp (Doggy), och dels vid Degrabo. Båda trafikplatserna bör kompletteras med längre accelerationsfält ut på E20. Vid en utbyggnad av E20 kommer krav att ställas på lokalvägar som kräver stora arealer. En lokalväg bör samordnas med Rv42 och dras väster om E20 från Hjultorpsmotet till Degrabomotet.

Rv42 ingår i det viktiga tvärgående större stråk som binder samman regiondelarna Trestad (Uddevalle, Vänersborg och Trollhättan), Alingsås/Vårgårda, Borås och Varberg med varandra. Det är önskvärt att vägsträckningen byggs om vid Vårgårda så att trafiken på Rv42 inte behöver ledas ut på E20 mellan två korsningar.

När utbyggnaden av Algutstorsområdet är klar medför det en ökad trafikmängd på utfarten till Rv42. Av trafiksäkerhetsskäl bör målsättningen vara att bygga om korsningen på Boråsvägen vid Algutstorp kyrka till rondell.

Länsväg 181, Vårgårda-Herrljunga, har bitvis mycket låg standard. Delen Vårgårda-Brättensby ska byggas om. En vägutredning pågår och utbyggnad av en ny trafikplats med planskild korsning planeras vid Vårgårda Rasta. Åtgärden kommer att bidra till att nuvarande trafikbelastning på Stockholmsvägen minskas betydligt.

För Länsväg 182 mot Ulricehamn är inga större ombyggnader planerade.

Om en planskild korsning mellan vägarna E20 och 181 vid Rasta blir utförd skapas möjlighet att Stockholmsvägen blir en sk miljöprioriterad väg där även fartdämpande åtgärder vidtas. Detta är också önskvärt för utbyggnaden av Fagraboområdet.

Anläggande av en ny industriväg mellan industriområdena i Vårgårda tätort, sträckan Rv42 - Wallentinvägen vore önskvärd inom men ligger sannolikt utanför kommunens ekonomiska möjligheter under planperioden. Dock vore detta en effektiv länk och markreservat som är avsatt i detaljplan för Hoberg, väster om Hobergs skola bör därför ligga kvar.

Vägverket prioriterar åtgärder i miljöer med bullernivåer överstigande 65 dB(A) ekvivalent nivå utomhus. I centrala delen av tätorten är det främst vissa fastigheter utmed Centrumgatan som har bullernivåer runt 60 dB(A) ekvivalentnivå utomhus och högre. Åtgärdsprogram ska upprättas av vägverket för de statliga vägarna och av kommunen för de kommunala vägarna.

Gång- och cykeltrafik (GC-väg)

En GC-förbindelse mellan friluftsområdet vid Kesberget och Tånga Hed bör utredas under planperioden. Gång- och cykelvägar byggs ut kontinuerligt i enlighet med upprättad trafiknätsanalys (TN-analys) för Vårgårda tätort. En handlingsplan för TN-analysen med heltäckande GC-planering i Vårgårda tätort bör tas fram. Ett sammanhängande stråk med hög trafiksäkerhet genom hela tätorten bör eftersträvas.

En gång- och cykelvägsplan för hela kommunen bör tas fram under planperioden. De oskyddade trafikanterna ska skyddas med åtgärder som hastighetsbegränsningar och utbyggande av separerade gång- och cykelvägar i enlighet med vad och trafiknätsanalysen och cykelplanen föreslår.

Energi

Fjärrvärmenätet i Vårgårda centrum har byggts ut i etapp ett och två samt i området vid Algutstorp. Fortsatt utbyggnad beskrivs i Energiplan för Vårgårda kommun som ska revideras under år 2006.

Vindkraft

Kommunen ser generellt positivt på etablering av vindkraftverk.

Länsstyrelsen har utrett förutsättningar för vindkraft i Västra Götalands län. Ett stråk i öst-västlig riktning bedöms ha goda vindenergitillgångar. Planen har behandlat det förslag till område för vindkraft som länsstyrelsen har lämnat 2000-01-17. Utifrån avvägningar i en kommande FöP för vindkraft bör ett policydokument för hantering av vindkraftverk i kommunen tas fram. Vid uppförande av vindkraftverk skall kontakt tas med Militärdistrikt Syd som är sammanhållande remissinstans inom försvarsmakten vid uppförande av vindkraftverk. För vindkraftverk högre än 40 meter. (se kap.8)

Mobil telekommunikation

I kommunen finns ett 20-tal sändarmaster för det mobila telefonnätet. I stort sett är nätet utbyggt.

Råd och riktlinjer för utbyggnad av mobiltelenätet har antagits av Miljönämnden. Dessa ska tillämpas om ytterligare lokaliseringar av master eller ombyggnad av befintliga blir aktuella.

Flygfält

De eventuella framtida markanspråken för Vårgårda flygfält är att det ska kunna användas både som flygfält för mindre privatflygplan och för dragracing i begränsad omfattning. Användningssättet är bestämt i detaljplan.

Sand- och grusfyndigheter

Grusfyndigheter finns i Tumberg-Galstad nordost om tätorten. För närvarande utnyttjas två grustäkter samt en bergtäkt. Täkterna är belägna på relativt stort avstånd från befintlig bebyggelse. Konflikter kan uppstå med kulturhistoriska intressen vid ev utvidgning vid Tumberg. Stor restriktivitet bör iaktas till ev tillkommande bebyggelse i täkternas närhet.

Avfall

Någon ny deponeringsplats eller utvidgning av anläggningen vid Tumberg bedöms enligt tidigare beskrivning inte behöva utredas. Mängden avfall bedöms minska genom sortering, återanvändning, kompostering mm. Om nytt tillstånd ges har den en livslängd på ca 40 år.

Ett skyddsavstånd av minst 500 m krävs mellan Tumbersdeponin och bostadsbebyggelse. Inom kommunen finns ett antal igenlagda deponier. De kan utgöra en miljöstörning under lång tid. Lämpliga skyddsavstånd bedöms från fall till fall.

En avfallsplan och renhållningsordning kommer att tas fram under år 2006.

Avloppsanläggningar och reningsverk

De planerade, större utbyggnadsområdena innebär en ökad belastning på befintligt huvudledningsnät och VA-verk. Avloppsreningsverket har en kvarvarande kapacitet på ca 500 p e. Därefter krävs en kapacitetshöjning. Även pumpstationer behöver graderas upp liksom vissa ledningssträckor. Utbyggnaden till Lagmansholm innebär en ökad belastning på reningsverket. Östadkulle reningsverk beräknas klara ett tillskott av nya bostäder.

Social och kommersiell service

Samhällsservice

Inom kommunens utbyggnadsområden föreslås mark reserveras för förskolor, skolor och bostäder för äldre samt personer med funktionshinder i enlighet med kommunens barnomsorgs- och skolplan samt äldreomsorgsplan.

Servicestrukturen styrs av gångavstånd till skolor, daghem, närbutiker och annan service. För tätorten är det lämpligt att bygga upp service i några enheter, med förskola samt låg- och mellanstadieskola. Boende på landsbygden fördelas på skolorna i Lena/Hol, Asklanda/Närunga samt tätortsskolorna. Kommunens ambition är att bygdeskolorna ska finnas kvar på orterna i framtiden och användas även som bygdens samlingslokaler. Gullhögskolan är en skola för högstadiet med tätorten och hela kommunen som upptagningsområde. Sundlergymnasiet har utrymme för ca 350 elever och ett upptagningsområde utanför kommunens gränser.

En struktur enligt ovan ger ett gångavstånd till låg- och mellanstadieskola på max 800 m för större delen av tätortens invånare. För Klockarebolets bostadsområde är gångavståndet över en km till skolan.

Beläggningsgraden på skolorna är sådan att utbyggnader knappast kommer att behövas under planperioden.

Kollektivtrafik och skolskjutsar

Kollektivtrafiken och skolskjutsarna ska samordnas och utvecklas

Kommunen har satt upp regler för vilka krav som ställs för att man ska få skolskjuts. Mellan hemmet och närmaste skolskjutshållplats bör avståndet inte överstiga:

Elev i åldrarna 6 - 9 år:	2 km	(åk 0 - 3)
Elev i åldrarna 10 - 12 år:	3 km	(åk 4 - 6)
Elev i åldrarna 13 - 16 år:	4 km	(åk 7 - 9)

”Avstånd mellan busshållplats och hem skall mätas mellan busspåstigningsplats och etthundra meter från bostadshusets fasad mot utfartsväg”

Elev kan få skolskjuts vid kortare avstånd än vad som sägs om skolvägen av kommunstyrelsen bedöms som extra trafikfarlig och/eller om plats finns tillgänglig i skolskjuts som ändå ”går vägen förbi”. Vid lokalisering av ny bebyggelse ska avståndet till skola och/eller bestående skolskjutslinje beaktas.

Bild 20. Kv. Bryggaren

För att skolskjutsen skall bli så trafiksäker som möjligt har kommunen antagit följande målsättning:

- För att trafiksäkerhetskravet skall kunna uppfyllas så måste en lugn och trivsam stämning råda i bussen och vid på- och avstigning.

För att målet ska uppnås finns ett regelverk framtaget. Hållplatsmiljöer ska utformas med hänsyn till tillgänglighet, säkerhet och trivsel. Speciellt beträffande barn och funktionshindrade.

Under planperioden är det önskvärt att en hållplats för långfärdsbussar tillkommer, exempelvis vid VGA-Rasta. Hållplatsen ska vara tillgänglig för gång- och cykeltrafikanter samt att det finns möjlighet till långtidsparkering.

Grusvägarna ska rustas upp och beläggas enligt den vägnätsplan som väghållaren (Vägverket) upprättar. Enskilda vägar är viktiga för ortsbefolkningen och bör hållas i en för bygden godtagbar standard.

Kommersiell service

Den kommersiella servicen finns huvudsakligen i Vårgårda tätort och genom en ombyggnad av Kungsgatan har en bra miljö för handelsverksamhet skapats. Plats för utbyggnad av ytterligare handel finns i befintliga detaljplaner. Markplanen i byggnader bör i första hand användas för kommersiell handelsyta medan våningarna ovanför bör innehålla bostäder eller kontor. Tomt för ev. närbutik har reserverats i planen för Algutstorp.

Det finns en lanthandel i Ljurhalla men övrigt finns det inte någon dagligvaruhandel utanför tätorten. Kommunen ställer sig positiv till nyetablering av dagligvaruhandel på landsbygden. Dagligvaruhandeln bör vara lokaliserad så att det blir korta gångavstånd för de boende för att bilberoendet inte skall öka. Kommunen har en restriktiv hållning till sådan externt lokaliserad dagligvaruhandel som försvarar för den bostadsnära dagligvaruhandeln.

Miljö

Kommunen har viktiga naturområden att värna om. I den mån värdefulla naturområden riskerar att gå förlorade genom skogsavverkning eller annan exploatering ska kommunen agera genom att ta fram riktlinjer och rekommendationer för bevarande. Efter hand kan riktlinjerna ersättas med skyddsåtgärder i form av naturreservat och liknande. I första hand prioriteras tätortsnära områden som är av betydelse på grund av sitt biologiska innehåll, friluftsliv eller skönhetsvärde.

Kommunen i stort

De *NATURA 2000* områden som inte är reservat och andra värdefulla områden måste ges ett effektivt skydd. Antalet värdefulla skogsbiotoper som skyddas i form av reservat, biotopskydd eller med naturvårdsavtal ska öka. De ängs- och hagmarker som nämns i länsstyrelsens Ängs- och hagmarksinventering från 1994 ska ha minst de kvaliteter ur naturvårdessynpunkt som de hade 1994.

Ett varierat utbud av grönområden som kulturlandskap (ängar, betesmarker) och naturskogar ska finnas inom cykelavstånd (3 km) från tätorterna. Exempel på lämpliga områden är Mängsholm, ädellövskogar i Siene, Kärtareds mader, ålderdomligt kulturlandskap i Landa, lövskogarna i Hol mm. Ökat stöd behövs till Ljungås, Yxnås och Tånga naturreservat. Ängs- och hagmarker kan rätt bevarade bli en Vårgårda-profil. Informationsplatser och/eller naturrum bör tillskapas. Remmene skjutfält bör undersökas om det efter sanering kan användas som en naturresurs för allmänheten.

Kommunen ska mer aktivt arbeta med att sprida information om traktens natur- och kulturvärden samt möjligheterna för friluftsliv. Naturvårds-, kulturmiljö- och frilufts/fritidslivsprogram bör tas fram som kan användas för detta ändamål. Närströvområden ska säkerställas som kan erbjuda upplevelser av rik natur, kulturhistoria och skönhet. Åtgärder för naturmiljön är av såväl kommunal som regional betydelse. Samverkan ska ske med länsstyrelsen om prioritering av åtgärder.

Vårgårda tätort

För Vårgårda tätort är det viktigt att behovet av grönområden tillgodoses och att de befintliga grönområdena kan utvecklas och bevaras. Vid lokalisering av nya bostadsområden är det också viktigt att beakta att det finns tillgång till grönområden. Ny bebyggelse får inte lokaliseras så att nödvändiga grönområden försvinner.

I fördjupad del av översiktsplan (FÖP) för Vårgårda tätort har föreslagits förstärkningar av grönstråken av Svenska Naturskyddsföreningen, (SNF) Vårgårda.

- Återskapa ängar genom att lieslå de rester av naturlig gräsmark som finns.
- Anlägg plockåkrar med blommor.
- För in buskar, träd och bärris från skogsmark till andra delar av tätorten.
- Anlägg mindre dammar
- Anlägg ljunghedar på öppna ytor.
- Täck vägslänter med ljunghedar och enbuskar
- Rama in och skärma av järnvägsområdet med träd och buskar

Det är viktigt att utnyttja och bevara större sammanhängande naturliga grönstråk och grönområden i tätorten. Dessa beskrivs i fördjupad del av översiktsplan för Vårgårda tätort. För att få en helhetssyn bör ett åtgärdsprogram i form av en grönstrukturplan för hela tätorten utarbetas.

Kulturmiljö och fritid

Vårgårda kommun har kulturhistoriskt värdefulla miljöer och objekt som ska vårdas och bevaras. Den blandning av olika funktioner och verksamheter som kännetecknar Vårgårda tätort ska behållas och utvecklas. Tätortens roll som handels- och servicecentrum ska bibehållas och stärkas. Befintlig bebyggelse, miljö och struktur av värde för småstads känsla ska bibehållas. Nya byggnader ska infogas med omsorg och bidra till att förstärka närhetskänsla och småskalighet.

Kulturhistorisk och karaktärsskapande bebyggelse på landsbygden, miljö och struktur ska bevaras och förnyas varsamt. Förändringar bör göras med respekt för helheten. Färgsättning görs enligt den färgkaraktär som hör tidsepoken till samt med hänsyn till omgivande bebyggelse.

Kunskap om de historiska rötterna skapar förutsättningar att förstå det nutida skeendet. Att värna kulturvärden i bebyggelse och landskap i samverkan med museer- och hembygdsföreningar är en viktig kommunal uppgift. En kulturell mötesplats bör skapas i anslutning till varje samlad bebyggelse där bygdens skolor bl a har en viktig roll. Kulturvärden ska få framhållas för att skapa en Vårgårda-känsla. Det finns en intressant industrihistoria som är värd att bevara.

För Vårgårda tätort har en kulturhistorisk utredning utförts i fyra områden av Älvsborgs länsmuseum 1996. Kulturminnesvårdsprogrammet och utredningen över tätorten är kommunens gällande syn på bevarande.

Kommunen i stort

Kommunen ska slå vakt om bebyggelsemiljö och kulturlandskapet. Kulturminnesvården ska ägnas särskild uppmärksamhet och utvecklas. Vårgårdas kulturvärden finns beskrivna i byggnadsinventering från 1974 och kommunens Kulturminnesvårdsprogram från 1985. Byggnadsinventeringen och Kulturminnesvårdsprogrammet utgör ett föråldrat underlagsmaterial som bör revideras. De saknar många miljöer och fastigheter som idag bedöms ha ett kulturhistoriskt värde bl a. flera industrimiljöer och gårdar som tex Vårgårda kvarn, gårdsmiljö i Kamparås, Kyrkebol i Ornunga. En kulturhistorisk utredning av värdefulla miljöer med riktlinjer för bevarandet bör tas fram under planperioden. Genom riktlinjer och rekommendationer för bevarande skapas ett preliminärt skydd för en oförändrad markanvändning för de värdefulla områdena. Efter hand kan riktlinjerna ersättas med skyddsåtgärder.

Tätorten

I fördjupad del av översiktsplan (FÖP) för Vårgårda tätort har tre av de betydelsefulla delområdena med sammanhängande fornlämningsområden och kulturhistoriska bebyggelsemiljöer beskrivits. I dessa områdena bör ett långsiktigt bevarande och säkerställande ske. Dessa områden är:

1. Riksintresseområdet Algutstorp, K 43 och N 36
2. Kullings- Skövde kyrkby med närområden
3. Enskilda objekt i tätorten

Dessutom finns ett antal övriga miljöer utanför ovanstående områden.

Säkerställande av de kulturhistoriska intressena ska ske i första hand vid detaljplanläggning (områdesbestämmelser) inom de berörda områdena.

Golfbanan

Kommunen är positiv till utbyggnad av en golfbana i Olstorp. Att bygga en golfbana med stor hänsyn till natur- och kulturvärden anses som ett positivt bidrag till att utveckla och förstärka området natur- och kulturvärden. Med sin placering på gång- och cykelavstånd från tätorten kommer golfbanans anläggning att ha en stor betydelse för friluftsliv och rekreation.

Konsekvenser och miljöbedömning

I PBL anges att översiktsplanens konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet. De åtgärder som redovisas i översiktsplanen bör leda till en långsiktigt hållbar utveckling. Konsekvensbedömningen kommer därför främst att belysa de viktigaste komponenterna i pla-

neringen för ett hållbart samhälle. I detta kapitel finns också riktlinjer som kopplade till strategierna ska ge vår kommun en långsiktigt hållbar utveckling. All tillväxt ska ske inom ramen för en ekologisk, social, kulturell och ekonomiskt hållbar utveckling.

Här nedan beskrivs effekterna av den framtida användningen av mark- och vattenområden samt övergripande konsekvenser inom andra områden såsom bostäder, företagande, psykosocial miljö, infrastruktur, energi och natur.

Enligt PBL betraktas bebyggelse som samlad om bebyggelsegruppen utgörs av 10-20 hus byggda på tomtarna som gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, grönområde mm. Följande bebyggelse i kommunen betraktas som samlade enligt Miljönämndens uppfattning: Vårgårda, Lagmansholm, Bergstena, Östakulle, Ljurhalla, Nårunga, Hol, Horla, Asklanda och Fly. Samlad bebyggelse visas på karta 22, 23, 24 och 25.

Bebyggelse struktur

Översiktsplanen för Vårgårda kommun innebär att under planperioden kommer den övervägande delen av kommunens mark- och vattenområden att få en oförändrad användning. Vårgårda kommer således även i fortsättningen att vara en kommun med en samlad tätort med goda förutsättningar för en väl fungerande kollektivtrafik, närhet till arbetsplatser och servicefunktioner.

Att koncentrera tillväxten i kommunen till befintlig bebyggelse i verksamhetskorridorerna visar på en strävan att förstärka den befintliga bebyggelsestrukturen och därigenom effektivt nyttja befintlig infrastruktur och service. Samtidigt kommer stora områden att bevaras som oexploaterade och sammanhängande naturområden. Vårgårda kommer därför vara en fortsatt attraktiv bostadsort med stora möjligheter till naturupplevelser i områden som på olika sätt är säkerställda för friluftsliv samt natur- och kulturintressen.

Utbyggnadsområden

Kommunens förutsättningar medför att det är begränsat med utrymmen för utbyggnad av nya bostäder, verksamheter och vägar. Tätorten omges av riksintressen för natur- och kulturvård samt reservat för infrastruktur. Möjligheter till alternativa lokaliseringar är små. Det är därför mycket viktigt att de områden som finns att tillgå som reservat i översiktsplanen reserveras för detta ändamål. Mer detaljerade prövningar av lämpligheten att använda de reserverade områdena för avsedd markanvändning får göras i efterföljande planeringskedan.

Bostäder

Ungdomars behov samt bondemiljö utformad med god tillgänglighet för alla grupper bör prioriteras. Ambitionen är att behålla kvalitéerna i den befintliga bostadsbebyggelsen och ta stor hänsyn till dessa vid kompletterande bebyggelse. Intentionerna stämmer väl överens med de övergripande målen.

Målformuleringen att skapa ett attraktivt boende följs upp av konkreta ställningstaganden. De äldre ska i ökad utsträckning ges möjlighet att bo kvar hemma. Det ska även ges möjlighet till seniorboende i centrala lägen i olika orter. Det ställer krav på resurser till hemtjänst och annan service förknippad med hemsjukvård. Det kräver också att nybyggnation, både privata bostäder samt offentliga byggnader, är anpassade för personer med olika funktionshinder. Beträffande ungdomar ska deras möjligheter att bo kvar förbättras genom att mindre bostäder uppförs i centrala lägen, främst i Vårgårda och Östadkulle. Utrymmena för sammanhängande nya bostadsområden är begränsade i Vårgårda tätort. Förutom pågående utbyggnad i Algutstorp kan expansionen ske huvudsakligen i Fagrabo. Miljökonsekvenserna av en första utbyggnadsetapp har utretts och är måttliga. Före ianspråktagande av reservområden bör miljökonsekvenserna ytterligare utredas.

Att satsa på sjönära boende vid vissa sjöar t ex kring Lången, Ornungasjön, Säven och Tåsjön, höjer attraktiviteten på bostadsbeståndet i kommunen. Detta önskemål kan ge upphov till konflikter med strandskyddet och kommer kräva ingående samtal med länsstyrelsen. Ett attraktivt bostadsbestånd ökar, i samverkan med en positiv utveckling av näringslivet, möjligheterna till inflyttning till kommunen och regionen. De föreslagna sjönära bostäderna blir även attraktiva genom närheten till angränsande städer liksom Alingsås och Borås som i sin tur kan öka behovet av utökad kollektivtrafik i dessa områden.

Verksamheter

Det finns en stor reserv med verksamhetstomter i antagna detaljplaner. Fler arbetsplatser i Vårgårda skapar förutsättningar för såväl ökad sysselsättning som en mer balanserad region. Minskad pendling och ändrade trafikströmmar kan ge ett minskat regionalt trafikarbete, vilket är angeläget för att förbättra miljöförhållandena.

Kommunikationer

Flertalet för kommunen viktiga och strategiska frågor bedöms ligga i linje med en hållbar utveckling. Vissa åtgärder, t ex satsningar på vägutbyggnader, kan i ett kortsiktigt perspektiv synas stå i strid med en hållbar utveckling. Den typen av åtgärder behövs dock för att öka kommunens konkurrenskraft så att man på sikt står starkare och kan utvecklas i en hållbar riktning.

Invändningar mot en utbyggnad av vägar, såsom E20, bygger ofta på aspekter som är kopplade till de tekniska begränsningar som en del av dagens fordonspark uppvisar vad gäller säkerhet, buller och avgasutsläpp. Dessa kortsiktiga aspekter får dock inte tas till intäkt för att avstå från långsiktiga investeringar.

Miljö- och riskfaktorer

I översiktsplanen finns en redovisning av ett antal olika miljö- och riskfaktorer. Faktorena ska beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområdena. Redovisningen utgör således ett samlat kunskapsunderlag. I flera fall har rekommendationer formulerats i kap 8, där riktlinjer anges för att uppfylla planens mål och intentioner.

Avsikten med redovisningen av miljö- och riskfaktorer och de därtill hörande riktlinjerna är att miljöhänsyn ska präglade användningen av mark och vatten. Ambitionen är bland annat att kommunen ska vara mindre sårbar genom att risker för miljö, hälsa och säkerhet minskas och att beredskapen för oväntade händelser ska öka.

Miljöbedömning

Sedan juli 2004 gäller nya krav på miljöbedömning av planer och program. Planer ska genomgå en miljöbedömning om deras genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. ÖP 2006 måste inte miljöbedömas eftersom den beräknas antas innan övergångsbestämmelserna går ut 21 juli 2006. I miljöbalken anges vad en miljöbedömning är och att ett dokument som kallas miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. MB innehåller bestämmelser om såväl procedur för miljöbedömningen som innehåll i MKB:n.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöeffekterna ska kunna bedömas tidigt i besluts- och planeringsprocesser.

Översiktsplanen innehåller inga dramatiska förändringar beträffande användningen av mark och vatten. Flertalet markreservat för bebyggelse har diskuterats tidigare. Flera hade stöd i den förra översiktsplanen. Den kommande planperioden kommer sannolikt att medföra förändringar och moderniseringar inom redan planlagda områden i takt med att bebyggelsen gradvis anpassas till nya behov. Åtgärder som föreslås i planen kan komma att kräva miljökonsekvensbeskrivning. Ibland kan konsekvenserna av en föreslagen åtgärd inte förutses förrän en noggrannare detaljstudie utförts t ex inom ramen för en MKB i samband med detaljplanering och byggande.

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås.

Frisk luft

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.

Utvärdering

Ca hälften av koldioxidutsläppen i Vårgårda kommun kommer från vägtrafik. Resten kommer från uppvärmning och övrig energianvändning i hushåll och industri. Genom den i översiktsplanen föreslagna utbyggnaden kan en marginell ökning av trafiken och uppvärmningsbehovet antas. Samtidigt blir bilarna mer miljövänliga och en övergång till förnyelsebara bränslen pågår. Fjärrvärmens ska utökas och övergå till förnyelsebara bränslen. Gång- och cykelbanor ska minska bilanvändandet och utbyggnad av verksamheter ska minska pendlingen. Resandet i kollektivtrafiken väntas öka.

Genomförandet av översiktsplanen bör inte motverka möjligheterna att uppnå miljömålet.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Utvärdering

Fosfor är det största problemet i sjöar och vattendrag i kommunen. Enskilda avlopp och jorderosion från jordbruksmark är två viktiga orsaker till för höga fosforhalter. Översiktsplanen kan ge vägledning för hur övergödningproblemet ska hanteras men kan endast marginellt påverka de verksamheter som orsakar de faktiska utsläppen. Genomförandet av översiktsplanen bör inte motverka möjligheterna att uppnå miljömålet.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Utvärdering

För att uppnå målet krävs en rad olika åtgärder såsom kalkning av sjöar mm. I översiktsplanen finns riktlinjer och bestämmelser till skydd för sjöar och vattendrag.

Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Utvärdering

De flesta våtmarkerna i kommunen har bildats genom försumpning och består till större delen av mossar. Värdefulla våtmarker ska bevaras och skydd i form av råd och riktlinjer finns i översiktsplanen. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Giftfri miljö

Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Utvärdering

Kemiska ämnen och metaller som skapats eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller miljön. En handlingsplan för förorenad mark har antagits av kommunfullmäktige. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Utvärdering

Det finns stora mängder grundvatten som är av god kvalitet i Vårgårda. Hela den kommunala vattenförsörjningen är baserad på grundvatten. På sina håll, framförallt i de södra och nordvästra delarna är grundvattnet dock kraftigt försurningspåverkat. Ett arbete pågår med att fastställa skyddsområden för samtliga kommunala vattentäkter. Lokaliseringen av bebyggelse ska planeras så att grundvattenkvantiteten och -kvaliteten inte äventyras. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Utvärdering

57 procent av kommunens yta täcks av skog. Andelen lövskog är 3,6 procent av kommunens yta. Ett delmål är att antalet värdefulla skogsbiotoper med skydd i form av reservat, biotopskydd eller naturvårdsavtal, ska öka. Skydd i form av råd och riktlinjer finns i översiktsplanen. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Utvärdering

I vår miljö utsätts vi för olika strålningskällor. Exponering för vissa naturligt förekommande strålkällor kan vi påverka som t ex radon och UV-strålning. Av alla strålningskällor är det UV-strålningen från sol och solarier som påverkar vår hälsa mest. Det finns även strålningskällor som skapats genom människans aktiviteter t ex kärnkraft, elektromagnetiska fält från t ex kraftledningar, mobiltelefoner samt avfall från radioaktiva ämnen som används i sjukvården och industrier. Skydd mot några strålningskällor i form av råd och riktlinjer finns i översiktsplanen. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Utvärdering

19% av kommunens landyta utgörs av jordbruksmark. Nästan hälften av jordbruksmarken har länsstyrelsen bedömt som värdefulla odlingslandskap med stora natur- och kulturvärden. Kommunen verkar för att bibehålla de kvaliteter som finns i inventerade ängs- och hagmarker. Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark ska öka. Skydd i form av råd och riktlinjer finns i översiktsplanen. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anlägg-

ningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Utvärdering

För god bebyggd miljö finns bland annat följande delmål:

Planeringsunderlag för fysisk planering och samhällsbyggande, skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, minskat buller, uttag av naturgrus, minskat avfall, standard på avfallsdeponier, energianvändning mm i byggnader och god inomhusmiljö.

Översiktsplanen syftar till att åstadkomma en god bebyggd miljö. De flesta av ovanstående punkter har behandlats i översiktsplanen. Angivna mål och riktlinjer i planen utgör direktiv för det fortsatta planarbetet. Genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet.

Sammanfattande bedömning

För de flesta miljö kvalitetsmål gäller att genomförandet av översiktsplanen bör kunna medverka till att uppnå miljömålet. Den bedöms inte i något fall motverka möjligheterna att uppnå miljömålen. En förutsättning är naturligtvis att tillräckliga medel ställs till förfogande för genomförande.

Konsekvensbeskrivning

Inledning

Utveckling är att inse alla resursers verkliga värde och kunna planera utifrån detta. Utifrån Vårgårda kommuns vision att skapa en god framtida utveckling har fokus lagts på att ta fram strategier för sju utvecklingsområden:

- boende,
- näringsliv,
- infrastruktur,
- hälsa och trygghet,
- utbildning,
- miljö
- kultur och fritid.

De sju utvecklingsområdenas ingående delar är resultatet av lång kommunal planering och diskussion. Således är konsekvensbeskrivningens delar redan utvalda som prioriterade delar för Vårgårda kommuns ambition och strategier.

Utvecklingsområdet miljö såsom begrepp hållbarhetsperspektiv (brett tolkat) skall enligt Vårgårda kommun, integreras i alla mål vilket innebär att alla mål måste bedömas utifrån flera aspekter, inte bara ekologiskt (vilket redovisas specifikt i kap 8 där de viktigaste miljömålen samt utbyggnadsområdena är bedömda) utan även ekonomiskt, socialt, kulturellt samt ur barnperspektiv för att få en så heltäckande bedömning som möjligt. Det innebär en bedömning av alla aspekter internt lika värderade.

En god livsmiljö för människor är ett brett begrepp vilket kan innebära olika saker för olika individer men vissa behov är lika för alla. Vad som menas i denna beskrivning är att det är viktigt att man ser till alla parametrar som har och kan ha betydelse för den enskilda individen i kommunen t ex fysisk och psykisk hälsa, boendemiljöer samt tillgång till natur- och kulturmiljöer.

Miljöperspektiv

Sociala konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Barnperspektiv

Kulturella konsekvenser

Läsanvisning

Konsekvensbeskrivning innebär för Vårgårda kommun att dess intentioner och strategier för att uppnå satta mål inom den kommunala planeringen bedöms. Nedan finns en beskrivning och tolkning av de fem parametrar utifrån vilka målen bedömts. Parametrarna är:

Miljöperspektiv

Det övergripande målet är att utvecklingen ska anpassas till vad naturen tål. Begreppet uthållig utveckling kan innebära flera saker. En uthållig utveckling måste baseras på att resurser inte överutnyttjas under en begränsad tid och ett uthålligt system genererar inte oacceptabel nedsmutsning. Det finns flera miljömål men i grund och botten handlar det om några enkla regler som människan bryter mot och som rubbar balansen samt omöjliggör ett långsiktigt hållbart samhälle. Det lokala miljömålet om ett långsiktigt uthålligt samhälle att : Vi skall tillfredställa våra generationsbehov utan att förstöra möjligheterna för kommande generationer att tillfredställa sina behov. Detta kan sammanfattas i tre villkor: undvik att använda ämnen från jordskorpan (t ex. olja, kol, naturgas, tungmetaller)

Undvik ämnen som naturen har svårt att bryta ner (t ex freoner, pcb, flamskyddsmedel) Var rädd om naturen (kvaliteten, kvantiteten och den biologiska mångfalden). Här menas t ex utfiskning, skogsskövling och andra åtgärder som tar ut mer än vad naturen klarar av att återskapa.

Sociala konsekvenser

Ett socialt hållbart samhälle är ett stabilt dynamiskt samhälle där människor har möjlighet att försörja sig och känner sig trygga och delaktiga i samhällsutvecklingen. Folkhälsa och utbildning är viktiga aspekter för att bidra till integration, jämställdhet och främja mångfald inom många områden.

Ekonomiska konsekvenser

Ekonomiska bedömningar av ett strategidokument som ÖP behöver göras ur flera aspekter, från ett översiktligt övervägande utifrån ett brett samhällsekonomiskt synsätt till effekter på kommunalekonomi och exploateringsökonomi i områdesprogram och detaljplaner. Den ekonomiska bedömningen som gjorts är en övergripande bedömning där målet att uppnå en hållbar ekonomisk utveckling i detta fall innebär en hushållning med resurser, att använda rätt resurser och att kunna använda dem så länge som möjligt.

Barnperspektiv

Bedömningen av de mål som har tagits har utgått från ett antal kriterier. Ur barnperspektiv har utgångspunkten varit: ett samhälle att leva och växa upp i, för och med trygga barn, är ett samhälle som troligtvis också är bra för vuxna. Hur det ser ut i barnens närmiljö påverkar inte bara barnens fysiska hälsa utan också deras förmåga att lära och att använda sina kunskaper samt att leka och utforska utan risk för skada eller övergrepp. Det är viktigt att lekplatserna finns i närheten av barnens bostäder och att barnen kan vara trygga där. Leken med andra barn hjälper till att utveckla de fysiska, sociala och mentala färdigheter de behöver i livet. Att leka är livsviktigt för alla barn, och särskilt för barn med funktionshinder.

Barn behöver också utrymme och alla barn har inte möjlighet att få bo på stora ytor. Kan man göra i ordning små lekplatser, fotbollsplaner eller andra mötesplatser där barn kan mötas och kanske bara sitta och titta på vad som händer runt omkring, kan detta lätta på den press det innebär att bo trångt. Denna typ av fria ytor kan också bidra till att omgivningen blir säkrare. Det är även viktigt under barnens uppväxtår att kunna känna sig delaktiga i samhället, att det finns saker att göra, någon som lyssnar och möjlighet att påverka sin tillvaro och att få känna framtidstro.

Kulturella konsekvenser

Kultur är nog ett av de ord som är allra svårast att förklara. Det beror på att kultur kan vara så många olika saker. Att saker görs på samma sätt i ett land eller på en plats är kultur. Att många människor till exempel bor i röda stugor med vita knutar, målar ägg till påsken och badar bastu är kultur. Det är en form av kulturarv. Vårt sätt att prata med varandra hör också till kulturen. Allt sedan människan för första gången använde ett verktyg eller en metod för födan eller nöjet började man addera till kulturen och vårt kulturarv. Kultur så som människan känner den i dag är även utbildning, antropologi och social vetenskap och den är generellt involverad i politiken. Kultur är ett tvärsnitt av historien.

Varför barnkultur är viktigt är att när de får bekanta sig med olika kulturformer även får en inblick i hur man lär känna och värdesätta kulturarvet, de får en historisk bakgrund till varför människor lever och verkar som de gör idag. Ett bevarandevärd kulturobjekt är något unikt eller ovanligt som är värdefullt att skydda för framtiden och bevara åt kommande generationer därför att det berättar något väsentligt om den mänskliga kulturhistorien. De är oftast byggnader och monument, men kan även vara ett levande kulturlandskap. Den bedömning som gjorts av de mål som satts upp bygger på ovanstående kriterier men är inte helt komplett då det ligger i sakens natur att inte kunna bedöma vad som går till historien eller inte.

Boende

Kommunen ska ställa krav på hållbara lösningar för ny bebyggelse och annan användning av mark och vatten.

- Utvecklingsområdet miljö är det övergripande målet och är genomgående för Vårgårda kommuns arbete.
- Estetik och ekologiskt hållbara material, tekniska system och nyttjande för nya bostadsområden.
- God planering av kommunens resurser ger på lång sikt en hållbar ekonomi.
- Genom att kommunen verkar för hållbara lösningar ger detta ett mervärde till kommande generationer
- Säkerställande av natur och kulturmiljön i kommunen samt ger förutsättningar för att miljömålet god bebyggd miljö uppnås

Inventera, marknadsföra och aktivt arbeta för attraktiva boendemiljöer i hela kommunen.

- Krav vid både företagsutveckling och nyetableringar i kombination, med ett gott miljömässigt resultat för samtliga.
- Skapar en positiv självbild, skapar stolthet för sin bostadsort och ett ökat mervärde både för boende samt inflyttande.
- Kostar pengar på kort sikt men skapar mervärden i kommunen både för individen som flyttar in samt för kommunen pga ett ökat skatteunderlag
- Ett attraktivt boende är bra för både barn och vuxna, skapar social välfärd under uppväxten.
- Skapar ett ökat intresse för Vårgårda kommun i turistsammanhang samt öka mer

Arbeta med bostäder för ungdomar.

- Risk frångås att förlora ungdomar och en levande stad på bekostnad av ”billiga” bostäder vilket innebär en risk att ej uppnå Miljömål God bebyggd miljö i alla dess delar.
- I all byggnation skall förnyelsebart material användas i största möjliga grad. Möjlighet kan finnas att bygga med alternativa byggnadsmetoder.
- Ett ökat kvarboende är positivt för det sociala livet då det blir en större åldersmässig blandning
- Motverkar utflyttning i unga år, men ställer krav på möjlighet att studera och arbeta i kommunen eller på pendlingsavstånd. Ger möjlighet för ungdomar från andra kommuner att välja gymnasium i Vårgårda.
- Barn kan i tidig ålder ha möjlighet att välja ett eget boende om omständigheterna så kräver.
- En ökad andel unga kan ge ett mer levande och diversifierat kulturliv.

Kommunen ska verka för att områden för helårsboende tillskapas i sjönära lägen.

- I de lägen som föreslås, se karta 17-21, finns idag utbyggd infrastruktur samt vissa bussar och skolskjuts. Är motstående mot målet att bygga nära goda kommunikationsmöjligheter och kan förutsetta bilinnehav.
- Fritidsområdena blir levande året om vilket möjliggör för en bättre kommunal service.
- Attraktiva tomter skapar köpkraft och det är bra att människor kan bosätta sig permanent i Vårgårda som tidigare bara bott under säsonger.
- Kan ge upphov till långa skolvägar och avstånd för vänner vilket gör att föräldrarna måste köra.
- Rena fritidshusområden blir som kulturell formart utrotningshotad.

Den fysiska miljön samt boendemiljön ska utformas med god tillgänglighet för alla grupper.

- Ombyggnation kräver resurser vilket är viktigt att tänka på tidigt i planeringsprocessen dvs. vårgårda kommun skall arbeta med långsiktig hållbar planering. Mest ekologiskt och ekonomiskt hållbart än ”snabba” lösningar.
- En social och åldersmässig blandning i boendemiljön skapar trygghet och levande samhällen. Motverkar segregation.
- Erfarenheter visar att socialt välmående samhällen även påverkar ekonomin i positiv riktning. Tillgänglighet kan även vara ekonomisk och det är viktigt att arbeta för en blandning av bostadstyper.
- Viktigt att tänka på säkerhetsaspekter i närmiljön redan vid planeringsstadiet, den fysiska utformningen bör vara anpassad för barn.
- Viktigt att ge förutsättningar för naturliga mötesplatser. En ökad social blandning skapar ett ökat kulturutbyte och möten människor emellan.

Värna om de värden som finns i befintliga områden vid bebyggelseutveckling.

- Risk finns att detta mål står mot utbyggnads mål. En exploatering av får ej ske på bekostnad av naturmiljökaraktär.
- Viktigt att identifiera de ursprungsvärden som gör Vårgårda unikt vid varje möjlig utbyggnad för att dessa inte skall gå förlorade utan ge grund för en stabil och socialt accepterad utveckling.
- Ur ekonomiskt perspektiv är det positivt att kontinuerligt underhålla befintliga miljöer även om kostnaderna för anpassningar av nybyggnation kan ses som kostnader för varje enskilt projekt.
- Kulturella värden bör utvecklas med varsamhet för att kommande generationer skall få möjlighet att lära känna sin hembygd.
- Kulturella värden kan bättre tas tillvara genom att anpassa ny bebyggelse till den befintliga fysiska miljön vilket kan ge en spännande variation av arkitektur.

Lokalisering av ny bebyggelse ska gå att förena med riksintresse genom att berört markområde används utan att skadas.

- Möjliga områden där nybyggnation av enstaka projekt kan prövas är Hägrunga och Tumberg se sid 101 R1, Finns risk att riksintressets inte tillgodoses i tillräckligt hög grad vid exploatering vilket kommer kräva en grundlig utredning.
- Skapar möjligheter till vackra bebyggelseområden utformade i måttfull skala och med god arkitektur
- Ger ett ökat underlag för försäljning av attraktiv mark. Risk att ekonomiska intressen tar över vid byggnation eller att processen blir för kostsam för att etablering skall vara intressant.
- Ger barn möjlighet att bo i en attraktiv miljö vilket kan ge en förståelse för natur och kulturarv.
- Risk att kulturarv får vika för ekonomi men kan även ge ett ökat intresse för bevarandet.

Nytt boende ska etableras där det redan finns goda kommunikationsmöjligheter.

- Bra för miljön om det redan finns infrastruktur och möjligheter att åka kollektivt. Utbyggnation i tätorten föreslås bl a i Algustorp och Fagrabo se karta 13. Nybyggnation i Fagrabo kan beroende på tillfartsalterantiv innebära, en ngt längre bilväg till centrum men bedöms ändå vara ett centralt läge då GC-väg får en kortare sträckning. Strategin är något motstående mot strategin att bygga i sjönära läge samt fritidshusområden även om de områden som bedöms vara möjliga att komplettera redan idag har en utbyggd infrastruktur samt möjlighet till viss kollektivtrafik.
- God tillgänglighet genom närhet till kommuniker, kollektivtrafik, vägar, gc-vägar skapar möjlighet för ökade sociala kontakter.
- Utnyttjande av befintlig infrastruktur vid nybyggnation minskar behov av nyinvesteringar vilket minskar det enskilda projektets kostnader.
- Kortare skolväg samt bättre möjligheter att själv transportera sig till bl a fritidsaktiviteter.
- Mindre intrång då inte ny mark behöver tas i anspråk.

Kommunen ska verka för att befintliga bostadsområden blir mer attraktiva.

- Viktigt att upprusta även befintliga bostadsområden och i processen göra dem så ekologiskt hållbara som möjligt vilket kan vara en utmaning.
- Om möjligt är det bra att stimulera till engagemang i sitt boende. En vacker fysisk miljö är bevisat bra för folkhälsan och ger ett socialt ansvarstagande för sin hemmiljö.
- Attraktivare boende i hela kommunen ger fler inflyttande, fler som trivs och mår bra vilket kan leda till en bättre finansiell balans.
- En fysiskt vacker miljö är lika bra för barn som för vuxna om inte bättre då barn oftare än vuxna leker i den. Vid upprustning och ombyggnation är det viktigt att värna befintliga lekplatser eller ersätta sådana.
- Ett attraktivt boende gör att människor tenderar ta hand om sin omgivning på ett bättre sätt vilket ger en kulturvårdande effekt.

Kommunen ska underlätta omvandling av fritidshusområden till helårsboende.

- En omvandling från ett samlat fritidsområde till helårsboende kan komma att kräva gemensamhetsanläggningar för avlopp samt bättre infrastruktur. Ett område som bl a kan komma i fråga är Horla se sid 70 samt karta 19.
- Skapar trygghet och minskar risken för bl a brott med fler helårsboende i redan befintliga områden.
- Ger ett ökat skatteunderlag då fler blir helårsboende i kommunen. Vid omvandling utnyttjas redan exploaterad mark vilket ger mindre kostnader än vid nybyggnation av infrastruktur. Ökade krav på kommunen gällande skolskjutsar
- Möjligheter för föräldrar att ha hus i trevlig miljö men kan vara nackdel genom att det blir längre till skolan
- Fritidshusområden som fenomen kan komma att få kulturhistoriska intressen då fler och fler av dessa områden omvandlas till helårsboende.

Näringsliv

Vårgårda ska kunna erbjuda attraktiv planlagd mark för företag. Kommunen ska även aktivt arbeta för bra lokallösningar.

- De områden som är aktuella för lokalisering av företag har närhet till bra infrastruktur och möjligheter till samverkan med andra företag, detta är bra för miljön då samordningseffekter kan göras av bl a inköp av bättre miljömässig teknologi samt logistikvinster.
- En ökad diversitet av företag ger en ökad blandning av kompetenser och olika typer av arbetstillfällen vilket skapar möjlighet för fler att ta sig in på arbetsmarknaden.
- En effektiv utbyggnad leder till lägre kostnader vilket ger en bättre utveckling av näringslivet.
- Bra för anställda som är föräldrar om fler arbetsplatser tillkommer och möjlighet ges att arbeta närmare hemmet, vilket är bra för barnen.
- Om man bor och verkar på en plats är det troligare att man utnyttjar det befintliga kulturutbudet vilket ger en grund för att kunna utveckla detta.

Ökad samverkan mellan olika parter för att främja ett positivt företagsklimat, utveckla befintliga företag, öka antalet nystartade företag samt öka differentieringen av näringslivet i kommunen.

- Samverkansformer kan leda till god företagsutveckling, ex. samlokalisering, mer effektiva energi- och transportlösningar.
- Samarbete skapar bra grogrund för nyetableringar och möjlighet till mervärdesvinster. Trygghet för företagen att veta var de kan få hjälp snabbt.
- Ökad differentiering bland olika typer av företag ger en stabilare arbetsmarknad samt blir okänsligare för konjunktursvängningar.
- En större samt mer differentierad arbetsmarknad för föräldrarna ger en större chans att man kan bo och arbeta i kommunen vilket ger möjlighet till fler timmar hemma för föräldrarna.
- Om man bor och verkar på en plats är det troligare att man utnyttjar det befintliga kulturutbudet vilket ger en grund för att kunna utveckla detta.

Vårgårda kommun ska erbjuda bra kommunal service.

- En bra kommunal service gällande ex. energirådgivning och byggrådgivning med kunskaper om hållbara lösningar är en förutsättning för att hjälpa invånarna hitta bra miljöbra lösningar.
- För kommuninnevånarna innebär detta att fler saker kan uträttas nära där man bor. En god kommunal service är också ett konkurrensmedel för att få fler inflyttade.
- För att locka nya och utveckla befintliga företag krävs en bra kommunal service.
- Bra barnomsorg samt skola skapar en bra grund för barnens uppväxt vilket ger vinster senare i livet.
- I detta ingår att även erbjuda möjlighet till kulturella aktiviteter.

Arbeta aktivt för att marknadsföra Vårgårda för både företagande och boende.

- Möjlighet att uppnå särprägel som en kommun som värnar om god utveckling för företag, kommun, dess invånare och dess naturmiljö, kultur miljö etc.
- Skapar en positiv självbild och en samhörighetskänsla både för boende samt inflyttande.
- Kostar pengar på kort sikt men leder till ökade skatteintäkter samt företagsetableringar vilket i sin tur ger underlag för bättre service vilket leder till att än fler vill bosätta sig i Vårgårda.
- Ökade skatteintäkter ger en större möjlighet till ett ökat serviceunderlag.
- Mer folk som bor och verkar i kommunen leder till ett större utbud samt större krav på vad som bör finnas nära.

Infrastruktur

E20 och Rv42 ska utvecklas som huvudstråk.

- Transporter på väg är inte förenligt med en hållbar utveckling men vägarna behövs för utvecklingen av Vårgårda. Ökad tillgänglighet är lika med en ökad mobilitet vilket innebär fler transporter, däremot kan detta kombineras med ökad samtransportering, lagerhantering och logistiska vinster.
- Vårgårda knyts närmare storstaden Göteborg/Borås gäller både bilpendling men framförallt godstransporter. Skapar mer buller och utsläpp.
- Ger större möjligheter för inflyttning och industrietablering.
- Barnfamiljer kan bosätta sig i högre grad i Vårgårda.
- Det kan innebära en kulturell utarmning av Vårgårda då storstadsutbudet blir mer tillgängligt. Men innebär samtidigt att Vårgårda kan ta del av storstadsutbudet. Kulturmark tas i anspråk för vägutbyggnad.

Främja trafiksäkerhet, tillgänglighet och framkomlighet för alla trafikantgrupper

- Trafik som flyter utan onödiga avbrott ger mindre utsläpp, men arbeta för att alla trafikslag skall ges lika status.
- Mer harmonisk trafikrytm ger mindre incidenter och ökar individens trygghetskänsla i Vårgårdas trafikmiljö.
- All trafikplanering kostar i investering men ger mervärden i form av mindre olyckor som belastar den kommunala sjukvården.
- Säkrare vägar till skola och fritid. Viktigt att lära barn tidigt att navigera i trafikmiljön.
- Inga kända konsekvenser i dagsläget.

Gång och cykelvägar skall byggas ut så att fler väljer att cykla.

- Mindre föroreningar ger bättre luft.
- Motion är viktigt för folkhälsan.
- Nybyggnation av infrastruktur kostar initialt men kan ge tillbaka i form av ökad folkhälsa.
- En vilja och lust till fysisk aktivitet grundläggs tidigt och det är därför viktigt att stimulera barn till rörelse. Cykelbanor ökar också möjligheten för barn att själva kunna transportera sig säkert mellan aktiviteter.
- I Vårgårda värnas cykeltraditionen och dess kultur vilket åtgärder för att underlätta cykling skulle kunna ge uttryck för.

Vägar och gator skall ses över i kommunen med hänsyn till trafiksäkerhet

- Kan medföra åtgärder vilka gör ingrepp i miljön t ex i form av ökat antal belysningsstolpar. Starkare belysning kan ge störningar för närboende.
- Minskad olycksrisk och begränsning av skadeverkning vid olycka.
- Initial kostnad samt ökad driftskostnad ex vid ökad belysning.
- Säkrare trafikmiljöer ger tryggare föräldrar.
- Inga kända konsekvenser i dagsläget.

Västra stambanan ska utvecklas för ökad kapacitet.

- En utvecklad pendling och utökade möjligheter till en utvecklad godstransport på järnväg är ett viktigt steg mot en hållbar utveckling.
 - In- och utpendling för Vårgårda gör att Vårgårda blir en integrerad del i storstadsregionen vilket kan ge både negativa som positiva effekter.
 - Göteborgare kan bo billigare i Vårgårda även om huspriserna stiger. Fler boende ökar skatteintäkterna och ger ett bättre underlag för kommunal service.
 - Barnfamiljerna kan i högre grad bosätta sig i Vårgårda.
 - Det kan innebära en kulturell utarmning av Vårgårda då storstadsutbudet blir mer tillgängligt. Men innebär samtidigt att Vårgårda kan ta del av storstadsutbudet.
- Kollektivtrafiken ska utvecklas så att fler väljer att åka kollektivt.*

- Viktigt att få minskad användning av fossila bränslen.
- Ett ökat kollektivt utbud gör det möjligt att bo i Vårgårda utan att ha bil, detta innebär både en miljövinst samt möjlighet för människor med mindre medel att kunna pendla både inom och utom Vårgårdas gränser. Kollektivtrafiken bör anpassas för att människor med olika funktionshinder skall kunna nyttja denna.
- Kollektivtaxorna kan förväntas sjunka. Inflyttning från städerna förväntas öka. Mer arbetstillfällen för Vårgårdabor.
- Ungdomar kan bo kvar längre i Vårgårda och efter fortsatta studier flytta tillbaks i större utsträckning än idag. Barnfamiljerna kan i högre grad bosätta sig i Vårgårda. Ungdomar får ett mer utvecklat miljötankande. Det underlättar även för ungdomar att träffas inom kommunen.
- Det kan innebära en kulturell utarmning av Vårgårda då storstadsutbudet blir mer tillgängligt. Men innebär samtidigt att Vårgårda kan ta del av storstadsutbudet.

Bredband till alla.

 Utbyggnad av kabelnätets negativa konsekvenser är att det ger en större materialåtgång samt att resurser krävs för att bygga om. De positiva aspekterna överväger dock då transportbehov kan minska.

 De sociala klyftorna kan öka när nästan alla får bredband. Kvalificerat arbete från hemmet kan ske i Vårgårda. Risk att spelberoende samt andra avigsidor med internet ökar

 Fler inflyttade med möjlighet att arbeta hemma ger större skatteintäkter. Ger möjlighet till teknikintensiva företag att etablera sig. Ger större möjlighet till distansutbildning. Stora kostnader för kommunen vilket gör att andra verksamheter kan bli lidande.

 Ger möjlighet till distansutbildning och kunna bo kvar hemma. Risk att kunna bli mer ojämnt då det finns de som inte alls har dator hemma.

 Spelberoendet ökar, det internationella utbytet har möjlighet att öka. Lättare att ta del av kulturutbudet i världen. Ökade möjligheter att arbeta

Vårgårda skall verka för utbyggnad av gemensamma lösningar för VA och fjärrvärme

 Kommunen får en bättre kontroll över utsläpp, produktion och hantering av vatten samt energi. Tung trafik till fastigheter minskar då bla tömning av egna privata septitankar inte behövs. Fjärrvärme ger dessutom mindre utsläpp än egna pannor, ex olja samt ved.

 Inga kända konsekvenser i dagsläget

 För individen kan krav på anslutning till gemensamhetsanläggning vara kostsamt. Även för kommunen är dessa investeringar dyra och kan komma att kräva en utbyggnad av reningsanläggningar.

 Renare miljö gynnar framtida generationer.

 Inga kända konsekvenser i dagsläget.

Hälsa och trygghet

Vårgårda ska samverka med andra vårdgivare för att trygga en god och säker vård.

 Inga kända konsekvenser i dagsläget.

 Kan vårdas där man bor, möjlighet till kvarboende i egna hemmet.

 Effektivare vård av rätt vårdgivare i tidigt skede är mindre kostsamt.

 Kan vårdas där man bor, möjlighet till kvarboende hemma.

 Större språkkunskaper bland vårdgivare kommer att behövas.

Vårgårda ska arbeta drogförebyggande tillsammans med andra samhällsaktörer.

 Inga kända konsekvenser i dagsläget.

 Mindre misshandel och förstörelse. Mindre sjukvård och följsjukdomar. Fler ”hela” familjer minskar risken för social utslagning.

 Fler som kan arbeta och som slipper bidrag samt sjukvård vilket är väl investerade pengar ur ett långsiktigt perspektiv.

 Färre barn och ungdomar som börjar med droger. Tryggare barn i hela familjer.

 Kulturella arrangemang som är drogfria. Information om droger och dess inverkan på ett tidigt stadium.

Ökat samarbete mellan utbildningsförvaltningen, MVC, BVC, socialförvaltningen, psykiatrin och frivilligorganisationer m fl. Detta med fokus på barnens situation. Samverkan mellan psykiatrivårdens olika aktörer för psykiskt långtidssjuka samt barn- och ungdomspsykiatrin.

 Inga kända konsekvenser i dagsläget.

 Barn slipper hamna mellan olika ansvarsområden. Barn som mår bättre och får en bättre skolgång.

 Behovet styr, men effektivt samarbete ger rätt resurser och insatser tidigt och det är mindre kostsamt.

 Barn slipper hamna mellan olika ansvarsområden. Barn som mår bättre och får bättre skolgång. Träffpunkt (mötesplats för föräldrar och små barn) som ev. blir familjecentral.

 I dagsläget ser vi inga konsekvenser.

Kommun och polis ska samverka i det brottsförebyggande arbetet.

 God livsmiljö för både människor och natur.

 Skapar en större trygghet för invånarna.

 Krävs resurser (främst polis) åtminstone i ett inledningskede. Minskning av brottslighet ger en bättre samhällsekonomi.

 Trygghet och färre barn/ungdomar som hamnar i kriminalitet.

 Individer som känner sig trygga är ute i samhället mer, t ex på kvällar.

Skapa bästa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för Vårgårdas hela befolkning.

God livsmiljö för både människor och natur.

Friskare och gladare människor, trygghet för personer med språkproblem att förstå diagnos och behandling. För att uppnå en jämlik hälsa krävs det att det satsas resurser som även ger resultat för kvinnor, barn invandrare och personer med funktionshinder.

Fler kan arbeta och färre sjukdagar.

Friskare barn, lättare att koncentrera sig i skolan.

En god hälsa är en förutsättning för ett samhälle att utvecklas o växa.

Dagtidverksamhet och aktiviteter ska erbjudas för att skapa sociala sammanhang och trygghet för personer med funktionshinder, psykisk ohälsa och äldre

God livsmiljö för både människor och natur.

Mår bättre när man får finnas med i ett socialt sammanhang. Den psykiska ohälsan kan minskas med fysiska förbättringar.

Mindre sjukdom, mindre hjälp när man har något vettigt att göra, fler som arbetar.

Ungdomar med tex funktionshinder får nära lösningar (i Vårgårda) och får ett socialt sammanhang där de bor.

Kulturella upplevelser av alla slag, dans, musik, teater, läsning, motion att delta i.

Enskilda boende för äldre som är anpassade till olika livssituationer ska erbjudas och med närhet till den service som den enskilda behöver.

God livsmiljö för både människor och natur.

Möjlighet att välja efter sin situation, möjlighet att klara sin livsföring själv längre.

Kostar att bygga anpassade boenden då dessa skall anpassas till flera olika funktionshinder, färre/effektivare kommunala insatser blir billigare. Service som helst ska finnas i närhet, tex närlivs, hårfrisör är privata företagare som måste vilja etablera sig där, kommunen kan inte styra det.

I dagsläget ser vi inga konsekvenser.

Medverkande av frivillig organisationer för aktiviteter. Kulturella upplevelser och aktiviteter på nära håll.

Aktivt arbeta för ökad trygghet och säkerhet.

God livsmiljö för både människor och natur.

Trygghet för invånare vid vistelser på allmänna platser.

Vissa saker som behöver åtgärdas kostar pengar (belysning, staket, cykelbanor).

Trygga barn mår bättre, får en bättre skolgång samt uppväxtmiljö.

I dagsläget ser vi inga konsekvenser.

Kommunen ska verka för den enskildes rätt till arbete, boende, rekreation, socialtjänst etc.

God livsmiljö för människor och natur.

Arbete ger mervärdes känsla. Eget boende är en trygghet. Viktigt att veta var man vänder sig för att få hjälp och att man får den hjälp man har rätt till. Ökar individens tillit till samhället.

Att få det man har rätt till kostar ofta pengar i form av bidrag men på lång sikt om man arbetar rätt så ger det en individ som klarar sig själv.

Så lika uppväxtvillkor som möjligt.

I dagsläget ser vi inga konsekvenser.

Arbeta för ökad allmän förståelse för personer med funktionshinder och psykisk ohälsa

Inga kända konsekvenser i dagsläget.

Funktionshindrade personer känner sig delaktiga i samhället. Färre förutfattade meningar och färre felaktiga uppfattningar.

Bidrag till frivilligorganisationer för bra satsning på informationsspridning. Arbeta med tydlig informationsspridning från kommunens sida, kunskapsbank kräver resurser.

Möjlighet att ta del av kommunens utbud trots funktionshinder. Viktigt för att få en meningsfull tillvaro.

Få ut information för förståelse på ett lätt och trevligt sätt. Kulturella byggnader och platser för fritidsaktiviteter planeras utifrån denna kunskap och anpassas så att dessa blir tillgängliga för så många som möjligt.

Kommunen ska verka för att berörda individers behov på ett tillfredsställande sätt tas med i samhällsplanering och bygglov.

- Demokratiaspekten är viktigast ur ett Agenda 21 perspektiv, viktigt att allas röster görs hörda i planprocessen. Däremot kan inte alla alltid få sina behov tillgodosedda då det i flera fall finns motstående intressen.
- Viktigt att det finns en tilltro till kommunens förmåga att fatta beslut samt handha ärenden, en genomgående tilltro både till politiker och tjänstemän från allmänheten.
- Demokratiska processer tar tid och kostar pengar men ett väl förankrat beslut ger en bättre planering på sikt.
- Möjlighet att ta del av kommunens utbud trots funktionshinder.
- Byggnader avsedda för kulturella verksamheter och platser för fritidsaktiviteter planeras utifrån att dessa skall vara anpassade för så många som möjligt.

Kommunen ska medverka i att skapa aktiva forum där ungdomars åsikter och engagemang kan påverka och forma (barnkonventionen).

- Viktigt att låta barn ta del av sin framtid, ur ett Agenda 21 perspektiv är det sociala engagemang- et en förutsättning för ett miljöengagemang, mår man bra har man förutsättningar för att kunna ta hand om sin miljö.
- Ungdomar förstår att deras åsikter har betydelse. Frågor blir belysta ur ungdomsperspektiv. Ev skapa möjligheter till framtida politiskt engagemang.
- Möten, planering kostar men beslutsvägar kan bli kortare och fler är nöjda med beslutet när de varit delaktiga.
- Viktigt att inte bara starta nya forum utan att även använda sig av dem konkret ex elevråd.
- Viktigt att ungdomar känner ansvar för sin fritid och samhället de bor i .

Utbildning

Stimulerande lärandemiljöer.

- Kan vara en viktig parameter för att lära sig om sin närmiljö och hur man tar hand om denna
- Nödvändigt för individens perspektiv och utveckling.
- Välutbildade elever som tar aktiv del av samhällsutvecklingen.
- Trygga, aktiva, och initiativrika samhällsmedborgare, välmående individer som säger ja till livet.
- I dagsläget ser vi inga konsekvenser.

Ett aktivt kvalitetsarbete

- Innebär att miljöaspekten kommer med från början i allt från verksamhet till pappersåtervinning.
- Alla vet målen och vägen dit.
- Rätt saker för de resurser vi har.
- Eleverna når de mål som är satta i kursplaner och skolplan.
- Trygga, aktiva, och initiativrika samhällsmedborgare, välmående individer som säger ja till livet.

Elevinflytande och föräldrasamverkan.

- God livsmiljö för både människor och natur.
- Gott klimat, skola-hem utbildningen viktig framtidsfråga.
- Föräldrar väljer Vårgårdas skolor för sina barn.
- Ökad valfrihet för barnen. Respekt för allas åsikter.
- Trygga, aktiva, och initiativrika samhällsmedborgare, välmående individer som säger ja till livet.

Samverkan mellan kommunens alla skolformer.

- Ser inga konsekvenser i dagsläget.
- Elevens ”röda tråd” genom utbildningen, en helhetssyn på barnet.
- Bättre samordning till gagn för eleven, personal och utnyttjande av resurser.
- Elevens ”röda tråd” genom utbildningen, en helhetssyn på barnet.
- Ser inga konsekvenser i dagsläget.

Samverkan med det lokala arbetslivet.

- Ser inga konsekvenser i dagsläget.
- Framtidsperspektiv, framtidstro på vart vi är på väg. Bredare syn på samhället.
- Tillgodose den lokala arbetsmarknaden med arbetskraft.
- Framtidsperspektiv, framtidstro på vart vi är på väg. Bredare syn på samhället.
- Ser inga konsekvenser i dagsläget.

Miljö

Verka för att värdefulla naturområden vårdas och uppmärksammas

- Kan vara motstående mot kommunens vilja att exploatera i vissa områden. En ökad uppmärksamhet kan störa djurlivet under känsliga perioder.
- En vacker hembygd ökar attraktionskraften både för boende och möjliga inflyttande.
- Skötsel och underhåll kostar samt är ett långsiktigt ekonomiskt ansvar gentemot kommuninvånarna.
- Vackra miljörum kan användas i undervisningen.
- Att profilera Vårgårda som natur och kulturbygd är positivt ur turismsynpunkt samt för boendes möjlighet att få en vackrare miljö.

Antalet värdefulla skogsbiotoper som skyddas i form av reservat, biotopskydd eller med naturvårdsavtal skall öka.

- Viktigt att spara sk orörda områden för att ge skydd, minska människans intrång och genom detta öka den biologiska mångfalden.
- Dessa områden kan upplevas som ej skötta områden. Viktigt på plats informera kring syftet med skydd av området för att öka förståelse för dessa.
- Att ta fram planer och informationsmaterial för skydd av områden kostar utöver ev förvärv.
- Viktigt att barn tidigt få lära sig om skogens egenvärde och dess betydelse för livet på jorden.
- Viktigt att lära människor om allemansrätten, dess skyldigheter och rättigheter. Kan användas som en positiv aspekt i turistsammanhang.

Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark skall öka.

- Mindre bekämpningsmedel och mindre övergödning till vattendrag ger mindre gifter i maten.
- En ökad medvetenhet kring produktion av livsmedel ger möjlighet till aktiva val vid dagligvaruinköp. Detta underlättas om maten är närproducerad.
- En ökad närproduktion kan ge konkurrenskraftiga priser för ekologiskt odlade livsmedel. En ökad medvetenhet kring ekologiska produkter kan skapa en lokal marknad för dessa.
- Medvetna inköpsval hos vuxna överförs till barnen som lär sig att granska vad som konsumeras.
- Att byggnader såsom kvarnar som använts för livsmedelsframställning kan fortsätta brukas och bevaras som en levande del av kulturarvet.

Vårgårda skall aktivt arbeta med de lokala miljömålen fastställda april 2001.

- Även om det är viktigt att arbeta med de 14 miljömålen finns det en risk att ett starkt fokus på mätning av enstaka miljömål kan göra att beredskapen för nya miljöfaror ej uppmärksammas.
- För kommuninvånarna kan ett utökat skydd av miljön upplevas som en utökning av byråkratin i plansammanhang.
- Tillsyn och mätningar kostar.
- Målen kan leda till en möjlig hållbar utveckling och de lokala miljömålen kan göras till en aktiv del i skolan vilket barnen får med sig tidigt.
- Ett långsiktigt hållbar samhälle ger goda förutsättningar för ett rikt kulturliv.

Kultur och fritid

Stimulera till nya kulturformer.

- Naturmiljö är i stort kulturmiljö då allt människor gör är kulturyttringar. Att ”inte” ta hand om naturmiljö är också en kulturyttring.
- Mångfald i utbudet gör att fler får intressen. Fler typer av mötesplatser för alla ökar jämställdheten och skapar möjlighet för integration.
- Verksamhet kostar i initialskedet men ger mycket åt den enskilda personen. Ett ökat kulturellt utbud ökar attraktiviteten för kommunen.
- Ungdomsverksamhet och Musikskola är viktiga verksamheter för barn vilka skapar kreativa individer.
- Ett rikare utbud med fler föreningar skapar tillväxt i kommunen.

Biblioteket ska vara kunskaps- och informationscentrum.

- Möjlighet att påverka barn, ungdomar och på ett pedagogiskt sätt integrera miljöfrågor i den samhälliga debatten.
- Ger möjlighet till en mötes och informationspunkt, en demokratispegel där alla har möjlighet att ta del av vad som händer i samhället.
- Biblioteksverksamhet kostar.
- Utbildnings och kunskapssök underlättas och ger möjlighet att komma åt kunskapen gratis, är ej beroende av föräldrarnas ekonomi.
- Litteraturkännedom, möjlighet till mer jämställd kunskap med lättläst litteratur, video, IT. Kulturutbyte underlättas med en samlingspunkt.

Värna om, samt profilera natur- och kulturvärden, i bebyggelse och landskap.

- En natur och kulturguide samt en sk tätortsnära natur och kulturstig skall genomföras under år 2007-2008. Stigen skall bli kopplas till ”Golfbanan” Olstorp och Kyllingsåns dalgång, se sid 55.
- Bygga vidare på Vårgårdas profil, välmående och goda upplevelser.
- Skall skyddas vilket kostar arbete. Är gratis för allmänheten.
- Utbildning på alla stadier ger barn tidigt kunskap om sitt kulturarv och naturvärden.
- Viktigt för att få en historisk bakgrund. Skapar gemensamhetskänsla för sin hemort och visar vikten av att ha både tätort och land.

En kulturhistorisk utredning av värdefulla miljöer i Vårgårda kommun ska göras under planperioden.

- För att ta tillvara den värden som finns i Vårgårda och underlätta i planeringsprocessen samt bygglovsgivning.
- Skapar medvetenhet kring vilka miljöer som finns runt omkring och vilka som bör bevaras.
- Kostar arbete. Skyddsvärda miljöer och byggnader kan behöva medel.
- Medvetenhet kring sin historia, materialet kan användas i skolan som undervisningsmaterial.
- Kulturvärden beskrivs och skyddas, ger historisk bakgrund.

Stimulera till förenings- och landsbygdsutveckling

- Öppna landskap och bevarande av kulturlandskap kräver engagerade människor vilket är en riskfaktor då miljön blir beroende på återväxt och intresse från enskilda
- Med närhet och engagemang utvecklas både individen och bygden, större känsla för sin hembygd.
- Lokal utveckling ger möjligheter för individen att skapa något nytt vilket kan stimulera till nya arbeten.
- Cykelavstånd till de viktigaste funktionerna för barnet.
- Att man tar tillvara bygdens kultur.

Förebyggande hälso- och motionsaktiviteter.

- Ger en god livsmiljö för både människor och natur
- Alla mår bättre, vällevnadssjukdomar bekämpas.
- Bättre och effektivare arbetsdagar, friskare individ ger samhällsekonomiska vinster.
- Mycket viktigt i unga år då levnadsvanor grundläggs tidigt och många välfärdssjukdomar idag uppkommer allt tidigare i åldrarna
- Friskvård blir en form av kultur.

Ge intressenter möjlighet till påverkan av utbudet.

- Ger möjligheter att ställa krav på de aktiviteter som genomförs.
- Delaktighet. Många är med vilket är viktigt för att lära sig innebörden av demokratibereppet.
- Billigare och fler aktiviteter.
- Barn och ungdomar kan vara med och påverka vilket kan leda till bättre och mer förankrade förslag.
- Bilda föreningsråd, fler föreningar, fler kulturaktiviteter, större engagemang.

Stödja ungdomar och i samverkan skapa flera mötesplatser.

- Bidrar till en god bebyggd miljö, stärker demokratin.
- Fler engagerade ungdomar ger mindre förstörelse, mer demokrati.
- Kan kosta för kommunen.
- Att själv vara med och påverka samt skapa de arenor för möten som man vill använda ger aktiva barn/ungdomar med självförtroende.
- Fritidsgårdar ger positiv ungdomskultur.

Utveckla Tånga som övernattnings- och evenemangsort.

- En möjlighet att utveckla området vilket exponerar reservatet mer vilket kan vara positivt ur turistsammanhang samt ger möjlighet att informera kring dessa områdens vikt.
- En stor mötesplats för hela kommunen. Intressanta publikarrangemang ger fler besökare.
- Gör att Tånga blir ekonomiskt självbärande, stärker Vårgårda profilen och fler som besöker och handlar här.
- Ger ökade möjligheter till ungdomsaktiviteter (4H, bordtennis).
- Arrangemangsort, blir fler aktiva ledare. Samt möjliggör för fler föreningslokaler.

8. Bestämmelser och rekommendationer

Syftet med detta kapitel och bifogade karta (markanvändning, riktlinjer och rekom.) är att ge:

- En överblick över gällande planer och förordnanden som är styrande för prövning enligt PBL
- En överblick över de områden som kommunen kommer att detaljplanlägga eller belägga med områdesbestämmelser under tiden fram till 2015
- En redovisning av de områden där kommunen kommer att föreslå förordnanden enligt andra lagar under planperioden
- Riktlinjer för de allmänna intressen som bör beaktas vid prövning
- Rekommendationer till miljönämnden för prövning av bygglov och förhandsbesked inom områden som inte omfattas av planer och förordnanden
- Rekommendationer till fastighetsbildning inom samma områden

I detta kapitel finns också riktlinjer som kopplade till strategierna ska ge Vårgårda kommun en långsiktigt hållbar utveckling

Några begrepp

Samlad bebyggelse

Enligt PBL betraktas bebyggelse som samlad om bebyggelsegruppen utgörs av 10-20 hus, bebyggda på tomtarna som gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, grönområde mm. Samlade bebyggelse visas på karta 22, 23, 24 och 25.

Enligt PBL 8:4 medges vissa lättnader i bygglovskyldigheten för fastigheter som ligger utanför detaljplaner och annan samlad bebyggelse. Denna minskning av bygglovsplikten innebär att bygglov inte behövs för ombyggnader och mindre tillbyggnader (kompletteringsåtgärder) av en- och tvåbostadshus samt för fristående komplementbyggnader till dessa.

Kompletteringsåtgärder utan bygglov

I förarbetena till plan- och bygglagen framgår att man bör starkt betona tillbyggnadens eller den tillkommande byggnadens karaktär av komplement till den befintliga bebyggelsen på fastigheten. Tillskottet får inte vara så betydande att det kommer att dominera över det tidigare byggnadsbeståndet på fastigheten. Det ska alltså vara av en art och omfattning som gör att det underordnas huvudbyggnaden och det kan ensamt inte utgöra skäl för att bilda en ny fastighet.

Miljönämnden har i beslut 2002-11-12 angivit hur man tolkar rätten till kompletteringsåtgärder. För att en ny byggnad ska anses som komplementbyggnad, och därmed bygglovsbefriad, får den högsta tillåtna byggnadsarean vara 50 % av befintlig byggnads bruttoarea, dock högst 40 m² byggnadsarea. Bygglovsbefrielsen för tillbyggnad kan utnyttjas endast en gång.

Arealberäkningen baseras på befintliga byggnader med bygglov eller det faktiska byggnadsbeståndet den 1 juli 1987, då PBL infördes.

I Miljönämndens beslut finns exempel på tillämpningen av kompletteringsåtgärder.

Även om man inte behöver bygglov ska övriga krav enligt plan- och bygglagen och dess förordningar efterföljas. Alla byggnadsföretag ska uppfylla de estetiska, tekniska och funktionella kraven i plan- och bygglagen (PBL) kap 3. Kraven gäller både för byggande inom och utanför detaljplan. Det är den byggande som ansvarar för att kraven i lagstiftningen följs.

Generella rekommendationer

Nybyggnad av bostäder mm

För att mark ska få användas för bebyggelse skall den från allmän synpunkt vara lämplig för ändamålet. Lämplighetsprövningen sker efter ansökan om bygglov eller förhandsbesked (PBL 1:6). Vid den bedömningen skall allmänna intressen som beskrivs i PBL 2:1-4 beaktas. Markområden skall användas för de ändamål som de är mest lämpade för. Det innebär bl a att med utgångspunkt från natur- och kulturvärden främja en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder. Lokaliseringen skall också ske med hänsyn till hälso- och säkerhetsfrågor, möjligheterna att anordna vattenförsörjning och avlopp samt att förebygga störningar.

Bebyggelseutvecklingen bör ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i de aktuella områdena. Karaktärsdragen skapas av de kulturella uttryck som

finns i omgivningen och i redan befintlig bebyggelse. Genom att i förnyelsen uttrycka kontinuitet och kontakt med det förflutna berikas boendemiljöerna med egenskaper som bidrar till hög livskvalitet.

Marknadsföring

De goda möjligheterna för boende, rekreation och näringsliv i kommunen ska uppmärksammas och marknadsföras.

Boende på landsbygden

Boendets kvaliteter på landsbygden ska uppmärksammas och alternativa boendeformer utvecklas. Kommunen ska verka för goda kommunikationer och ett förbättrat vägnät på landsbygden. De mindre orternas särskilda värden vad gäller god livskvalitet ska tillvaratas och lyftas fram

Sjönära boende

Enstaka sjönära boende uppmuntras, men sammanhållen sjönära bebyggelse ska koncentreras till ett fåtal platser. Prövning av mer än enstaka nybyggnation inom strandskyddsområde ska ske i detaljplan. Enligt miljöbalken kan bebyggelse endast medges i strandskyddade områden om det finns särskilda skäl. Planeringen måste således ske så att så syftet med strandskyddet inte åsidosätts. Kommunen bedömer att det är möjligt att upphäva strandskyddet i de delar som berörs. Samverkan med länsstyrelsen krävs.

Fritidsbebyggelse

Kommunen ska underlätta omvandling av fritidshusområden till helårsboende där så är lämpligt. Lämpliga lägen ur skolskjutssynpunkt, förbättrad vägstandard och förbättrade avloppsanläggningar är krav som ska ställas vid sådana omvandlingar.

Byggande på landsbygden - utanför detaljplan

PBL reglerar tillsammans med andra lagar på ett översiktligt sätt markanvändning och byggande. Kommunens strävan för byggande på landsbygden utanför detaljplanelagda områden sammanfattas i rekommendationer i översiktsplanen. Ny bebyggelse utgör en bestående förändring av naturen och miljön i närheten. Ny bebyggelse skall enligt PBL 2:3 lokaliserar till mark som är lämpad för ändamålet och därför placeras och utformas med hänsyn till landskapsbilden samt naturmiljö- och kulturmiljövärdena på platsen enligt generella bestämmelser i kapitel 2 och 3 i PBL. Under den senaste tjugouårsperioden har flera småhus byggts på landsbygden vilket resulterat i att natur och kulturlandskapet på många håll påverkats. För en långsiktigt hållbar utveckling av markanvändningen och bevarandet av natur- och kulturlandskapet krävs stor restriktivitet beträffande ny bebyggelse inom stora opåverkade

naturområden och områden av riksintresse för det rörliga friluftslivet, naturvärden och kulturminnesvärden. Inom dessa områden gäller att kommunen i sin planering ska tillgodose riksintressena. Detta innebär inte ett stopp för all utveckling. Byggnader och anläggningar bör i många fall kunna komma till stånd utan att riksintressena skadas om utformning och placering anpassas till intressena. Utanför tätorterna är det ofta lämpligast att placera ny bebyggelse i anslutning till befintlig så att den utgör en naturlig komplettering. Man bör undvika isolerade lägen som ställer krav på nya vägar och på utökad skolskjutstrafik. Traditionell husplacering är i gränsområdet mellan skog och åkermark, intill befintliga vägar, med bevarande av träd, dungar och terrängförhållanden.

Stora delar av kommunen består av ett öppet jordbrukslandskap där enstaka byggnader påverkar stora landskapspartier. Nya byggnader i sådana områden bör utföras så att de ansluter till äldre bebyggelse. Färg och material på fasader och tak bör anpassas till omgivande, äldre byggnaders, liksom också fönsterformer och fönsterplaceringar.

Djurhållning

Avståndet mellan bebyggelse och djurhållning med hänsyn till allergirisker (häst) och luktspridning är delvis beroende på förhärskande vindriktning, topografi, vegetation på platsen m m. Vad som kan betraktas som ett rimligt avstånd måste dock bedömas i varje enskilt fall. Avstånden inbegriper inte enbart allergiproblematiken utan tar även hänsyn till andra omgivningshygieniska aspekter förknippade med djurhållning bland annat lukt, flugor och buller.

VA-lösningar

Om inga möjligheter finns att lösa VA-situationen på ett tillfredsställande sätt kan inte nybyggnation tillåtas.

Externhandel

Externetablering av detaljhandelsverksamhet ska prövas mycket restriktivt. Istället ska tillgängligheten till detaljhandel i Vårgårda centrum förbättras i fråga om skyltning, utbud mm.

Byggnadsverk över 40 meter

Alla byggnadsverk med en höjd över 40 meter eller högre, oavsett läge, ska anmälas till Luftfartsstyrelsen i enlighet med Bestämmelser för Civil Luftfart-Flygplatser (BCL-F), kap. 4.1.

Områdesvisa regler och rekommendationer

Regler inom detaljplan – D

D Områden med gällande detaljplan

Bebyggelse och fastighetsbildning regleras av gällande detaljplan. Äldre planer gäller även om genomförandetiden har gått ut. Med gällande detaljplan avses såväl detaljplan upprättad enligt PBL som fastställda stads-, byggnads- och avstyckningsplaner upprättade enligt tidigare byggnadslagstiftning. Bestämmelser för byggande mm anges i respektive plan.

D1	Vårgårda tätort, ett stort antal planer gäller för delar inom tätortsavgränsningen
D2	Östadkulle Byggnadsplan - 1965 12 28
D3	Gisslatorp Detaljplan - 1989 03 15
D4	Horla 14:2 Detaljplan - 1989 10 27
D5	Östadkulle Detaljplan - 1991 10 16
D6	Stockabo Detaljplan - 1991 12 18
D7	Lagmansholm Detaljplan - 1992 02 05
D8	Horla 14:2 Detaljplan - 1994 11 29

Regler inom områdesbestämmelser – O

O Områden med gällande områdesbestämmelser

Bebyggelse och fastighetsbildning regleras av antagna områdesbestämmelser.

O1	Horla 2:3
O2	Horla 5:5
O3	Horla 1:3 och 14:1
O4	Hägrunga 1:13
O5	Ödegården 1:3

Rekommendationer utanför detaljplan – R

RO Område med endast generella rekommendationer

För att mark ska få användas för bebyggelse skall den från allmän synpunkt vara lämplig för ändamålet. Lämplighetsprövningen sker vid bygglovansökan eller förhandsbesked. Bebyggelsen ska uppfylla de generella rekommendationerna i föregående avsnitt.

R1 Område som är av intresse för tätortsutveckling

För berörda områden framgår föreslagen markanvändning på markanvändningskartan. Detaljplan finns för delar av området. Prövning av markens lämplighet för ny bebyggelse skall i princip ske genom detaljplan enligt bestämmelserna i PBL 5:1. Nybebyggelse medges i princip inte förrän detaljplanen har vunnit laga kraft.

Prövning av mer än enstaka nybyggnation i tätortsnära områden Algutstorp-Hägrunga och Tumberg ska föregås av en studie om framtida utbyggnader av området.

R1:1 Vårgårda tätort

Riktlinjer anges i fördjupad översiktsplan samt kompletteras med förändringarna i denna ÖP se karta 16 med Förordnanden och rekommendationer vilken ersätter samma karta i FÖP 98.

R1:2 Östadkulle

På grund av bebyggelsetryck ska fördjupad översiktsplan upprättas. I FÖP ska särskild GC- väg till Lena skola utredas. Utbyggnad av bostäder enligt förslag i denna plan ska föregås av detaljplan.

R1:3 Lagmansholm

Prövning av mer än enstaka nybyggnation ska ske i detaljplan. Detaljplan ska föregås av ett programarbete där bland annat planskild korsning med järnvägen ska utredas.

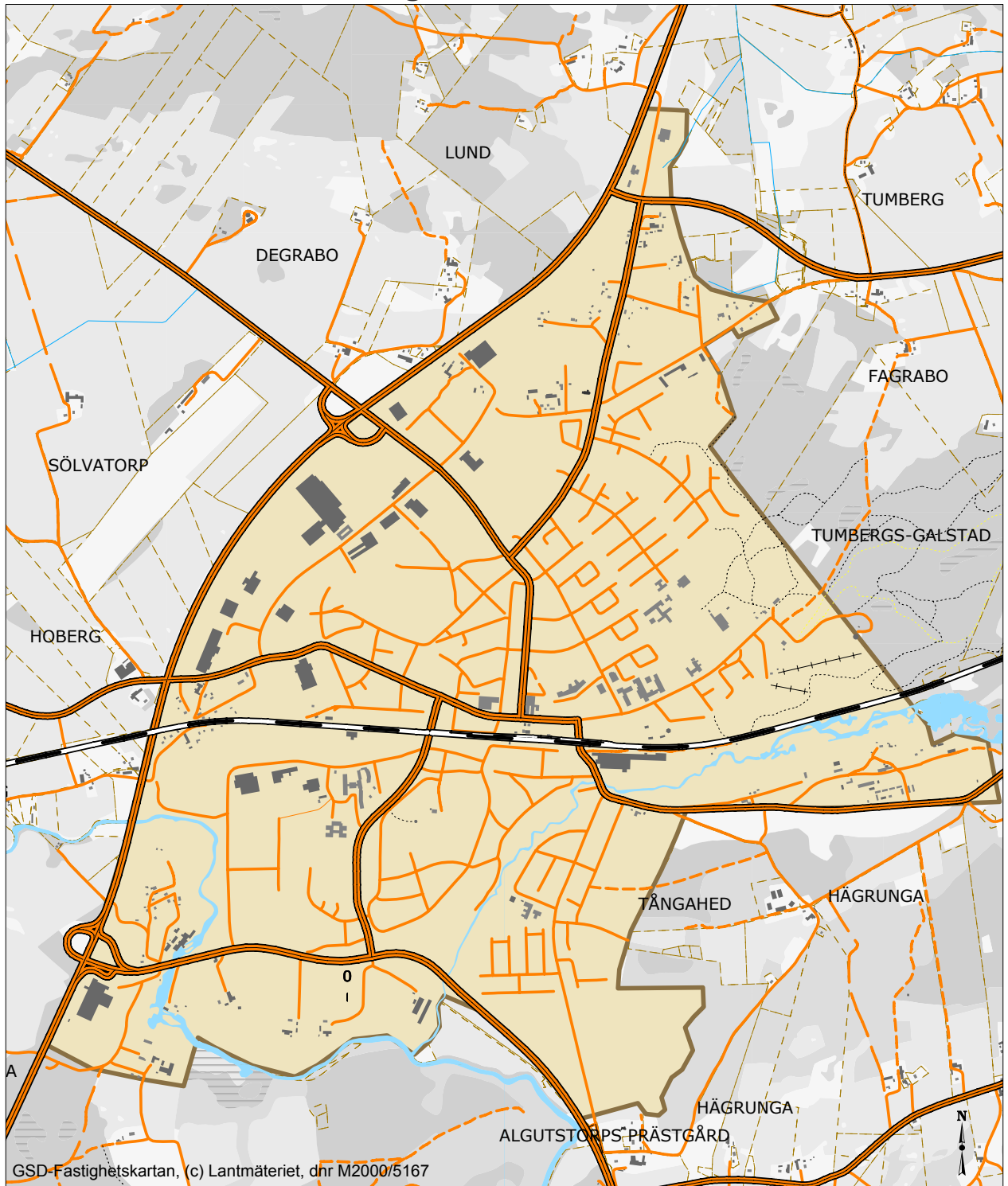
R2 Område som kan bli aktuellt för utbyggnad

Områdena utgör närområde kring skola eller större samlingar av bostadshus. Områdena är klassade som samlad bebyggelse idag. Bebyggelsetrycket är för närvarande svagt. Nya enstaka hus bör föregås av planutredning. Nya grupper av hus bör föregås av detaljplan.

R2:1	Bergstena
R2:2	Hol
R2:3	Horla
R2:4	Ornunga
R2:5	Årred
R2:6	Lången
R2:7	Fly
R2:8	Mörkabo

Karta 22.

Samlad bebyggelse Vårgårda tätort

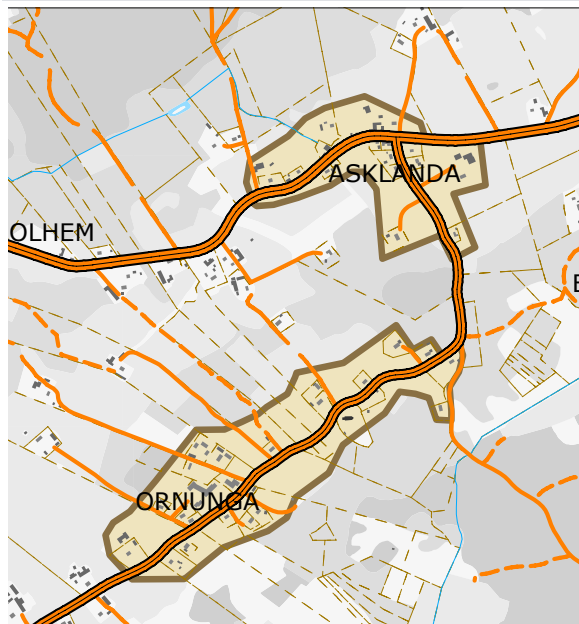
Skala 1:20 000

0 0,5 1 1,5 2 2,5 kilometer

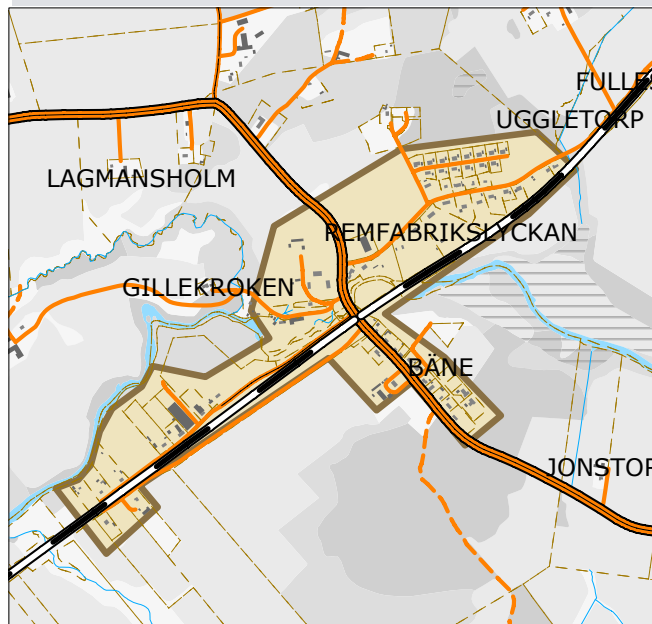
Karta 23.

Samlad bebyggelse

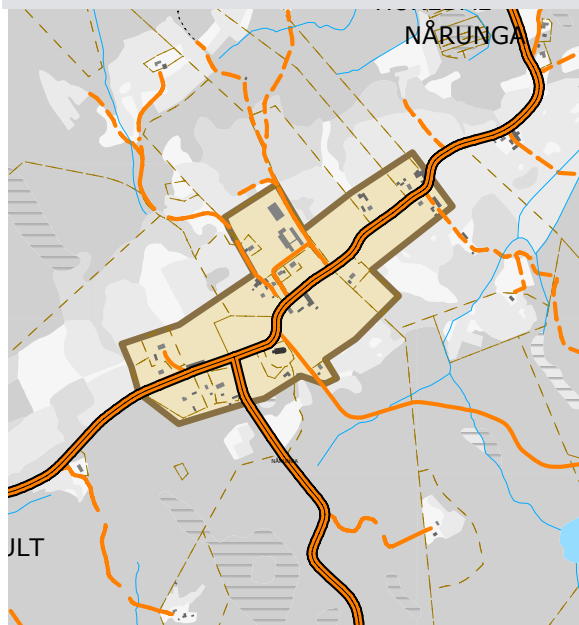
Asklanda

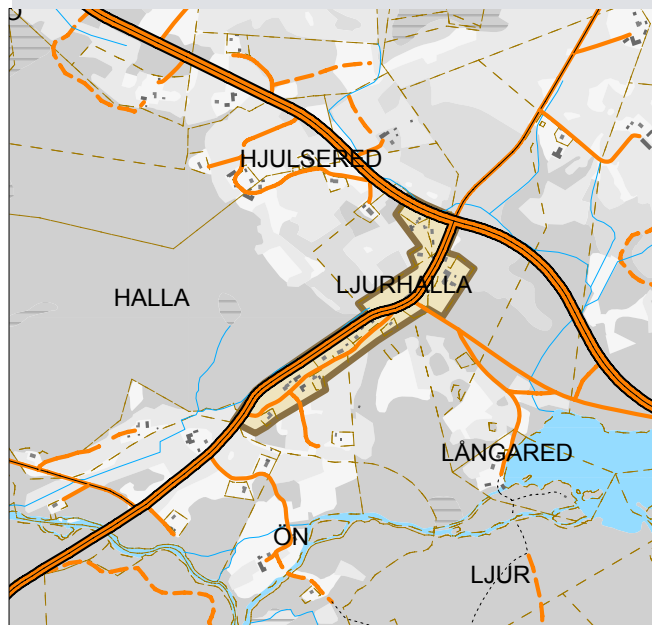
Lagmansholm

Nårunga

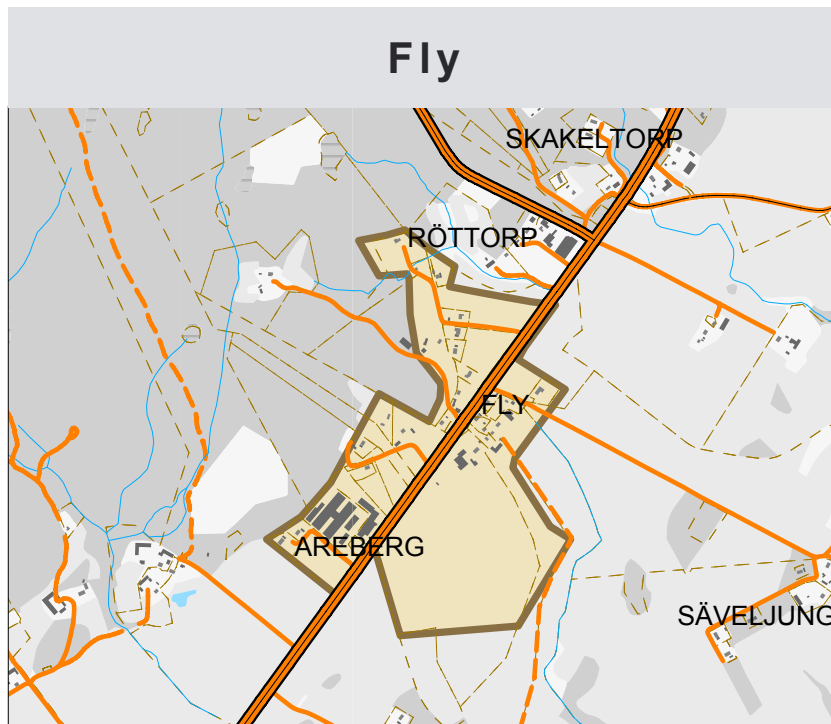
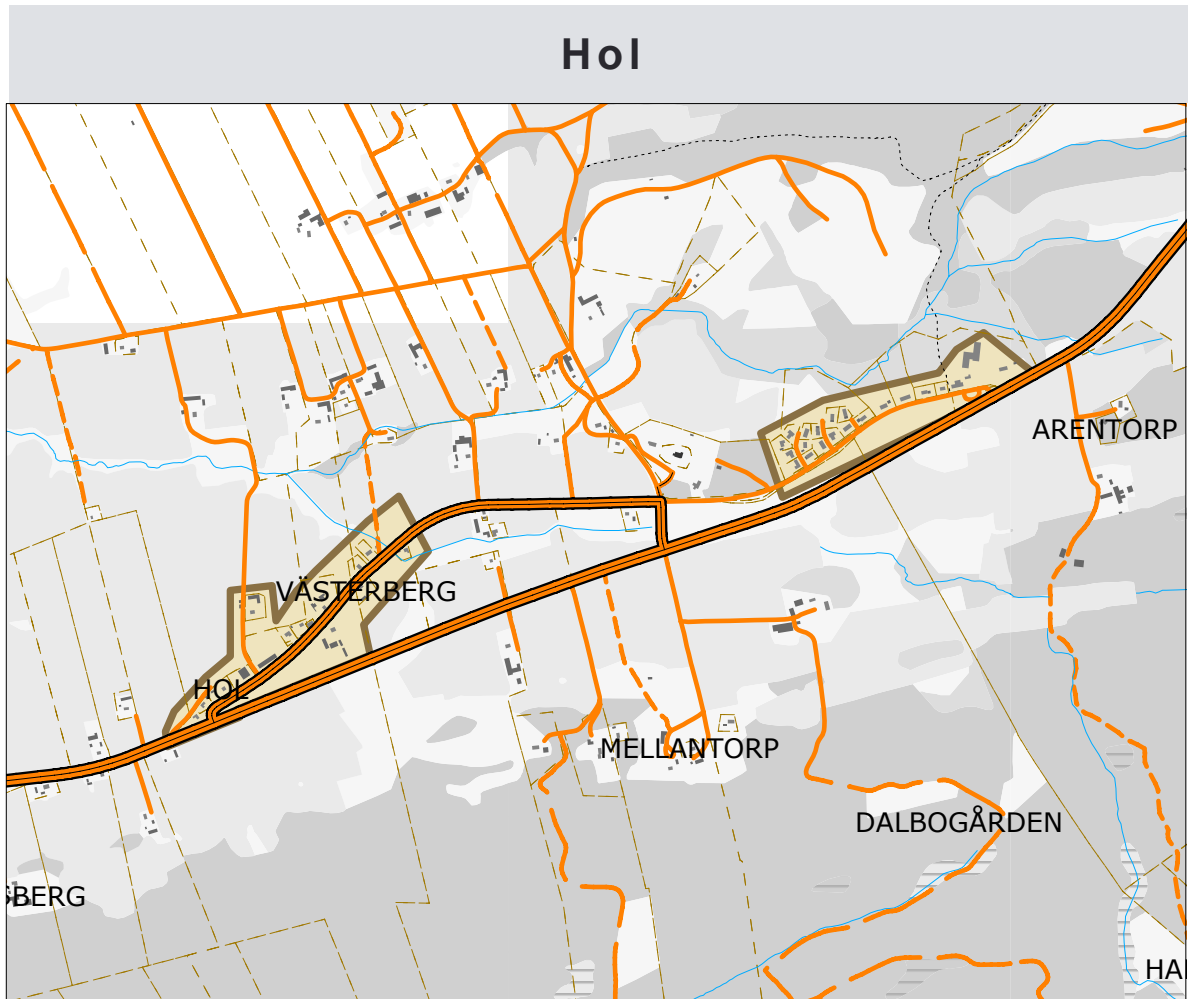

Ljurhalla

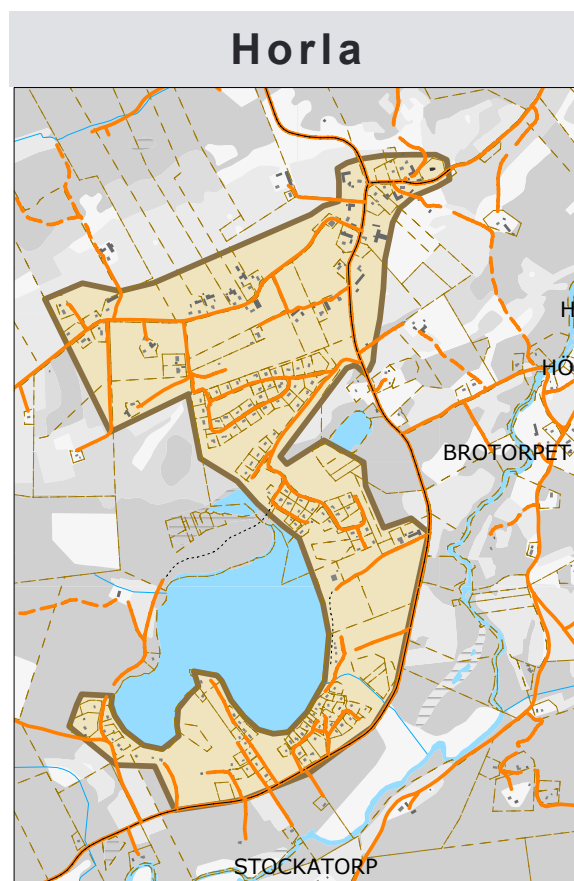
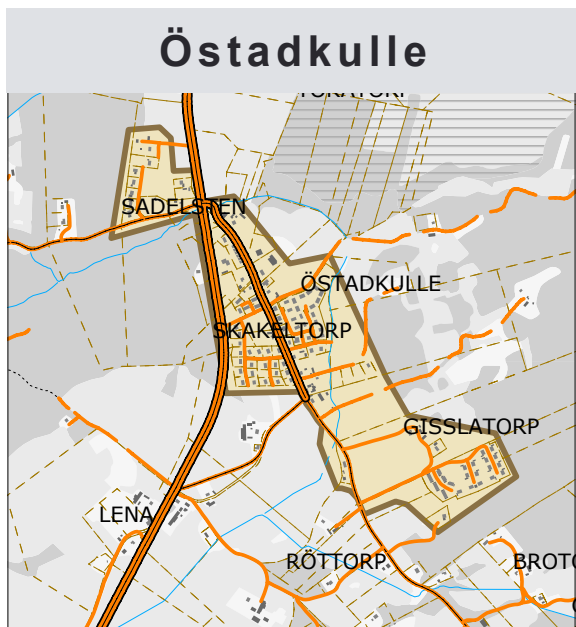
Karta 24.

Samlad bebyggelse

Karta 25.

Samlad bebyggelse

R3 Områden med stora natur- eller friluftsvärden

Stor restriktivitet mot intrång bör gälla för ny bebyggelse och anläggningar som inte har samband med det rörliga friluftslivet eller jord- och skogsbruket på platsen eller som påtagligt kan påverka områdets karaktär. Prövning av mer än enstaka nybyggnation ska ske i detaljplan. Bebyggelse och anläggningar ska genom läge och utformning anpassas till omgivningens karaktär och med stor hänsyn till naturen och landskapsbilden. Skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till naturvärden, friluftslivet och landskapsbilden. Sjöar och vattendrag bör inte utsättas för regleringar och föroreningar.

R4 Områden med stora kulturvärden

Områdena består bland annat av riksintressen för kulturmiljövärden.

Ny bebyggelse och anläggningar som inte har samband med jord- och skogsbruket på platsen eller som påtagligt kan påverka områdets karaktär, ska inte medges. Bebyggelse och anläggningar ska genom läge och utformning anpassas till omgivningens karaktär och med stor hänsyn till kulturvärdena. Skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till kulturvärdena. Ett utökad skydd med områdesbestämmelser bör övervägas.

R5 Jordbruksmark

Områden där jordbruksproduktion och/eller det öppna landskapet bör hävdas. Ny bebyggelse och anläggningar som inte har samband med jord- och skogsbruket på platsen eller som påtagligt kan påverka områdets karaktär, ska inte medges. Bebyggelse och anläggningar ska genom läge och utformning anpassas till omgivningens karaktär. Annan skogsplantering än lövskog och energiskog ska undvikas.

R6 Riskbedömningszon för leder och ledningar

R6:1 Zon kring järnväg

Zonen omfattar västra stambanan. I närheten av järnväg skall av miljöskäl ny bebyggelse eller fastighetsbildning ägnas särskild uppmärksamhet med hänsyn till buller- och eller vibrationer från tågtrafiken samt med hänsyn till farligt gods.

Vid planering av ny bebyggelse eller fastighetsbildning nära järnväg ska skyddsavstånd på båda sidor om stambanans spårområde vara minst 40 meter.

R6:2 Zon kring allmän väg

Zonen omfattar allmänna vägar. I närheten av väg skall av miljöskäl ny bebyggelse eller fastighetsbildning ägnas särskild uppmärksamhet med hänsyn till buller- och eller vibrationer från trafiken eller farliga godstransporter.

Vid planering av ny bebyggelse eller fastighetsbildning nära allmän väg ska nedanstående riktlinjer beträffande farligt gods och trafikbuller tillämpas. Farligt gods gäller E20 och väg 42 och 181. Se även avsnitt F6, byggnadsförbud vid trafikleder

R6:3 Vägkorridor för ny sträckning av E20

Zonen omfattar aktuella utredningsalternativ för nytt läge på E 20. Ny bebyggelse och anläggningar som kan försvåra områdets användning som framtida trafikled ska inte medges.

R6:4 Zon kring högspänningsledning

Zonen omfattar Vattenfalls befintliga 400kV-ledning. Enligt gällande föreskrifter gäller att minsta avstånd mellan ledningens yttersta fasledare och närmaste del av byggnad är 19 meter inom planlagt område. Ett större avstånd krävs med hänsyn till elektromagnetiska fält. Ny bebyggelse får inte uppföras närmare än 100 meter från 400 kV-ledningar och 50 meter från 130 kV-ledningar med hänsyn till elektromagnetiska fält. Av socialstyrelsen rekommenderade riktlinjer är att byggnader, där människor stadigvarande vistas, inte utsätts för större magnetfält än 0,4 mikrotlesla.

R7 Miljöstörande verksamhet

Nära redovisade verksamheter förekommer risk för miljöstörningar. Ny bebyggelse och anläggningar som kan bli störda av pågående verksamhet ska normalt inte medges. Preliminära skyddsområden tas fram av miljönämnden. Vid lokaliseringsprövningar erfordras utförliga undersökningar.

R8 Hinderyta för flygfält

Inom den markerade hinderytan för Vårgårda flygfält får inte uppföras objekt som är högre än 180 m ö h. Höjden är angiven med utgångspunkt från flygfältets höjd över havet (100 m). Detta gäller den yttre delen av hinderstegen. Byggnadsverken måste vara lägre närmre flygfältet för att inte tränga igenom hinderstegen. Om byggnadsverk tränger igenom hinderstegen kan detta medföra inskränkningar i flygtrafiken till och från flygfältet.

Inom den markerade hinderytan för Alingsås flygfält får inte uppföras objekt som är högre än 149 m ö h. Höjden är angedd med utgångspunkt från flygfältets höjd över havet (69 m). Detta gäller den yttre delen av hinderstegen. Ju närmre flygfältet man kommer desto lägre måste byggnadsverken vara för att inte tränga igenom hinderstegen. Om byggnadsverk tränger igenom hinderstegen kan detta medföra inskränkningar i flygtrafiken till och från flygfältet.

R9 Område med tänkbar högradonmark

Inom områden med tänkbar högradonmark ska mätningar utföras före bebyggelse. Krav kan där ställas på att byggnader, där människor stadigvarande vistas, utförs radonsäkert. I områden med normalradonmark bör byggnader utföras radonskyddande.

Transporter med farligt gods

Länsstyrelsen har tagit fram riktlinjer för avstånd till transportleder för farligt gods.

Från väg och järnväg krävs ett 40 meter byggnadsfritt område.

Det kan minskas till 30 meter:

- Vid angelägen förtätning och då stor konkurrens råder om markanvändningen
- Vid närhet till station/hållplats
- Om det finns alternativa lösningar för räddningstjänsten att göra insatser

Området inom 100 meter från väg och järnväg är en riskbedömningszon där man ska ta hänsyn till följande faktorer:

- Typ av verksamhet
- Typ och utformning av bebyggelse
- Riskkällan
- Insatsmöjligheter.
- Landskapsutformning
- Meteorologiska förhållanden
- Tekniska åtgärder
- Alternativa lösningar
- Räddningstjänstens insatsmöjligheter

Områden med förordnanden och reservat enligt andra lagar än PBL

Inom områdena gäller förordnanden eller bestämmelser enligt miljöbalken, väglagen eller andra lagar. Följande förordnanden gäller för avgränsade delar inom kommunen:

Bland F-områden har inte redovisats fornlämningar på kartan, då de är många och spridda över hela kommunen. De är redovisade på ekonomiska kartan. Fornlämningar inklusive kyrkoruiner är skyddade enl 2 kap. kulturminneslagen, KML. Kyrkor uppförda 1939 eller tidigare är skyddade enligt 4 kap KML.

F1 Naturreservat enligt MB 7:4

F1:1 Lärkemosse och Store mosse

F1:2 Yxnås

F1:3 Tånga hed

F1:4 Ljungås, kommunalt naturreservat

F1:5 Mängsholm, naturvårdsområde

Bestämmelser anges i respektive förordnande. Ny bebyggelse medges i princip inte.

F2 Naturminnen enligt MB 7:10

F2:1 Ribbingsberg, en ek

F2:2 Mängsholm, tre ekar

F2:3 Siene, sex ekar

Bestämmelser anges i respektive förordnande.

F3 Fågelskyddsområde enligt MB 7:12

F3:1 Sydöstra delen av Mörkabosjön

Bestämmelser anges i förordnande.

F4 Strandskydd enligt MB 7:13.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskydd finns kring alla sjöar och vattendrag av nämnvärd storlek. Totalt berörs 81 sjöar samt vattendragen Sävån och Nossan. För Bergsjön, Gaslångan, Kvinnestadsjön, Ornungasjön och Säven omfattar strandskyddet 200 meter medan för övriga sjöar och vattendrag omfattas land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen.

Anläggningar och anordningar som försvårar för allmänhetens friluftsliv och som väsentligt försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter inte får utföras. Enstaka sjönära boende i anslutning till redan befintlig bebyggelse uppmuntras. Prövning av mer än enstaka nybyggnation inom strandskyddet ska ske i detaljplan. Med undantag av kommunens begränsade delegation avseende dispens från strandskydd beslutar Länsstyrelsen om övriga dispenser från och upphävande av strandskydd.

F5 Natura 2000 områden MB 7:27

F5:1 Lärkemosse

Högmosse

F5:2 Mängsholm

Ekhage, lövskog

F5:3 Tånga Hed

Ljunghed, delvis beskogad eller kultiverad

F5:4 Lida

Betesmark vid å

F5:5 Yxnås

Slätteräng, lövskog, allmogeåker

F5:6 Holtsäckra

Slätteräng

Områdena är avsatta till skydd för vissa arter och naturtyper. Upprättande av bevarandeplaner pågår.

Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tidigt samråd ska begäras hos Länsstyrelsen.

F6 Byggnadsförbud vid trafikleder

F6:1 Byggnadsförbud vid allmän väg, tillika riksintresse

Ny byggnad, tillbyggnad eller annan anläggning som kan inverka negativt på trafiksäkerheten får inte utan tillstånd uppföras inom 12 meter från vägområdet, enligt 47 § Väglagen. Vid större vägar är avståndet genom särskilt beslut utökat till 30 eller 50 meter. För Rv 42, väg 181 och 182 samt väg 1890 (Alingsås- Trollhättan) gäller 30 meters byggnadsfritt avstånd. För E20 är byggnadsfritt avstånd utökat till 50 meter.

Enligt 39 § av Väglagen får inte en enskild väg anslutas till en allmän väg utan väghållningsmyndighetens tillstånd vilket ofta är Vägverket. Tillstånd krävs även för utfart från enskilda fastigheter. Även ändring i form av breddning eller flyttning kräver tillstånd.

Tillstånd till åtgärder prövas och utfärdas av Länsstyrelsen. Gäller åtgärder inom detaljplan eller där bygglov krävs är det kommunens ansvar att beakta trafiksäkerheten.

Vid korsning mellan allmän väg och annan allmän väg, järnväg eller viktig enskild väg gäller frisktstrianglar på 75x75 meter. Störningar på grund av buller och avgaser kan kräva större avstånd.

Se även R6

F6:2 Byggnadsförbud järnväg, tillika riksintresse

För järnväg har det inte funnits några motsvarande bestämmelser som för vägar. I de allra flesta fall innebär det att järnvägsmarken inkluderar även det område som omfattas av elsäkerhetsbestämmelser. Således ett område om minst ca 9 meter från spårmittpå den sida där kontaktledningsstolpen står och ca 6 meter på sidan utan kontaktledningsstolpe. Inom detta område får man inte uppföra byggnader eller andra konstruktioner, inte heller plantera träd.

Se även R6

F7 Byggnadsförbud vid ledning, tillika riksintresse för energi

För större kraftledningar gäller säkerhetsavstånd om minst 10 m från närmaste fas enligt starkströmsföreskrifterna.

Se även R6

F8 Skydd för vattentäkt

F8:1 Storehagen

F8:2 Algutstorp

F8:3 Östadvädd

Bestämmelser för vattentäkterna anges i respektive beslut.

F9 Grustäkt eller bergtäkt

Tillståndspliktig grustäkt enligt MB.

F10 Tillståndspliktig anläggning

Tillstånds- respektive anmälningspliktiga anläggningar enligt MB med restriktioner för ny bebyggelse på grund av buller, luftföroreningar eller andra miljöstörningar.

Ny bebyggelse, anläggningar och verksamheter skall prövas enligt rekommendationer i "Bättre plats för arbete" (Boverket m fl 1995:5).

F11 Riksintresse för naturvård

F11:1 Lärkemosse och Store mosse

F11:2 Sävveån med Yxnås

F11:3 Siene-Landa

F11:4 Holtsäckra

F11:5 Skogsbygden

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan motverka riksintressena. Uppförande av nya byggnader och anläggningar ska prövas mot naturvårdsintressena.

Trafikbuller

För trafikbuller från väg- och järnvägstrafik har riksdagen beslutat om följande riktvärden vid nybyggnad av bostäder eller vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur:

Planeringsmål - riktvärden för miljökvalitet

Lokaltyp eller områdestyp	Ekvivalent ljudnivå i dBA för Vardagsmedeldygn	Maximal ljudnivå i dBA "fast"
Permanentbostäder, fritidsbostäder och vårdlokaler		
Utomhus	60 ¹⁾ 55 ²⁾	70 ²⁾
Inomhus	30 ⁶⁾	45 ³⁾
Undervisningslokaler		
Inomhus		45 ⁷⁾
Arbetslokaler		
Inomhus		60 ⁵⁾
Områden med låg bakgrundsnivå		
Rekreationsområden i tätort	55 ¹⁾ 4)	-
Friluftsområden	40 ¹⁾ 4)	

- 1) Riktvärdena avser frifältsvärden eller till frifältsvärden korrigerade värden
- 2) Avser uteplats, särskilt avgränsat område.
- 3) Avser utrymme för sömn och vila (sovrum) under tidsperioden 22.00-06.00 samt övriga bostadsrum (ej hallförråd, WC etc)
- 4) Avser område med låg bakgrundsnivå.
- 5) Avser arbetslokaler för tyst verksamhet.
- 6) Avser boningsrum (ej hall, förråd och WC)
- 7) Avser nivå under lektionstid.

Riktvärdena avser de värden som bör innehållas för att klara en god miljökvalitet och avspeglar således inte tekniska och ekonomiska hänsynstaganden. Oavsett planeringssituation ska riktvärden för miljökvalitet eftersträvas, utifrån vad som är tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt motiverat. Riktvärdena gäller under förutsättning att vibrationerna i området understiger 0,5 mm/s (vägt RMS-värde). Bakgrunden till detta är att individer har svårt att särskilja vad som orsakar själva störningen. Ska man vara säker på att skyddsåtgärden blir effektiv bör man därför vara uppmärksam på att vibrationer inte påverkar störningsbilden. Vid kraftiga vibrationer >1,0 mm/s (vägt RMS-värde) bör vibrationsåtgärder i första hand vidtas för att sedan bedöma behovet av buller-skyddsåtgärder.

F12 Riksintresse för kulturmiljövård

F12:1 Hol

F12:2 Holtsäckra

F12:3 Kvinnestad-Äne

F12:4 Ornunga-Asklanda

F12:5 Siene

F12:6 Södra Härene

F12:7 Vårgårda-Algutstorp

F12:8 Yxnås

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan motverka riksintressena. Påtaglig skada kan inte accepteras. Uppförande av nya byggnader och anläggningar ska prövas mot kulturvårdsintressena.

F13 Riksintressen för totalförsvaret

F13:1 Remmene skjutfält

Området innehåller oexploderad ammunition (OXA) och under avvecklingstiden gäller samma tillträdesbegränsningar som när fältet var ett aktivt skjutfält.

Det finns två typer av riksintressen för försvaret. Delvis sådana riksintressen som kan redovisas öppet t ex. bullerutredningsområde eller skjutfältsgränser, men

även områden av riksintresse för Försvarsmakten som ej kan redovisas öppet.

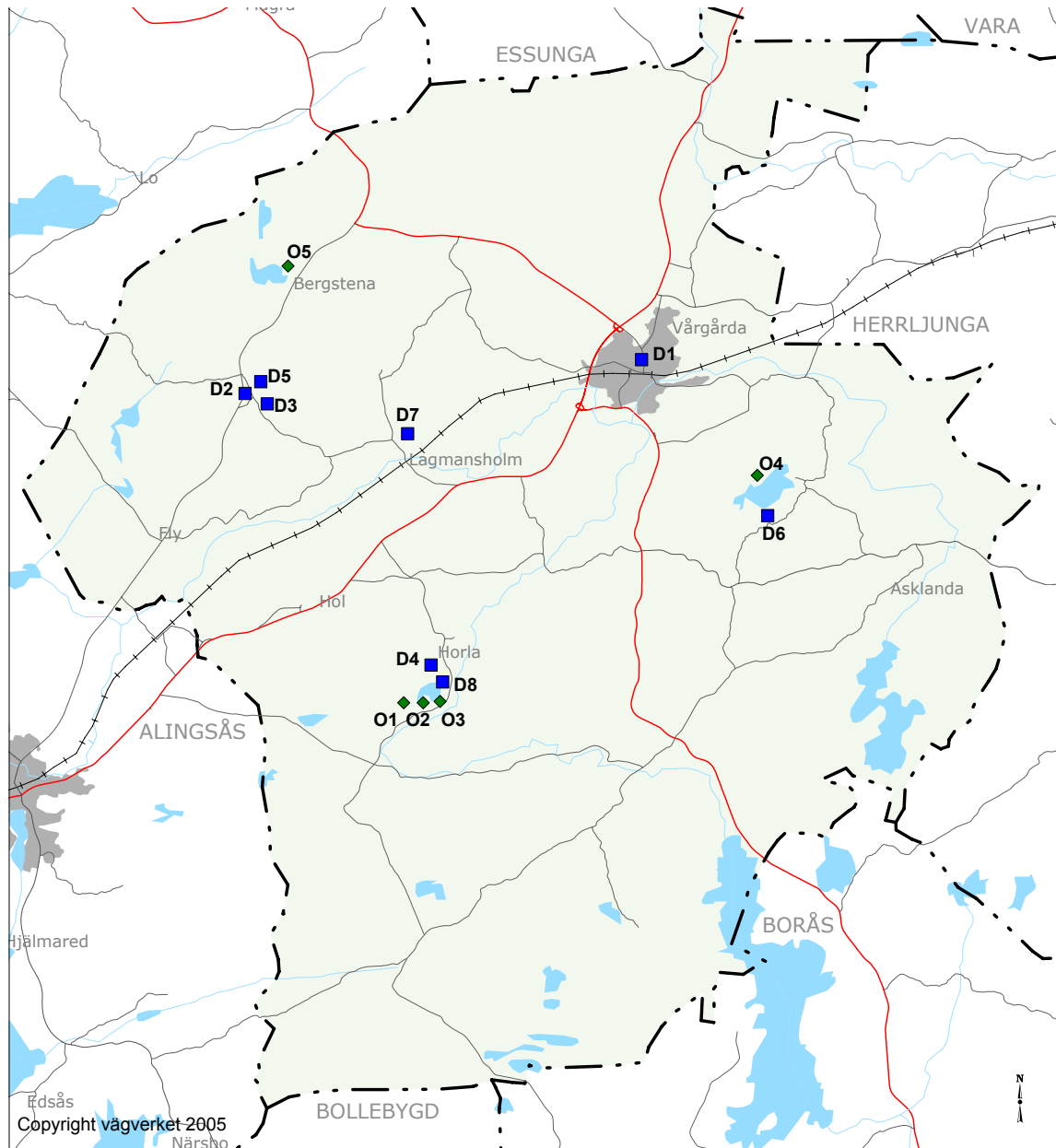
Utöver de områden som redovisas översiktsplanen finns intresseområden för totalförsvaret som av säkerhetsskäl inte kan redovisas. Försvarsmakten är här inriktad på att följa olika förändringar i markanvändningen. I de fall försvarets intressen berörs i plan- och lövarenden sker en särskild prövning.

I vissa fall kan försvarets intressen medföra att lovplikt med särskilda områdesbestämmelser måste införas. Kommunen och Länsstyrelsen har kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning.

Bild 20. Rest sten vid Siene

Gällande detaljplaner

Gällande detaljplaner och områdesbestämmelser

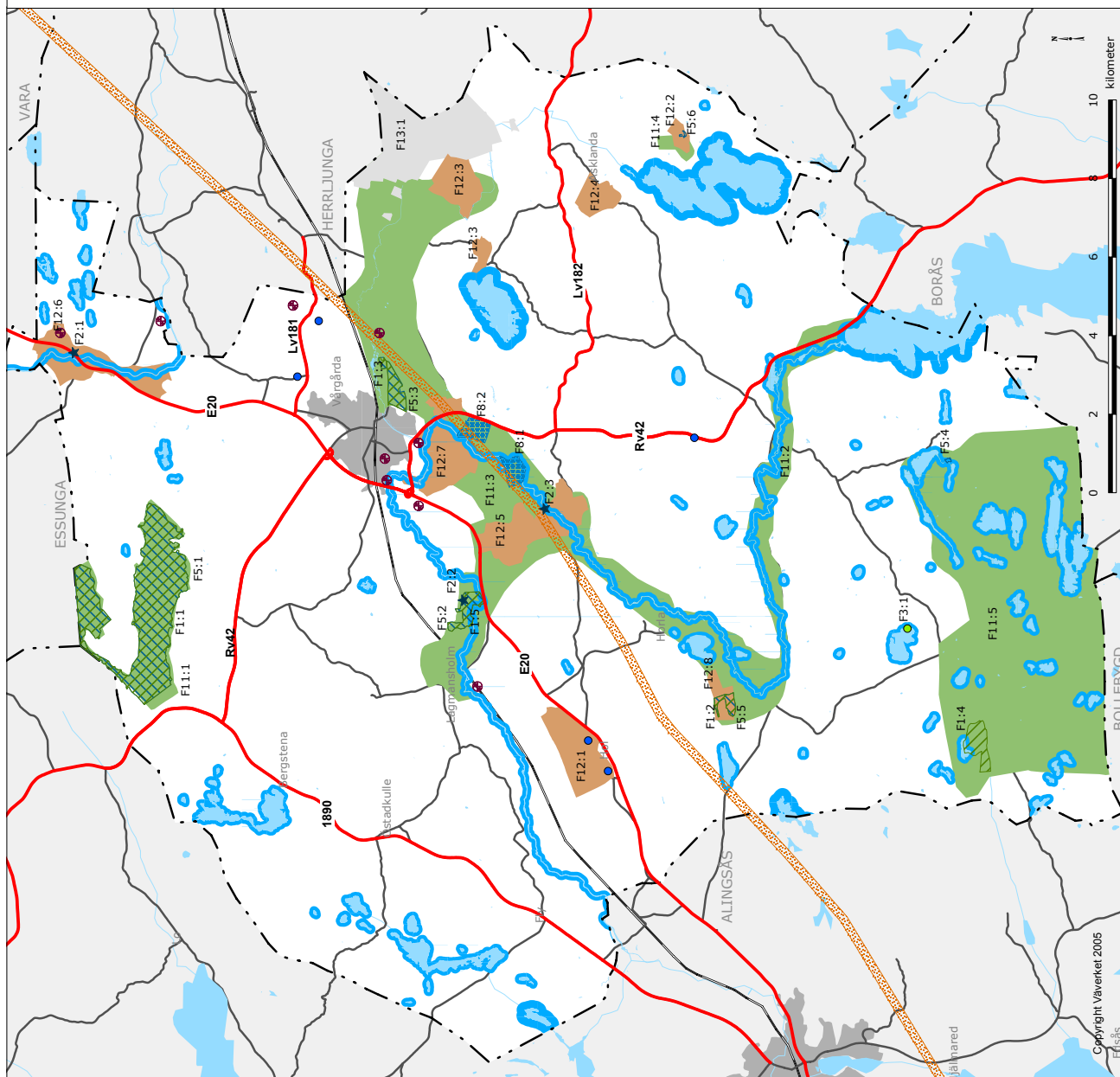
- ◆ Områdesbestämmelser
- Detaljplaner

Skala 1:150 000

Förordnanden, reservat och riksintressen

- F1 Naturreservat enligt MB 7:4
- F2 Naturminnen enligt MB 7:10
- F3 Fågelskyddsområde enligt MB 7:12
- F4 Strandskydd enligt MB 7:13
- F5 natura 2000-områden områden MB 7:27
- F6 Byggnadsförbud vid trafikleder
- F7 Byggnadsförbud vid ledning illika riksintresse för energi
- F8 Skydd för vattenläkt
- F9 Grusläkt och bergläkt
- F10 Tillståndspliktig anläggning
- F11 Riksintresse för naturvård
- F12 Riksintresse för kulturmiljövård
- F13 Riksintresse för totalförsvaret

Galstadyxan är ett fornminne som blivit en symbol för Vårgårda.

Namnet Vårgårda finns på ett testamente av pergament från 1420. Då skrevs namnet Walgaardha, senare även Walgardh, namnet har troligen betytt vakthållningsplats. Vårgårda var förr i tiden en liten by i närheten av den nuvarande tätorten. Vårgårda har varit storkommun sedan 1952 och hade då drygt 8 000 invånare. Idag bor närmare 11 000 i kommunen och befinner sig mitt i en expansiv region med en miljon invånare.

Vårgårda har en uppfinningstradition att vårda; skiftnyckeln, rörtången och säkerhetsbältet uppfanns här. Därför har det lokala företagsnätverket fått namnet ”Center of innovation”. Här finns ett starkt näringsliv med flertalet nationellt kända företag som till exempel: Autoliv AB, Doggy AB, Sundolitt AB och Gustavsberg Vårgårda Armatur AB. Här finns också Nordens största fotoklubb samt Sveriges enda internationella cykeltävling Scandinavian Open.

Vårgårda kommun är en kulturbygd som är mycket rik på fornlämningar bland annat nordens största hällelista och Västergötlands största domarring.

Vision:

Vårgårda kommun ska upplevas som bäst i Västsverige på att:

- födas och växa upp i
- leva och bo i
- medverka till att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle
- arbeta och driva företag i
- åldras i till livets slut

Välkommen till Vårgårda!